

Cultura urbană – regenerare și dezvoltare durabilă

Autor: **Teodor-Cristian D.E. DUMITRESCU**

Lucrare realizată în cadrul proiectului "Cultura română și modele culturale europene - cercetare, sincronizare, durabilitate", cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, Contract nr. POSDRU/159/1.5/S/136077.

Titlurile și drepturile de proprietate intelectuală și industrială asupra rezultatelor obținute în cadrul stagiului de cercetare postdoctorală aparțin Academiei Române.

* * *

*Punctele de vedere exprimate în lucrare aparțin autorului și nu angajează
Comisia Europeană și Academia Română, beneficiara proiectului.*

DTP, complexul editorial/redacțional, traducerea și corectura aparțin autorului.

Descărcare gratuită pentru uz personal, în scopuri didactice sau științifice.

Reproducerea publică, fie și parțială și pe orice suport,
este posibilă numai cu acordul prealabil al Academiei Române.

ISBN 978-973-167-309-7

Sumar

1. Cultura urbană și dezvoltarea durabilă. Abordări teoretice și metodologice.....	5
1.1. Viziune: Cultura – factor de dezvoltare durabilă a societății	8
1.2. Cultura al 4-lea pilon al dezvoltării durabile.....	9
1.3. Identitate culturală europeană	12
1.4. Misiune: cultura – fundament al dezvoltării sociale	13
1.5. Politica culturală în state din Uniunea Europeană.....	14
1.6. Agenda europeană pentru cultură.....	23
1.7. Orașe interculturale - Gestionarea diversității urbane din Europa	25
1.8. Diversitate culturală, dialog intercultural și incluziune socială	26
1.9. Cultura 21 – Agenda 21 pentru cultură	28
2. Regenerarea urbană a orașelor	37
2.1. Conceptul de regenerare urbană	37
2.2. Cultura și regenerarea urbană.....	38
2.3. Canary Wharf - un model de cultură urbană și regenerare urbană.....	45
2.4. Regenerare urbană și dezvoltare durabilă prin cultură la nivelul Uniunii Europene. Capitale Culturale Europene.....	53
2.5. Regenerare urbană în România	55
3. Patrimoniul cultural urban	57
3.1. Patrimoniul cultural urban și dezvoltarea durabilă	57
3.2. Regenerarea urbană în zonele de patrimoniu	59
3.3. Protecția patrimoniului cultural urban în unele țări din Uniunea Europeană	61
4. București – un spațiu cultural durabil de tradiție	99
4.1. Perioade istorice și patrimoniu specific	99
4.2. Cultura urbană pilon al dezvoltării urbane a municipiului București - O viziune	104

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

4.3. Regenerarea patrimoniului cultural urban bucureștean.....	121
5. Concluzii și recomandări privind cultura urbană și regenerarea urbană în municipiul București.....	143

Summary

1. Urban culture and sustainable development. Theoretical and methodological approaches	5
1.1. Vision: Culture - factor of sustainable development of society	8
1.2. Culture 4th pillar of sustainable development.....	9
1.3. European cultural identity	12
1.4. Mission: culture - the foundation of social development	13
1.5. Cultural policy in European Union countries.....	14
1.6. European Agenda for Culture	23
1.7. Intercultural Cities - Urban Diversity Management in Europe	25
1.8. Cultural diversity, intercultural dialogue and social inclusion.....	26
1.9. Culture 21 - Agenda 21 for Culture	28
2. Urban regeneration of cities.....	37
2.1. The concept of urban regeneration	37
2.2. Culture and urban regeneration	38
2.3. Canary Wharf - a model of urban culture and urban regeneration.....	45
2.4. Urban regeneration and sustainable development through culture in the European Union. European Capitals of Culture	53
2.5. Urban regeneration in Romania	55
3. Urban Cultural Heritage.....	57
3.1. Urban cultural heritage and sustainable development.....	57
3.2. Urban regeneration in areas of heritage	59
3.3. Urban cultural heritage protection in some countries in the European Union	61
4. Bucharest - a culturally sustainable tradition.....	99
4.1. Historical periods and specific heritage	99
4.2. Urban Culture pillar of urban development of Bucharest - A Vision	104

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului "Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate", cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

4.3. Regeneration of urban cultural heritage of Bucharest.....	121
5. Conclusions and recommendations on urban culture and urban regeneration in Bucharest ..	143

REZUMAT

Principalul obiectiv al acestui demers de cercetare a fost racordarea la filosofia de dezvoltare durabilă a municipiului București din perspectiva culturii urbane, proprie Uniunii Europene.

Îngrijorarea cu privire la conflictul dintre economie, dezvoltare, pe de o parte, și patrimoniul cultural urban, de cealaltă parte, a făcut ca dezvoltarea urbană să fie în ultima perioadă una dintre temele cele mai importante la nivel european. De asemenea, o altă problemă care preocupă este echitatea socială, urmărindu-se să se atingă un echilibru și între dezvoltarea economică și accesul egal la cultură a tuturor generațiilor de locuitori ai comunităților urbane. Practic, asigurând aceste echilibre între patrimoniul cultural urban, economie și echitate socială exprimăm esența conceptului de dezvoltare durabilă din perspectiva culturii. Interconexiunea între patrimoniul cultural urban, economic și social prin rolul de reglementare și planificare, administrația publică este, după părerea mea, ”regizorul” actorilor implicați în procesul de dezvoltare durabilă la nivelul comunităților urbane.

Într-o analogie cu teoriile de dezvoltare durabilă, putem identifica sectoarele culturale locale existente în orașele noastre contemporane ca ecosistemele culturale singulare. Ele sunt complexe și diverse ca medii naturale, ele sunt unice, deoarece fiecare este moștenire de o identitate unică și istorie.

Cercetarea cu titlul „CULTURA URBANA – REGENERARE SI DEZVOLTARE DURABILA” abordează în prima secțiune, nivelul cunoașterii în ceea ce privește dezvoltarea durabilă, cultura urbană și rolul administrațiilor publice în procesul de dezvoltare durabilă la nivelul comunităților urbane.

În prima secțiune sunt abordate teme cum ar fi: cum poate cultura să-și aducă contribuția la dezvoltarea durabilă a comunităților, cultura al patrulea pilon al dezvoltării durabile și, în această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

consecință, contribuția sa la salvarea patrimoniului cultural, diversității, creativității și transmiterea obiceiurilor ca parte integrantă din dezvoltarea durabilă.

În continuare, în cadrul cercetării am prezentat politicile culturale din țări membre ale Uniunii Europene.

Alte teme, care au fost abordate în prima parte intitulată ”Cultura urbană și dezvoltarea durabilă. Abordări teoretice și metodologice” au fost Agenda europeană pentru cultură, Orașe interculturale - Gestionarea diversității urbane din Europa și Diversitate culturală, dialog intercultural și incluziune socială. În finalul acestei prime secțiuni am prezentat procesul Agenda 21 pentru cultură, care este documentul prin care orașele se angajează să respecte drepturile omului, diversitatea culturală, durabilitatea, democrația participativă și crearea condițiilor de pace. Agenda 21 pentru cultură este un instrument internațional de promovare a rolului culturii în politicile locale. Ea crează oportunitatea pentru fiecare oraș să realizeze o viziune pe termen lung având cultura drept pilon de bază în dezvoltarea sa. Acest document se bazează pe principiile diversității culturale, drepturile omului, dialogul intercultural, democrației participative, durabilitate și pace. Documentul a fost adoptat de peste 350 de orașe din întreaga lume. Agenda 21 pentru cultură este instrumentul prin care se sporește rolul culturii în politicile urbane și, de asemenea, instrumentul prin care se definește cultura ca al 4-lea pilon al dezvoltării durabile.

În cea de-a doua secțiune al lucrării de cercetare am abordat tema Regenerării urbane a orașelor. Primele două părți ale acestei secțiuni sunt consacrate conceptului de regenerare urbană și rolului culturii în regenerarea urbană. Provocarea viitoare pentru orașe o reprezintă echilibrul dintre eforturile de păstrare a tradițiilor cu necesitatea de dezvoltare și schimbare prin inovare. Există o nouă tendință a orașelor europene în a dezvolta o infrastructură culturală la scală mare, nu doar pentru a deveni mai competitive pe piața globală, dar și pentru întărirea procesului de regenerare urbană și dezvoltare economică la nivel local. De asemenea, au fost abordate politicile care au fost adoptate de către Franța, Germania, Italia și Marea Britanie în ceea ce privește regenerarea urbană sau refacerea orașelor, având ca fundament protejarea patrimoniului cultural urban construit.

În continuare în această a doua secțiune am prezentat un model de cultură urbană și regenerare urbană - Canary Wharf din Londra. Zona denumită Canary Wharf a fost supusă unui lung proces de regenerare urbană ca urmare a megaproiect și astăzi aici își au sediile mari corporații și bănci din Marea Britanie și din lume. Din punct de vedere al culturii urbane managerii proiectului s-au angajat să construiască un mediu de calitate înaltă pentru oamenii care lucrează sau vizitează această zonă. Plecând de la ideea că artiștii și designerii pot crea un mediu construit mult mai uman și mai plăcut, acest areal a beneficiat de o înfrumusețare a spațiului public prin amplasarea de mobiler urban și statui realizate special pentru aceasta zonă de artiști din diferite țări.

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

Următoarea temă abordată a fost ”Regenerare urbană și dezvoltare durabilă prin cultură la nivelul Uniunii Europene. Capitale Culturale Europene”. Pentru a beneficia economic de pe urma diversității noastre culturale și de a întări coeziunea socială între cetățenii europeni prin cultură, a fost înființat Programul European Capitală Culturală. Programul a fost creat în anul 1985 la inițiativa ministrului grec al culturii la acea dată Melina Mercouri. Programul a fost conceput ”cu scopul de a apropia popoarele Europei” și de a celebra contribuția orașelor la dezvoltarea culturii. De aproape 30 de ani, orașe din toată Europa intră în competiție pentru a câștiga mult râvnitul titlu de „capitală culturală europeană”. Cetățenii sunt încurajați să se cunoască mai bine și să afle mai multe despre propriile orașe și au la dispoziție numeroase posibilități de a participa la evenimentele găzduite de orașele respective pe durata întregului an.

Programul European Capitala Culturală are drept scop punerea în valoare a spațiului cultural comun europenilor în vederea favorizării emergenței unei cetățenii europene.

Orașele desemnate Capitală culturală europeană trebuie să investească mulți bani și multă energie în organizarea evenimentelor și chiar în reconstrucția, reamenajarea și conservarea unor zone culturale și a infrastructurii. Astfel orașele respective pun bazele unei dezvoltări culturale pe termen lung, atrag vizitatori din țară și din străinătate, generează încredere, atrag investitori și stimulează interesul față de cultură sau astfel spus, asigură prin cultură urbană locală o dezvoltare durabilă a orașelor. De asemenea, finalitatea acestui program este modul în care o politică culturală poate să se răsfrângă asupra vieții sociale și economice a unei comunități. Printre efectele pozitive se numără și aspecte ce țin de identitatea locală, de întărirea sentimentului de apartenență la comunitate, dezvoltarea sentimentului de mândrie și, nu în ultimul rând, dezvoltarea conștiinței civice și a responsabilității sociale.

În ultima parte a celei de-a doua secțiuni am trecut în revistă procesul de regenerare urbană în România.

Secțiunea a treia a cercetării este dedicată patrimoniului cultural urban, secțiune în care cuprinde capitolele ”Patrimoniul cultural urban și dezvoltarea durabilă” și ” Regenerarea urbană în zonele de patrimoniu”.

Patrimoniul cultural reprezintă un ansamblu de resurse culturale moștenite, care sunt o reflectare și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor umane în continuă evoluție.

Patrimoniul cultural constituie una dintre sursele cele mai importante ale cunoașterii trecutului uman, are valențe identitare, poate deveni unul dintre factorii importanți ai dezvoltării durabile și ai coeziunii sociale.

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului ”Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

Patrimoniul cultural urban reprezintă reprezentarea fizică a identității comunității și care trebuie transmisă și către generațiile viitoare. Prezervarea acestuia pentru generațiile viitoare este una din laturile conceptului de durabilitate, care se referă la nevoia echității intergenerații.

Regenerarea urbană a devenit politică urbană începând cu anul 1990, când abordarea strategică și cuprinzătoare în planificarea urbană au început să fie utilizate universal în proiectele de regenerare ale multor orașe. Aceste proiecte au fost inițiate în scopul de a revitaliza centrele orașelor istorice, vechi sit-uri industriale și porturi, vechi zone rezidențiale și situri de patrimoniu diluate ale orașelor istorice.

Zonele de patrimoniu reprezintă etape ale evoluției formelor de arhitectură și a construcției orașului, care împreună dau identitatea locului. Planificatorii dezvoltării urbane a orașelor recunosc legătura dintre trecut și influența sa asupra puternicei identități locale, contribuția la investiții și păstrarea comunității.

Ultima temă abordată în această secțiune este ” Protecția patrimoniului cultural urban în unele țări din Uniunea Europeană”.

Ce-a de-a patra secțiune a studiului de cercetare ”București – un spațiu cultural durabil de tradiție” este alocată unei analize a municipiului București din perspectiva culturii urbane și patrimoniului cultural urban.

În prima parte a secțiunii am prezentat perioade istorice și patrimoniu specific, iar în cea de-a doua parte am schițat o viziune proprie a unei strategii de dezvoltare durabilă a municipiului București, având ca pilon principal cultura urbană, intitulată ” Cultura urbană pilon al dezvoltării urbane a municipiului București”.

Obiectivul general al unei strategii de dezvoltare durabilă a municipiului București, având ca pilon principal cultura urbană trebuie să fie: *Un oraș cu o ofertă culturală diversă, conectată la fenomene contemporane, cu un patrimoniu cultural valorificat inovativ și unde interculturalitatea este asumată.*

Viziunea pentru București în cadrul Masterplanului de dezvoltare urbană durabilă trebuie să fie: *București, o metropolă inovativă și interculturală, cu o economie competitivă, susținută de valori de patrimoniu cultural, excelență universitară și structură urbană eficientă*

În ultima parte a acestei secțiuni am abordat procesul de regenerare a patrimoniului cultural urban bucureștean, prezentând și câteva exemple de clădiri care ar trebui regenerate și reintroduse în circuitul cultural urban al orașului.

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului “Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

Patrimoniul cultural urban bucureștean iese în evidență ca fiind poate cea mai importantă resursă culturală ce poate genera dezvoltare economică durabilă și care poate participa activ la lupta împotriva excluziunii sociale, prin prisma valențelor sale coezive.

Regenerarea patrimoniului cultural bucureștean este un mod de a proteja acest ansamblu de valoare. Proprietatea și folosirea resurselor patrimoniului cultural urban bucureștean trebuie făcută într-o manieră durabilă și aplicând principii ale conservării integrate și mărturii ale culturii și identității orașului.

În ciuda faptului că este un oraș erodat de felurite insuficiențe edilitare, Bucureștiul a fost și este în continuare, eminamente, o capitală europeană fascinantă. Din păcate, multe clădiri sau zone ale patrimoniului cultural al Bucureștiului sunt lăsate să se degradeze, deși ar putea fi, prin implicarea autorităților locale, reintroduse în circuitul cultural al Bucureștiului, care se pregătește să candideze pentru titlul de Capitală culturală europeană în 2021.

Ultima secțiune cuprinde concluzii și recomandări privind cultura urbană și regenerarea urbană în municipiul București.

Autoritățile locale bucureștene trebuie să asigure, în primul rând, o finanțare corespunzătoare și planificări pentru regenerarea patrimoniului cultural urban al orașului pe termen lung, care să conducă la acces la spațiile culturale existente.

Patrimoniul construit al Bucureștiului este victima unei administrații locale fără strategie de dezvoltare, a lipsei de comunicare între instituții și experți și a lipsei de dialog între comunitate și autorități. Nu există o înțelegere a valorii economice și a instrumentelor financiare necesare pentru ca patrimoniul să devină motor de dezvoltare durabilă. Lipsește o înțelegere a relației dintre arhitectură și calitatea vieții. Autoritățile locale ale municipiului București nu au date referitoare la situația zonelor istorice și la clădirile de patrimoniu pe baza cărora să poată lua decizii pertinente.

Este momentul ca autoritățile locale ale municipiului București să se canalizeze spre corecta înțelegere a dinamicilor creative, spre potențialul de dezvoltare a orașului, spre rezolvarea cât mai multor probleme care complică viața celor care îl populează, iar interesul real și investiția de resurse la o asemenea amploare nu poate genera, în timp, decât impact pozitiv.

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului "Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate", cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

ABSTARCT

The main objective of this research approach has been connecting the philosophy of sustainable development Bucharest in terms of urban culture, its own European Union.

Concerns about the conflict between economics, development on the one hand and urban cultural heritage, on the other hand, has made urban development is lately one of the most important themes at European level. Also, another issue of concern is social justice, aiming to strike a balance between economic development and equal access to culture for all generations of residents of urban communities. Basically, ensuring these imbalances between urban cultural heritage, economy and social equity expresses the essence of the concept of sustainable development from the perspective of culture. Interconnection between urban cultural heritage, economic and social role of regulatory and planning, public administration is, in my opinion, "director" actors involved in sustainable development in urban communities.

In an analogy with sustainable development theories, we can identify local cultural sectors existing in our contemporary cities as singular cultural ecosystems. They are complex and diverse natural environment, they are unique because each is a unique identity and heritage of history.

The research titled "Urban Culture - regeneration and sustainable development" addresses the first section, the level of knowledge regarding sustainable development, urban culture and the role of government in developing sustainable urban communities.

In the first section addressed topics such as: how can culture to contribute to the sustainable development of communities, cultures fourth pillar of sustainable development and therefore contributing to saving the cultural heritage, diversity, creativity and transmission of habits that an integral part of sustainable development.

Next, the research I presented cultural policies in European Union countries.

Other topics that I discussed in the first part entitled "Urban culture and sustainable development. Theoretical and methodological approaches" were European Agenda for Culture, Intercultural Cities - European urban diversity management and Cultural diversity, intercultural dialogue and social inclusion. At the end of this first section I presented the Agenda 21 for

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului "Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate", cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

Culture, which is the document by which cities commit to respect human rights, cultural diversity, sustainability, participatory democracy and creating conditions for peace. Agenda 21 for Culture is an international instrument to promote the role of culture in local policies. It creates an opportunity for each city to carry out a long-term vision of culture as having pillar in its development. This document is based on the principles of cultural diversity, human rights, intercultural dialogue, participatory democracy, sustainability and peace. The document was adopted by over 350 cities worldwide. Agenda 21 for Culture is the tool which enhances the role of culture in urban policies and also the instrument that defines culture as the 4th pillar of sustainable development.

In the second section of the research paper I addressed the theme of urban regeneration of cities. The first two parts of this section is devoted to the concept of urban regeneration and the role of culture in urban regeneration. The future challenge for cities is to balance efforts to preserve traditions with the need to develop and change through innovation. There is a new trend in European cities to develop a large-scale cultural infrastructure, not only to become more competitive in the global market, and to strengthen the process of urban regeneration and local economic development. They also addressed policies that have been adopted by France, Germany, Italy and the UK in terms of urban regeneration or restoration of cities, with urban cultural heritage protection foundation built.

Further in this second section I presented a model of urban culture and urban regeneration - Canary Wharf in London. The area referred to Canary Wharf has undergone a long process of urban regeneration as a result of today's mega project and big corporations have their headquarters here and banks in the UK and worldwide. In terms of urban culture project managers were hired to build a high-quality environment for people working in or visiting the area. Starting from the idea that artists and designers can create a more human built environment more pleasant, this area has benefited from a beautify public space by placing urban furniture and statues made especially for this area artists from different countries.

The next topic addressed was "Urban regeneration and sustainable development through culture in the European Union. European Capitals of Culture ". To benefit economically from our cultural diversity and social cohesion among Europeans curing, the crop was established European Cultural Capital program. The program was created in 1985 at the initiative of the Greek Minister of Culture Melina Mercouri at that time. The program was designed "with the aim of bringing the peoples of Europe" and to celebrate the contribution of cities to culture development. For almost 30 years, cities across Europe compete to win the coveted title of 'European Capital of Culture ". Citizens are encouraged to know each other better and to learn more about their cities and have provided numerous opportunities to participate in events hosted by these cities during the year.

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului "Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate", cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

European Capital of Culture program aims highlighting the common European cultural space for fostering emergence of European citizenship.

European Cultural Capital Cities should invest money and energy in organizing events and even reconstruction, redevelopment and preservation of cultural areas and infrastructure. Thus these cities start a long-term cultural development, attracting visitors from home and abroad, generating confidence, attract investment and stimulate interest in culture or in other words, provided by local urban culture sustainable development of cities. Also, the purpose of this program is the way a cultural policy may be passed on social and economic life of a community. Among the positive effects include aspects of local identity, strengthening the sense of belonging to the community, developing a sense of pride and, not least, the development of civic awareness and social responsibility.

The last part of the second section I reviewed the urban regeneration process in Romania.

The third section is devoted to research urban cultural heritage, the section comprising chapters "urban cultural heritage and sustainable development" and "Urban regeneration in areas of heritage."

Cultural heritage is a group of inherited cultural resources, which are a reflection and an expression of values, beliefs, knowledge and human traditions evolving.

Cultural heritage is one of the most important sources of knowledge human past has valences identity may become a major factor of sustainable development and social cohesion.

Cultural heritage is the physical representation of urban identity and community, and to be transmitted to future generations. Its preservation for future generations is one side of the concept of sustainability, which refers to the need for intergenerational equity.

Urban regeneration has become urban policy since 1990, when strategic and comprehensive approach to urban planning began to be used universally in regeneration projects of many cities. These projects have been initiated in order to revitalize the historic city centers, industrial sites and old harbors, old residential areas and heritage sites of historic towns diluted.

Heritage areas represent stages of evolution forms of architecture and city construction, which together give the identity of the place. Planners urban development of cities recognize the link between the past and its influence on strong local identity and keeping investment contribution to the community.

The last topic addressed in this section is "Urban cultural heritage protection in some countries in the European Union".

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului "Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate", cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

The fourth section of the research study "Bucharest - a sustainable traditional cultural space" is allocated to an analysis from the perspective of Bucharest urban culture and urban cultural heritage.

In the first section I presented historical periods and heritage specific, and in the second part I outlined our vision of a sustainable development strategy Bucharest, with the mainstay urban culture, entitled "Culture Bollards development Bucharest city."

The overall objective of a sustainable development strategy Bucharest, with the mainstay urban culture must be: a city with a diverse cultural offer connected to contemporary phenomena with an innovative and valued cultural heritage where the intercultural is assumed.

Bucharest within the Masterplan vision for sustainable urban development should be: Bucharest, innovative and cross-cultural metropolis with a competitive economy, supported by cultural heritage values, academic excellence and efficient urban structure

The last part of this section I approached the regeneration of urban cultural heritage Bucharest, presenting some examples of buildings that should be reclaimed and returned to the city's urban cultural circuit.

Bucharest urban cultural heritage stands out as perhaps the most important cultural resource that can generate sustainable economic development and can participate actively in the fight against social exclusion, in terms of its valences cohesive.

Regeneration Bucharest cultural heritage is a way to protect this property values assembly and use of the Bucharest urban cultural heritage resources should be done in a sustainable manner by applying the principles of integrated conservation and testimonies culture and identity of the city.

Despite the fact that it is a city municipal eroded by various inadequacies, Bucharest was and is still, essentially, a fascinating European capital. Unfortunately, many buildings and areas of cultural heritage of Bucharest are allowed to deteriorate, though it may be, by involving local authorities, returned to Bucharest's cultural circuit, which is preparing to compete for the title of European Capital of Culture 2021.

The last section contains conclusions and recommendations on urban culture and urban regeneration in Bucharest.

Bucharest Local authorities must ensure, first, adequate funding and planning for urban regeneration of the city's cultural heritage in the long term, leading to access to existing cultural spaces.

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului "Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate", cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

Bucharest's built heritage is the victim of local governments without strategy development, lack of communication between institutions and experts and lack of dialogue between the community and authorities. There is an understanding of the economic value and financial tools necessary for heritage to become the engine of sustainable development. Missing an understanding of the relationship between architecture and quality of life. Bucharest local authorities have no data on the situation of historic areas and buildings of heritage on which to base relevant decisions.

It is time for local authorities in Bucharest to be channeled to the proper understanding of the dynamics creative on the potential development of the city, solving as many problems that complicate the lives of those who inhabit it, and the real interest and investment of resources in magnitude may not, in time than positive impact.

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului "Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate", cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/159/1.5/S/136077

This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/159/1.5/S/136077

Cuprins

1.Cultura urbană și dezvoltarea durabilă. Abordări teoretice și metodologice	5
1.1.Viziune: Cultura – factor de dezvoltare durabilă a societății.....	8
1.2.Cultura al 4-lea pilon al dezvoltării durabile.....	9
1.3.Identitate culturală europeană	12
1.4.Misiune: cultura – fundament al dezvoltării sociale	13
1.5.Politica culturală în state din Uniunea Europeană.....	14
1.6.Agenda europeană pentru cultură.....	23
1.7.Orașe interculturale - Gestionarea diversității urbane din Europa.....	25
1.8.Diversitate culturală, dialog intercultural și incluziune socială	26
1.9.Cultura 21 – Agenda 21 pentru cultură	28
2.Regenerarea urbană a orașelor	37
2.1.Conceptul de regenerare urbană	37
2.2.Cultura și regenerarea urbană.....	38
2.3.Canary Wharf - un model de cultură urbană și regenerare urbană	45
2.4.Regenerare urbană și dezvoltare durabilă prin cultură la nivelul Uniunii Europene. Capitale Culturale Europene.....	53
2.5. Regenerare urbană în România	55
3. Patrimoniul cultural urban	57
3.1.Patrimoniul cultural urban și dezvoltarea durabilă	57
3.2.Regenerarea urbană în zonele de patrimoniu	59
3.3.Protecția patrimoniului cultural urban în unele țări din Uniunea Europeană	61
4. București – un spațiu cultural durabil de tradiție	99
4.1.Perioade istorice și patrimoniu specific	99
4.2.Cultura urbană pilon al dezvoltării urbane a municipiului București - O viziune	104
4.3.Regenerarea patrimoniului cultural urban bucureștean.....	121
5. Concluzii și recomandări privind cultura urbană și regenerarea urbană în municipiul București	143

INTRODUCERE

În multe studii de specialitate termenul de cultură nu este explicit definit, prinzând formă pe parcursul discursului teoretic.

Noțiunea de cultură apare aproape în toate limbile europene și a fost adoptată chiar și de alte limbi care nu aparțin grupului indoeuropean, dar există și state în care conceptul de cultură, ca atare, nu există.

Cuvântul provine din latinescul "cultura", care înseamnă "a îngriji", "a cultiva". În același timp însă, cultura avea deja în latina clasică un sens derivat, subliniat de Cicero în expresia "cultura animi philosophia est", cu sensul "filosofia este cultura spiritului".

Celebra formulare a lui Voltaire "cultivons notre jardin" exemplifică tocmai înțelegerea culturii ca rezultat al cultivării minții, al judecății și al calităților umane.

Gândirea filosofică germană stabilește o distincție între Naturwissenschaften – științele naturii și Kulturwissenschaften – științele culturii. Ideea de cultură este asociată nu numai culturii spiritului uman, ci și evoluției umanității, națiunilor sau societăților, ansamblului de reguli care impune comportamente mutuale, un model cultural care servește orientării și reglării relațiilor dintre indivizi.

Într-o echipă, modelul cultural impune comportamentul celor care cooperează în vederea interesului comun. Orice model cultural impune situații și reguli date, care variază în funcție de societăți. Fiecare model definește un statut și anumite condiții de acces la cultură, dispune de instituții culturale, oferă servicii culturale.

Se poate afirma că, de fapt, cultura se prezintă sub cel puțin două ipostaze în ceea ce privește implicarea ei în calitatea vieții omului:

- ca sumă de bunuri dobândite, ca un produs, ca rezultat al acțiunii umane care servește omului;
- ca act de creație, ca acțiune la care omul participă efectiv, contribuind la propria desăvârșire, dar și la desăvârșirea acțiunii ca atare.

Raportul dintre civilizație și cultură a generat o serie de controverse – cultura a fost văzută ca un indicator al specificității naționale, iar civilizația ca factor de unificare a societăților. Cert este că teoriile specificului național își iau ca termen de referință cultura, nu civilizația. O civilizație este cea mai largă grupare culturală de oameni, la cel mai redus nivel de identitate culturală.

În anii 1980-1990 a fost formulată o nouă concepție despre cultură - cultura ca dezvoltare. În acest sens multe țări au pus cultura în relație directă cu standardele de calitate a vieții. Un mediu artistic viu, o ambianță atrăgătoare, clădiri impozante, accesul la muzee și biblioteci publice, un grad înalt de participare la activități sportive și de divertisment, toate acestea au fost considerate ca fiind factori care contribuie la ridicarea nivelului general al calității vieții, mai ales în centrele urbane unde sunt concentrate aceste resurse.

Uniunea Europeană dorește construirea unei identități culturale europene, dar dorește să realizeze acest lucru prin păstrarea identităților naționale și regionale din Europa. Această nouă identitate europeană, care urmează să fie construită se va face pe baza fondului comun cultural al statelor europene, păstrându-se varietatea și diversitatea culturală națională și regională.

Identitatea europeană nu este altceva decât o continuare a identității naționale, un alt nivel identitar, la nivelul continentului și al Uniunii Europene.

Europa reprezintă înainte de toate o comunitate de valori, iar scopul unificării europene este să realizeze, să testeze, să dezvolte și să păstreze aceste valori. Valorile europene fundamentale au la bază toleranța, umanitatea și fraternitatea.

1. CULTURA URBANĂ ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ.

ABORDĂRI TEORETICE ȘI METODOLOGICE

Orașele au o identitate culturală locală unică, definită de tradiții culturale și de patrimoniul cultural construit de-a lungul anilor și chiar secolelor de existență a siturilor urbane respective.

Într-o analogie cu teoriile de dezvoltare durabilă, putem identifica sectoarele culturale locale existente în orașele contemporane ca ecosisteme culturale singulare. Ele sunt complexe și diverse ca medii naturale, ele sunt unice, deoarece fiecare este o moștenire de identitate unică și istorie.

Conceptul de dezvoltare durabilă, considerat o nouă paradigmă a dezvoltării, a fost promovat în anul 1980 de către Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii, dar limitat la conservare, cu impact restrâns asupra gândirii la nivel guvernamental. De aceea, se consideră că elaborarea acestui concept este legată de înființarea în cadrul ONU, în anul 1983, a Comisiei Mondiale privind Mediul Înconjurător și Dezvoltare, aceasta fiind însărcinată de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite să elaboreze o strategie pe termen lung privind mediul înconjurător, să fundamenteze un sistem de factori de protecție a mediului, luând în considerare relațiile dintre populație, resurse, mediu și dezvoltare și să definească problematica pe termen lung și eforturile corespunzătoare pentru abordarea tematicii protecției mediului. Aceste obiective și strategii au fost prezentate în cadrul Raportului Brundtland (1987), care a fost supus dezbaterilor Conferinței Mondiale de la Rio de Janeiro (1992).

În anul 1983 Comisia Mondială privind Mediul Înconjurător și Dezvoltarea (WCED) își începe activitatea sub președinția premierului norvegian Gro H. Brundtland. Această Comisie urmează să elaboreze un raport privind mediul și să verifice eficiența United Nations Environment Programme (UNEP).

Raportul Brundtland (Raportul WCED) este publicat cu titlul "Our Common Future". Acesta conține cea mai bună definiție a sustainable development (dezvoltare durabilă), care reprezintă de atunci leitmotivul politicii internaționale de mediu:

"Sustainable development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs." Ca urmare a acestui raport, Adunarea Generală a ONU decide să organizeze o Conferință privind Mediul și Dezvoltarea (UNED).

Obiectivele principale ale dezvoltării durabile sunt:

- Dezvoltarea economică sustenabilă;
- Asigurarea calității vieții pentru populație;
- Protecția mediului înconjurător.

Problema cheie a dezvoltării durabile o constituie reconcilierea între două aspirații umane, susținând necesitatea continuării dezvoltării economice și sociale, dar și a conservării stării mediului, ca singura cale pentru creșterea calității vieții.

În accepțiunea largă a conceptului de dezvoltare durabilă, ca fiind "capacitatea de a satisface cerințele generației prezente, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi", prosperitatea economică și conservarea mediului trebuie să se susțină reciproc.

Dezvoltarea durabilă are drept țință creșterea economică și rezolvarea problemelor sociale prin schimbarea regulilor managementului resurselor la scară globală. În baza conceptului s-au identificat amenințările, schimbările colective și eforturile comune, astfel încât dezvoltarea durabilă a căpătat trei dimensiuni: mediu, economie și social. Ulterior, la propunerea UNESCO, la mijlocul deceniului trecut, s-a adăugat un al patrulea pilon, cel cultural.

Declarația de includere a culturii în obiectivele dezvoltării durabile (Culture2015goal), adoptată în mai 2014, menționează cultura ca al patrulea pilon al dezvoltării durabile și, în consecință, salvarea patrimoniului cultural, diversitatea, creativitatea și transmiterea obiceiurilor sunt parte integrantă a dezvoltării durabile.

Solow (laureat al premiului Nobel pentru economie) considera resursele o prăjitură ce trebuie împărțită între generații ("cake-eating"). Dacă succesorii noștri vor avea același comportament economic înseamnă că am făcut un lucru rezonabil. Dacă le vom lăsa un stoc mai mic, atunci ei vor trebui să compenseze cu un stoc mai mare de cunoștințe științifice.

Noțiunea de durabil trimite la semnificația persistenței în timp a unui sistem sau a unui patrimoniu cultural urban, în timp ce noțiunea de sustenabil trimite la semnificația de menținere

în timp a unui sistem sau patrimoniului cultural urban. Din această perspectivă durabilitatea denotă staționaritate, în timp ce sustenabilitatea denotă creștere sau descreștere.

Pilonii dezvoltării sau obiectivele sunt de tip social, economic, de mediu și, de curând, cultural. Într-o primă etapă categoriile de obiective au fost considerate independente unul față de celelalte, abia din anii 80 începând să se accentueze necesitatea realizării unei interdependențe între domeniile respective.

Nevoia de durabilitate a activității economice este totuși sprijinită de câteva argumente: economice, sociale, ecologice și culturale.

Abordarea socio-culturală se bazează pe menținerea stabilității sistemelor sociale și culturale pentru determinarea unei echități intra- și intergeneraționale prin păstrarea diversității culturale și încurajarea pluralismului de idei. Moral este ca generația prezentă nu trebuie să prejudicieze șansele generațiilor viitoare nici sub aspectul volumului resurselor, al procesului de producție și nici al bunăstării.

Dezvoltarea durabilă poate fi o soluție de conciliere a tuturor conflictelor cu condiția ca interesele unanime să conveargă spre dezvoltarea umană. Asigurând mai mult și mai bine educația, asistența medicală și serviciile sociale, se asigură de fapt realizarea întregii strategii a dezvoltării durabile. Este unanim recunoscut faptul că educația este mijlocul cel mai eficace de care dispune o societate pentru a răspunde provocării viitorului. Progresul depinde din ce în ce mai mult de capacitatea de cercetare, inovare, adaptare a noilor generații. Accesul la educație este condiția sine qua non a participării tinerilor la viață social-economică și culturală de la toate nivelurile societății. Evident că educația nu rezolvă în totalitate problemele contemporane dar, trebuie să facă parte din efortul de a crea noi raporturi între membrii societății și de a genera un respect crescut la nevoile de protecție a mediului antropic și construit.

În mod evident educația nu se limitează la instrucția școlară, adică la aspectele sale formale. Educația cuprinde laturi non-formale și informale, fără să fie neglijat rolul familiei și al comunității locale. Vasta comunitate a educatorilor constituie o resursă umană extrem de importantă, dar care este puțin folosită pentru nevoile dezvoltării durabile și al cărei aport se poate dovedi prețios în toate comunitățile locale.

Educația servește societatea oferind o reflectare critică a lumii contemporane. Este de asemenea mijlocul de a disemina cunostințe și de a dezvolta competențe, de a face comportamentele, valorile și modul de viață să evolueze în sensul dorit.

În luna septembrie a anului 2000, 189 de țări, printre care și România, au adoptat rezoluția 55/2 intitulată „Declarația Mileniului”, în cadrul Summit-ului Mileniului a cărui temă a fost „Rolul Organizației Națiunilor Unite în secolul XXI. Acest document cadru definește agenda Organizației Națiunilor Unite pentru secolul XXI în ce privește pacea, securitatea și dezvoltarea. Declarația Mileniului cuprinde într-un cadru unic marile probleme pe care le are de înfruntat omenirea, stabilește un mod unitar de acțiune global pentru rezolvarea acestor probleme, măsuri pentru evaluarea angajamentelor asumate, obiective și ținte intercorelate privind dezvoltarea, guvernarea, pacea, securitatea și drepturile omului. Acestea au fost denumite Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului.

1.1. Viziune: Cultura – factor de dezvoltare durabilă a societății

Obiectivul fundamental al bunei guvernări constă în activitatea pentru statornicirea unei societăți sănătoase, sigure, tolerante și creative. În acest context, modelul de dezvoltare aplicat urmează să promoveze prezentul fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi, garantând în același timp, accesul populației la cultură și patrimoniul moștenit. Astfel, cultura, creativitatea și patrimoniul moștenit se înscriu în șirul necesităților naturale ale omului, în afara cărora el nu poate exista.

Cultura nu este doar un consumator de resurse cum uneori se pretinde. Cultura este un factor important al dezvoltării sociale, un instrument prin intermediul căruia pot fi rezolvate diverse probleme, inclusiv de ordin social-economic. În acest sens, cultura apare ca un factor de dezvoltare comunitară, modernizare și sustenabilitate, de identitate, coeziune și integrare, fiind totodată și exponentul calității vieții umane.

În accepțiunea cea mai larg utilizată, dezvoltarea durabilă se referă la un tip de dezvoltare economică, socială și umană care răspunde nevoilor generațiilor prezente, fără a compromite sau a limita capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface, la rândul lor, aceste nevoi. În acest sens, în centrul ideii de dezvoltare durabilă se află conceptul social.

Dimensiunea culturală a dezvoltării durabile presupune:

1. Modificarea modurilor de producție, inclusiv a modului de producere a bunurilor și serviciilor culturale;

2. Evoluția practicilor de consum, implicit diversificarea practicilor de consum cultural. Reformarea economiei țării nu numai în scopul creșterii cantitative, ci și a performanței calitative a produsului autohton. Indicii de calitate sunt indispensabil legați de cultură și educație.

3. Incluziunea socială a indivizilor, prin mecanisme de integrare socială și prin acces/participare la viața culturală.

Într-o societate care își asumă dezvoltarea durabilă ca un obiectiv strategic fundamental, indivizii trebuie să aibă condiții de acces la educația de bază, la procesul de formare continuă și îmbogățire culturală continuă, să beneficieze de șansa de a fi producători de cultură, depășind astfel statutul de simpli consumatori de divertisment, statut cu care sunt deseori identificați. Dezvoltarea durabilă a societății este o problemă de ordin cultural.

1.2. Cultura al 4-lea pilon al dezvoltării durabile

În ultimii anii, organizațiile internaționale și cercetătorii au analizat căile prin care cultura poate fi inclusă în strategiile și procesele sau planurile de dezvoltare ale orașelor pentru a construi orașe durabile. Astfel, cultura ca al patrulea pilon al dezvoltării durabile a fost inclusă în multe documente oficiale cum ar fi: Convenția UNESCO privind protecția și promovarea diversității culturale (2005,2009), Rezoluția Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite pentru cultură și dezvoltare, care subliniază rolul culturii în cadrul procesului de dezvoltare durabilă (adoptată la 20 Decembrie 2010), Agenda 21 pentru Cultură, susținută de Uniunea Guvernelor Locale și Orașelor începând cu 2004 și Declarația Uniunii Guvernelor Locale și Orașelor “Cultura: al patrulea pilon al dezvoltării durabile” (adoptată la 17 noiembrie 2010). În plus, UNESCO a denumit decada 2005-2014 “Decada Educație pentru Dezvoltare Durabilă”. De asemenea, Convenția UNESCO privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural, adoptată de Conferința Generală a UNESCO la 16 noiembrie 1972, menționează în secțiunea scopul și obiectivele Convenției că statele au obligația de a asigura identificarea, ocrotirea, conservarea, valorificarea și transmiterea către generațiile viitoare a patrimoniului cultural situate pe teritoriul fiecărei țări.

Convenția UNESCO privind protecția și promovarea diversității culturale din 2005 este printre primele documente internaționale care fac legătura între cultură și dezvoltarea durabilă. Convenția menționează această legătură în două articole prezentate mai jos.

Articolul 2, paragraful 6 - Principiul dezvoltării durabile.

Diversitatea culturală este un beneficiu important al indivizilor și societăților. Protejarea, promovarea și păstrarea diversității culturale reprezintă cerințe esențiale pentru dezvoltarea durabilă în beneficiul generațiilor prezente și viitoare.

Articolul 13 - Integrarea culturii în dezvoltarea durabilă

Pățile depun eforturi să integreze cultura în politicile lor de dezvoltare la toate nivelurile pentru a crea condițiile favorabile unei dezvoltări durabile și, în acest cadru, să dezvolte aspectele referitoare la protejarea și promovarea diversității expresiilor culturale.

La solicitarea UNESCO, David Throsby, profesor de Economie de la Universitatea Macquarie, din Sydney, Australia, a scris un document intitulat "Cultura în dezvoltarea durabilă: cunoașteri pentru implementarea viitoare a art. 13". Documentul lui David Throsby notează asemănările formale dintre capitalul natural (resurse naturale, ecosistemelor natural și biodiversității) și capitalul cultural (bunuri culturale, a diversității culturale și "ecosistemelor" culturale sau rețele). În acest mod el indică un set de principii de dezvoltare, care poate fi considerată ca fiind sustenabilă cultural:

- echitatea între generații: dezvoltarea trebuie să ia o perspectivă pe termen lung și să nu compromită capacitatea generațiilor viitoare de a accesa resursele culturale și răspunde nevoilor lor culturale; acest lucru necesită o preocupare deosebită pentru protejarea și îmbunătățirea capitalul cultural tangibil și intangibil al unei națiuni.
- echitate intragenerațională: dezvoltarea trebuie să asigure echitate în accesul la evenimente culturale, participarea corectă și cu bucurie pentru toți membrii comunității în mod nediscriminatoriu; în special, trebuie să se acorde atenție la cei mai săraci membri ai societății pentru a se asigura că dezvoltarea este în concordanță cu obiectivele de reducere a sărăciei.
- importanța diversității: dezvoltarea durabilă necesită protecția diversității culturale în procesele de dezvoltare economică, socială și culturală.
- principiul precauției: deciziile cu consecințe ireversibile, cum ar fi distrugerea patrimoniului cultural sau dispariția practicilor culturale valoroase, nu trebuie adoptate.

- interconectare: sistemele economic, social, cultural și de mediu nu ar trebui să fie privite izolat; mai degrabă, este necesară o abordare holistică, adică una care recunoaște interconectarea, în special între dezvoltarea economică și culturală. Aceste principii pot fi văzute ca o listă de verificare față de care măsurile de politică speciale pot fi judecate, în scopul de a asigura durabilitatea culturii

Documentul final al Summit-ului Mileniului din 2010 accentuează importanța culturii la dezvoltarea durabilă și contribuția sa la atingerea obiectivelor de dezvoltare ale mileniului. Aceste mesaje cruciale au fost reiterate în două rezolutii consecutive “Cultura și Dezvoltarea” ale Adunării Generale a Națiunilor Unite din 2010 și 2011, care fac apel la introducerea culturii în politicile și strategiile de dezvoltare și subliniază contribuția intrinsecă a culturii la dezvoltarea durabilă.

Indicatorii statistici din ultima decadă și datele din sectorul culturii au subliniat faptul că aceasta poate fi un vector puternic pentru dezvoltare și impact asupra mediului.

Măsurile propuse care pot conduce la o contribuție mai bună a culturii la dezvoltarea durabilă sunt:

- Integrarea culturii în conceptul, practicile și măsurile de dezvoltare cu o viziune avansată inclusivă și echitabilă a dezvoltării durabile
- Asigurarea suportului pentru dezvoltarea durabilă a turismului cultural, a industriilor culturale și creative, a instituțiilor culturale și a sectoarelor de revitalizare a patrimoniului cultural urban, care generează locuri de muncă, stimularea dezvoltării locale și antreprenoriatului
- Cultura ca vector al dezvoltării conduce la protejarea bunurilor culturale, care constituie un capital unic și non-regenerabil
- Capitalizarea potențialului artistic pentru promovarea coeziunii sociale și dezvoltarea antreprenoriatului în special în rândul tinerilor

Declarația de includere a culturii în obiectivele dezvoltării durabile (Culture2015goal) adoptată în mai 2014 menționează cultura ca al patrulea pilon al dezvoltării durabile și, în consecință, salvarea patrimoniului cultural, diversitatea, creativitatea și transmiterea obiceiurilor sunt parte integrantă din dezvoltarea durabilă.

Cultura își poate aduce contribuția la dezvoltarea durabilă a comunităților prin măsurile următoare:

- a) Integrarea culturii în actul de guvernare
 - Integrarea culturii în concepția, măsurile și practicile dezvoltării cu o viziune inclusivă, echitabilă și durabilă
 - Susținerea turismului durabil, a industriilor culturale și creative și instituțiilor culturale
 - Prin protejarea bunurilor culturale, dezvoltarea economică beneficiază de un capital important
- b) Promovarea coeziunii sociale prin cultură
 - Promovarea dialogului intercultural conduce la coeziune socială, creând un mediu propice de dezvoltare
 - Capitalizarea potențialului cultural pentru promovarea coeziunii sociale și dezvoltarea antreprenoriatului

1.3. Identitate culturală europeană

În ceea ce privește tema "identitatea culturală europeană", trebuie să ne întrebăm în primul rând, dacă putem vorbi despre o astfel de identitate. Nu putem vorbi despre o singură identitate culturală pentru toți oamenii din Europa, dar putem vorbi despre valori comune și principii comune ale identității naționale sau regionale.

Identitatea culturală poate fi considerată ca:

- identitate istorică: când ne referim la evenimente, obiceiuri, tradiții sau patrimoniu cultural urban din trecut
- identitate de viață: reflectare a vieții de zi cu zi și a stilului de viață

Identitatea culturală îmbracă mai multe valențe, cum ar fi: istorie, patrimoniu, religie, etnie, limbă și conștiință.

Europa are propriul sistem cultural cu valorile sale comune. Există diferite niveluri ale acestui sistem, cum ar fi: sistemele culturale ale grupurilor etnice, sisteme culturale ale națiunilor sau ale regiunilor.

Identitatea culturală este strâns legată de politici culturale. În timp ce o politică culturală comună pentru întreaga Europă nu există, putem vorbi însă despre un set de principii

comune care pot defini o astfel de politică culturală și care delimitează un spațiu cu identități culturale individuale pentru fiecare națiune sau regiune. Fiecare țară europeană are o politică culturală proprie și este destul de dificil de a crea o politică comună obligatorie pentru toate acestea.

Creșterea rolului patrimoniului cultural și a atenției acordate pentru protecția acestuia sunt strâns legate de dezvoltarea modernă a civilizației.

Patrimoniul cultural reprezintă una dintre cele mai importante modalități de contribuție la crearea identității culturale, având legătură cu crearea pluralității sau diversității culturale. Pluralitatea culturală în cadrul societății reprezintă o îmbogățire a culturii sale, iar recunoașterea sa contribuie la creșterea toleranței și democrației.

1.4. Misiune: cultura – fundament al dezvoltării sociale

Cultura constituie elementul definitoriu al societății. Apărută prin cultură, societatea umană există și se menține de milenii grație culturii. Societatea bazată pe fundamente culturale se manifestă drept una novatoare, în stare să edifice o construcție socială echilibrată, cu economie trainică și mod de viață asigurat. Cultura și patrimoniul cultural moștenit, reprezintă condiția spirituală a dezvoltării, creșterii economice și coeziunii sociale. În afara unui cadru cultural bine axat, creșterea social-economică veritabilă nu are șanse de izbândă.

O economie puternică nu poate fi edificată decât printr-o „cultură economică trainică”, o agricultură dezvoltată nu poate fi realizată decât printr-o „cultură avansată a agriculturii”, iar cele două luate la un loc, nu se pot produce fără un suport cultural general sustenabil.

Or, misiunea culturii constă în construirea, menținerea și dezvoltarea axelor valorice ale societății, care reprezintă condiții ale existenței speciei umane.

Pe plan european este acceptată și promovată o viziune pluralistă asupra culturii:

- Cultura reprezintă fundamentul dezvoltării sociale;
- Cultura este un factor de dezvoltare socială și comunitară; în contextul dezvoltării durabile, cultura are multiple funcțiuni și implicații;
- Cultura este un factor al calității vieții; orice evaluare a standardelor de calitate a vieții individului, a colectivității și a societăților trebuie să ia în considerare acest indicator;

- Cultura trebuie privită ca mod de viață al individului și al societăților – un element prin care acestea se diferențiază;
- Cultura este expresia identității (individuale, de grup, regionale, naționale etc.) și miză a diversității și diferenței, valori esențiale care trebuie asumate și susținute prin demersuri și programe pro-active.
- Cultura contribuie la structurarea societății și a personalității umane;
- Cultura are un rol important în realizarea integrării sociale și în respingerea oricărei forme de excluziune și marginalizare. Cultura este o forță de coeziuni sociale.

Fiind o componentă a sistemului social, cultura determină toate celelalte componente (economică, demografică, politică, psiho-socială etc.) și este determinată la rândul său de acestea. Modelul cultural de dezvoltare a societății a devenit foarte popular în analizele macroeconomice europene.

1.5. Politica culturală în state din Uniunea Europeană

Cultura se află în centrul proiectului european și constituie cheia principiului „unității în diversitate” a Uniunii Europene. Respectul diversității culturale conjugat cu capacitatea de a se reuni în jurul valorilor comune au constituit garanția păcii, prosperității și solidarității de care se bucură UE. În era globalizării, cultura poate aduce o contribuție unică la o strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii, promovând stabilitatea, înțelegerea reciprocă și cooperarea în întreaga lume.

Politicele UE s-au reorientat, în ultima vreme, spre o integrare cuprinzătoare a culturii. Cele mai recente politici europene în domeniul culturii, inovării și coeziunii acceptă această contribuție și indică o schimbare a paradigmei prin care interconexiunile dintre diferitele dimensiuni ale culturii și contribuțiile acestora la diverse aspecte ale vieții economice și sociale sunt tot mai mult recunoscute:

- cultura este considerată drept un instrument de susținere a dialogului intercultural, a creativității și a relațiilor internaționale (Agenda pentru cultură, 2007);

- se propune o abordare mai largă a culturii, inclusiv investiții în design și în industriile creative (Uniunea inovării 2010);
- cultura este definită ca un factor de atractivitate în orașe și regiuni, iar industriile creative sunt considerate drept cele mai nimerite pentru a asigura legătura între creativitate și inovare (Regiunile contribuie la creșterea inteligență, 2010);
- regiunile și orașele, care dețin importante competențe în domeniul culturii, și-au asumat pe deplin (ba chiar au inspirat) această schimbare de paradigmă politică.

Raymond Williams afirma despre cultură că este "unul dintre cele două sau trei cuvinte cele mai complicate din limba engleză". În unele țări cultura este aproape sinonimă cu artele, iar politica culturală are tendința de a se concentra asupra artelor vizuale și interpretative, a literaturii, festivalurilor și altor domenii care au legătură cu aceasta. Ministerele culturii se concentrează asupra infrastructurii și în special asupra teatrelor, galeriilor de artă, muzeelor, clădirilor cu valoare istorică, artiștilor și companiilor artistice.

De partea cealaltă se află concepția conform căreia arta este tot ceea ce nu suntem obligați să facem, cultura ca mod distinctiv de viață, care deosebește un oraș german de unul francez, spre exemplu, sau comunitatea spaniolă de cea suedeză. Potrivit acestei concepții, artele reprezintă una din multiplele manifestări ale identității culturale unice ale unui loc, a oamenilor de acolo, iar politica culturală se poate ocupa cu orice, de la dans popular la tradiții culinare locale, viața străzilor, modă.

Politicile culturale stimulează stabilirea platformelor de cooperare și bună vecinătate, ea îmbină armonios dreptul la diferențiere cu obligația de solidaritate dincolo de hotarele naționale. Este de asemenea important ca societatea civilă să participe activ la formarea politicii culturale, astfel clădindu-se fundamentul coeziunii sociale și al unui viitor comun pentru toți europenii.

Guvernele europene trebuie să opereze prin intermediul unei game vaste de parteneri din sectorul public, privat sau independenți. Acest lucru este evident în lumea schimbătoare a culturii, unde eforturile statului într-o anumită direcție pot produce adesea rezultate neașteptate, uneori nedorite. În domeniul culturii viziunea individuală poate avea un efect uriaș și neprevăzut,

în timp ce atragerea resurselor publice necesare, substanțiale poate să nu producă nici o schimbare.

Cultura nu este doar un sector, ci o resursă, întocmai ca mediul înconjurător. Astfel, ea poate fi „exploatăată” cu grijă, pentru a atinge diferite obiective politice:

- îmbunătățirea coeziunii sociale;
- consolidarea cunoștințelor;
- protejarea și promovarea patrimoniului;
- dezvoltarea economiei locale.

Ministerele culturii din diferite țări se preocupă de un domeniu care este în mod intrinsec supus schimbării și adesea considerat marginal față de obiectivele de bază ale guvernului. Dezvoltarea și gestionarea politicii culturale este, așadar, una dintre cele mai complexe zone ale guvernării moderne, un proces de echilibrare, nu atât între priorități aflate în competiție, ci între viziuni rivale asupra rolului culturii în societate.

Există două abordări în acest sens, aflate la extreme diferite. Una dintre acestea spune că nu trebuie să existe nici un fel de intervenție a statului în sectorul cultural, cealaltă, dimpotrivă, pledează pentru controlul guvernamental asupra resurselor culturale. În Europa contemporană este puțin probabil că vor exista țări care să-și exprime preferința pentru una dintre extreme. Locul unde va fi situat punctul de echilibru va varia de la o țară la alta.

Modurile de funcționare și metodele de lucru ale culturii s-au schimbat profund. Se acordă prioritate proiectelor mai mult decât instituțiilor, cooperării decât schimburilor, confruntărilor și dialogului mai mult decât consensurilor, colectivității decât exclusivității, demersurilor bottom up, flexibile și care funcționează în rețea, mai degrabă decât metodelor rigide top down.

Politicile culturale și structurile lor sunt supuse unor deconstrucții/reconstrucții permanente: acolo unde omogenitatea se bucură de privilegii, astăzi este pusă în evidență diversitatea culturală, acolo unde prevala logica comunitară, se vorbește de necesitatea salvagărdării spațiului public. Acolo unde totul era reglat între puteri publice, în prezent sunt lăsate să intervină regulile pieței.

În sfârșit, acolo unde predomina naționalul, se manifestă integrarea politicii culturale în domeniile transfrontalierului și internaționalului .

Libertatea de exprimare, conservarea, dezvoltarea și promovarea moștenirii culturale constituie principii ale politicii culturale în majoritatea statelor europene. Administrarea culturii și punerea în aplicare a deciziilor luate în acest domeniu sunt diverse și variază de la un stat la altul, dar se pot găsi anumite similarități la nivelul statelor cu formă de organizare asemănătoare sau în cazul statelor cu un sistem mai mult sau mai puțin centralizat.

Referitor la relațiile internaționale, statele membre ale Uniunii Europene și-au concentrat atenția pe facilitarea schimburilor cu alte culturi și pe promovarea culturii.

Rolul sectorului privat în domeniul cultural este în continuă dezvoltare. Îmbunătățirea cooperării dintre sectoarele public-privat, descentralizarea în domeniul cultural, responsabilitatea, precum și protecția diversității culturale, combaterea xenofobiei și rasismului sunt obiectivele urmărite.

Politica culturală reprezintă valorile și principiile care ghidează orice entitate socială în problematica și afacerile culturale. Politicile culturale sunt de cele mai multe ori făcute de guverne, dar și de alte instituții din sectorul privat, de la corporații și până la organizații comunitare. Politicile culturale oferă asistență celor care iau decizii și care au în vedere acțiuni ce vizează viața culturală.

Politicile culturale sunt un ansamblu de măsuri publice pentru sectorul cultural. În vederea unei mai bune gestionări a acestor măsuri, este necesară fixarea și definirea unor obiective pe termen lung ale politicii culturale și stabilirea unor metode, resurse și centre pentru planificare și implementare. Există mai multe domenii de acțiune a politicii culturale:

- arte tradiționale, în sensul dat astăzi de țările dezvoltate, care sunt limba și literatura, artele scenei, artele vizuale;
- cultura aplicată, din care fac parte artizanatul artistic, artizanatul industrial, design-ul, construcțiile și arhitectura;
- noile forme de cultură, care sunt cinematograful, fotografia, mijloacele de informare în masă, video;
- culegerea informației, proces care se realizează prin intermediul muzeelor de istorie și știință, care sunt subordonate tot culturii ca sursă de informație;
- difuzarea informației, proces care se realizează prin intermediul mass-mediei și care are un rol important în propagarea culturii;

După părerea Corneliiei Costin, s-au identificat trei piloni de bază cu ajutorul cărora putem face o descriere potrivită politicii culturale și aceștia sunt: obiectivele, mijloacele și efectele.

Obiectivele sunt reprezentate de scopurile pe care și le propun politicienii și prin natura lor au un statut ideal. Ele sunt însă necesare pentru că trasează o direcție, un proces sau o dezvoltare.

Obiectivele principale ale politicii culturale a Uniunii Europene se referă la:

- consolidarea sentimentului de apartenență față de o comunitate europeană, cu respectarea diversității tradițiilor și culturilor naționale și regionale;
- facilitarea accesului cetățeanului european la cultură;
- exploatarea potențialului de angajare a sectorului cultural;
- răspândirea culturii în lume.

Mijloacele politicii culturale sunt măsurile aflate la dispoziția factorilor de decizie pentru a schimba datele realității în direcția propusă prin obiective. În cadrul politicii culturale, mijloacele cel mai des utilizate sunt resursele financiare, legislația și informația.

Rezultatele politicii culturale sunt îmbrăcate de schimbările survenite în urma măsurilor luate pentru realizarea obiectivelor. Evaluări importante ale rezultatelor se pot obține și prin analiza conținutului acțiunilor, realizărilor culturale, a experienței și cunoștințelor beneficiarilor acțiunii culturale, atunci când este vorba despre acțiunea de informare.

Politica culturală în **Austria** se bazează pe ceea ce este considerat a fi necesar culturii, cum ar fi libertatea de exprimare artistică, participarea la viața artistică, probleme de administrare, cooperarea dintre domeniul privat și cel public. Modernizarea și îmbunătățirea metodelor în domeniul cultural precum și administrarea și descentralizarea autorității culturale sunt unele dintre cele mai importante obiective. Articolul 15 al Constituției Austriei repartizează majoritatea puterilor în domeniul cultural provinciilor – Bundeslander – în timp ce guvernului federal îi sunt repartizate în mod expres competențe ce țin de aspectul de suveranitate, cum ar fi arhivele și bibliotecile cu profil tehnic și științific, colecțiile artistice și cele științifice, cât și administrarea infrastructurii federale – muzee federale, Biblioteca Națională, teatre federale, monumente istorice.

În Austria, cele mai recente probleme discutate au fost găsirea unor strategii pentru stimularea ocupării forței de muncă în sectorul culturii și pentru sprijinirea expresivității culturale a grupurilor etnice. Pentru egalitatea de gen în domeniul artelor și al mediei, scopurile majore ale politicii au inclus sporirea contactelor la nivel internațional și promovarea artei contemporane și experimentale austriece.

Legea din 16 iulie 1973 cunoscută ca "Legea pactului cultural" garantează, în **Belgia**, autonomia comunităților flamandă, wallonă și germană în materie culturală precum și protecția minorităților. Comunitățile flamandă, wallonă și germană sunt responsabile pentru domeniile culturale artă, audiovizual, educație, sport pentru copii și tineret.

În Belgia, comunitatea vorbitoare de limbă franceză este conștientă de faptul că dacă cultura va ocupa un loc important în societatea viitorului bazată pe cunoaștere, va fi importantă intensificarea scopului politicilor de a promova mobilitatea și schimbul între tineri și să se asigure că toate rețelele culturale electronice în Europa sunt accesibile tuturor.

În mod similar, în societatea hibridă a Belgiei, în capitala Europei, există o nevoie de a organiza întâlniri între diverse culturi și credințe pentru a se evidenția și pentru a dezvolta elemente comune de bază.

Principiul subsidiarității joacă un rol important în politica culturală la nivel național, regional, provincial, municipal și civic, pentru încurajarea exprimării în toate formele de artă a tuturor aspectelor moștenirii umane, fie ea istorie, arhitectură sau comori intangibile. Cultura este un vehicul pentru orice călătorie, cu excepția voiajelor de cucerire.

Ministere de la Communaute française Wallonie – Bruxelles administrează problemele culturale ale comunității vorbitoare de limbă franceză, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap se ocupă de problemele comunității flamande, iar Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft de cele ale comunității germane.

Politica culturală în **Danemarca** are la bază: libertatea cuvântului, democrația culturală, calitatea și descentralizarea.

Libertatea cuvântului garantează o veritabilă libertate de exprimare; democrația culturală exprimă respectul pentru diversitatea culturală și dreptul la pluralism cultural; descentralizarea asigură deschiderea, accesul la viața culturală și promovează principiul subsidiarității, ceea ce implică ca decizia să fie luată împreună cu cetățenii interesați.

Ministerul Culturii din Danemarca are în vedere inițiative care susțin creația artistică, muzica, teatrul, filmul, bibliotecile, arhivele și muzeele, precum și educația și perfecționarea în aceste domenii. Ministerul este de asemenea responsabil în materia dreptului de autor, răspândirea informațiilor culturale, radio, televiziune, sport și cooperare culturală internațională. Ministerul Culturii este compus dintr-o divizie centrală și un număr de instituții culturale. Aceste instituții se bucură de o considerabilă libertate de acțiune și independență în relațiile cu Ministerul Culturii.

Climatul cultural în **Germania** se caracterizează prin toleranță, libertatea de expresie și deschidere către inovație, care reprezintă condiția esențială și în același timp sufletul unei politici culturale active. În cele 16 Landuri, guvernele susțin și promovează în orice fel activitatea culturală. Guvernul federal este responsabil cu menținerea și sprijinirea autoguvernării instituțiilor și asociațiilor locale precum și cu dezvoltarea unei infrastructuri pentru activitățile larg răspândite.

În Germania, landurile, Ministerul Culturii (Kulturministerien) și Ministerul Științei (Wissenschaftsministerien) au responsabilități specifice în domeniul cultural. Sarcina principală a Conferinței Permanente a Ministerului Afacerilor Culturale este de a asigura minimul necesar în domeniul educației și culturii. În 1998 a fost creat Serviciul pentru cultură și media din Cancelaria Federală pentru a unifica puterile și responsabilitățile referitoare la politica culturală.

În **Grecia** politica culturală se bazează pe respectarea, conservarea, dezvoltarea și promovarea moștenirii culturale. Pentru artiștii contemporani cultura tradițională greacă reprezintă o adevărată sursă de inspirație.

Ministerul Culturii este responsabil cu implementarea politicii culturale precum și de colaborarea dintre administrațiile locale și instituțiile private. De asemenea, supraveghează alocarea fondurilor pentru sectorul artistic. Ministerul este responsabil cu elaborarea unor proiecte care să aibă în vedere protecția și promovarea moștenirii culturale. O serie de comisii sunt subordonate ministerului, cu scopul de a susține și a îmbunătăți activitatea acestuia în diverse domenii.

În **Spania** cultura este privită ca fiind forma cea mai potrivită de exprimare a persoanei, a societății, a unei națiuni, a unei civilizații. Accesul la cultură, promovarea acesteia, conservarea și îmbogățirea patrimoniului istoric și cultural, precum și a moștenirii artistice reprezintă priorități ale politicii culturale din această țară.

Politica culturală s-a axat pe “investiția” în moștenirea culturală, infrastructura culturală, consolidarea și dezvoltarea industriei culturale. Spania acordă o importanță deosebită diseminării culturii spaniole între cetățenii săi, precum și unor de măsuri care au ca țintă relațiile externe ale Spaniei, promovând co-producția în America Latină, de exemplu.

Alte obiective urmăresc evaluarea și restructurarea administrației interne. Mai mult un nou Act de Sponsorizare este creat pentru a stabili taxe stimulative pentru ca persoane private și companii să facă donații pentru desfășurarea activităților culturale. Pentru a atinge aceste scopuri sunt necesare unele măsuri legislative, precum creșterea investițiilor în special în principalele instituții culturale.

Comisia pentru probleme culturale (Comisia Delegada para Asuntos Culturales) este un organism guvernamental delegat, care se ocupă de coordonarea și promovarea politicii culturale. Ministerul Educației, Sportului și Culturii reprezintă organismul central însărcinat cu elaborarea și implementarea regulilor generale în materie culturală. Îndeplinește această sarcină direct, prin Secretariatul de stat pentru Cultură, care controlează Directoratul general pentru arte frumoase și patrimoniu cultural, Directoratul general pentru carte, arhivă și biblioteci și Directoratul general pentru cooperare culturală și comunicații.

Obiectivele politicii culturale în **Franța** sunt concentrate pe menținerea și exploatarea moștenirii culturale, sprijinirea creativității și artiștilor, dezvoltarea unui sistem de educație care să permită accesul la cultura profesionistă, lupta împotriva inegalității, accesului la cultură și dezvoltarea creației artistice.

În Franța responsabilitatea pentru promovarea culturii aparține Ministerului Educației Naționale pe plan intern și Ministerului Afacerilor Externe, pentru promovarea culturii pe plan internațional.

În **Irlanda**, Department of Arts, Heritage, Gaeltacht and the Island sprijină, promovează, conservă și prezintă patrimoniul cultural irlandez. În aria responsabilității acestuia intră și instituțiile artistice și culturale, emisiuni și filme etc.

Politica culturală a **Italiei** s-a schimbat începând cu 1996. Au intervenit o serie de elemente noi în reconstruirea profilului cultural.

Reformarea structurilor guvernamentale s-a referit și la modul de administrare al culturii, creșterea fondurilor și crearea unui singur minister care să se ocupe de majoritatea

aspectelor în domeniul politicii culturale. Politica Italiei se concentrează în primul rând pe integrarea tuturor competențelor legate de moștenirea culturală, de spectacol, publicații, sport.

Ministerul Culturii (Ministero per i Beni e le Attivita Culturali) a fost creat în 1998. Competențele în materia culturală au fost împărțite între stat, regiuni și autoritățile locale, după reorganizarea din 1998. Statul are acum o serie de responsabilități și este implicat în protecția patrimoniului cultural. Trei dintre cele cinci regiuni autonome au responsabilități depline pentru moștenirea lor culturală, conservarea și dezvoltarea acesteia. Celelalte 15 regiuni au responsabilități care se referă la punerea în aplicare a legislației naționale referitoare la muzee și biblioteci, turism cultural și spectacole.

Politica culturală a **Olandei** se referă la găsirea celor mai bune forme de exprimare culturală, pentru asigurarea diversității în materie culturală, tradiții istorice, forme de manifestare artistică. Principiile călăuzitoare au fost întotdeauna compatibile cu dorința de a susține geografic, ideologic și artistic diversitatea.

Calitatea rămâne unul dintre criteriile cele mai importante în acordarea subvențiilor culturale. Alte probleme se referă la impactul social al proiectelor, programelor și al evenimentelor, precum și la noi metode de evaluare și responsabilitate. Accentul în educația culturală cade când pe cerere când pe ofertă, în felul acesta dându-le posibilitatea oamenilor și încurajându-i să descopere lucrări și evenimente culturale și artistice.

În Olanda Ministerul Educației, Culturii și Științei (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen) este responsabil de activitatea culturală și de măsurile care se impun în această materie, începând din 1994.

Politica culturală a guvernului **portughez** se bazează pe următorul principiu: creația culturală și folosirea acesteia constituie un drept esențial pentru toți cetățenii și reprezintă o componentă fundamentală a vieții lor. Principala caracteristică și obiectivele politicii culturale se bazează pe democrație și descentralizarea vieții culturale, transferul puterilor de la nivel central la nivel regional și al instituțiilor locale. Următorii pași vor avea în vedere internaționalizarea – susținerea în promovarea culturii peste hotare – și participarea la rețeaua europeană de creare și răspândire a culturii.

Ministerul Culturii (Ministerio da Cultura) a fost creat în 1995 pentru a întări poziția culturii într-un context mai larg și pentru a iniția dialogul și stabilirea relațiilor cu alte ministere.

Ministerul este susținut de o serie de organisme. Dintre cele mai importante amintim Consiliul Național pentru Copyright și Înalțul Consiliu pentru Biblioteci.

În **Suedia** autoritățile naționale, regionale și municipale sunt responsabile cu toate obiectivele politicii culturale. Obiectivele fac referire la asigurarea egalității de participare la viața culturală, conservarea și exploatarea moștenirii culturale, promovarea educației culturale, precum și schimbul intercultural.

Ministerul Culturii (Kulturdepartementet) este partea guvernului responsabilă de planificarea, dezvoltarea și coordonarea politicii culturale pe termen lung.

În **Regatul Unit**, pe 25 iunie 1999 a fost lansat un program de asistență a autorităților locale pentru dezvoltarea unor strategii culturale locale. Serviciile culturale oferă o gamă largă de beneficii și pot ajuta la abordarea excluziei sociale și să ajute la reînnoirea spirituală. 14 autorități locale din toată țara au pus la punct o strategie culturală.

1.6. Agenda europeană pentru cultură

Începând cu anul 2007, în cadrul inițiativei “Agenda europeană pentru cultură”, Comisia a încurajat autoritățile naționale, sectorul cultural și instituțiile UE pentru a promova în comun:

- diversitatea culturală și dialogul (a se vedea dialogul intercultural, precum și competențe și mobilitate)
- cultura ca un catalizator pentru creativitate și inovare (a se vedea industriile culturale și creative, cultura și dezvoltarea regională și patrimoniul cultural)
- cultură ca parte a relațiilor internaționale ale UE (a se vedea Cultură și relații externe).

Comisia coordonează cooperarea cu și între autoritățile naționale în întreaga Uniune Europeană pe probleme culturale legate de Agenda pentru cultură - prin metoda deschisă de coordonare UE.

Ca parte a Agendei pentru cultură, sectorul cultural are un dialog structurat cu Comisia Europeană prin diverse platforme de discuții și de schimb de opinii.

Agenda solicită, de asemenea, un loc puternic pentru cultură în programele și politicile UE relevante, precum și promovarea elaborării de politici bazate pe dovezi, în special prin elaborarea de statistici de calitate comparabile cu privire la cultură la nivelul UE.

În Agenda culturală europeană sunt formulate trei obiective-cheie în domeniul culturii:

Obiectivul 1: Promovarea diversității culturale și a dialogului intercultural

- Mobilitatea artiștilor
- Mobilitatea colecțiilor, racordat la problema combaterii traficului ilegal de bunuri culturale

- Sinergia între educație și cultură. Politici pentru tineret.
- Educația în domeniul mass-media, racordat la protejarea dreptului de autor și drepturilor conexe

- Multilingvismul

Obiectivul 2: Promovarea culturii în calitate de catalizator al creativității

- Dezvoltarea industriilor culturale în contextul diversificării procesului de creație
- Crearea unei piețe unice europene în domeniul digital pentru conținut creativ: cărți, muzică, filme sau jocuri video, ținându-se cont de obstacolele din calea liberei circulații a operelor pe internet

- Contribuția culturii la dezvoltarea locală și regională, inclusiv politicile locale de protejare și conservare a patrimoniului cultural, dezvoltarea infrastructurilor culturale și sprijinul serviciilor culturale

- Elaborarea de metode statistice armonizate în domeniul cultural

- Dialog structurat cu sectorul culturii, implementarea de metode noi de gestionare a procesului cultural prin:

- detașarea de la administrarea directă a activităților și instituțiilor culturale;
- încurajarea dezvoltării instituțiilor și rețelelor puternice care sunt independente de autoritățile publice;
- parteneriate public-private;
- identificarea responsabilităților publice de nivel regional și local, precum și de nivel național;
- sprijinirea activităților culturale pentru valoarea lor intrinsecă;

- sprijinirea culturii ca modalitate de realizare a obiectivelor sociale și economice ale politicii publice și ca metodă de dezvoltare a societății civile

Obiectivul 3: Promovarea culturii drept element vital în cadrul relațiilor internaționale ale UE

- Integrarea dimensiunii culturale în relațiile cu țările și regiunile partenere. Cultura constituie o axă de dialog și cooperare în contextul Parteneriatului estic. Programul cultural al Parteneriatului estic vizează să consolideze capacitățile operatorilor din sectorul culturii, să încurajeze legăturile regionale și să contribuie la elaborarea, în țările partenere, de politici culturale îndreptate spre incluziune.

1.7. Orașe interculturale - Gestionarea diversității urbane din Europa

Cum pot orașele europene promova dialogul între oameni din culturi diferite din viața lor de zi cu zi - la școală sau la locul de muncă, atunci când fac sport împreună sau atunci când fac activități culturale? Cum pot orașele profita din plin de diversitate, de a scăpa de preocupările referitoare la schimbare și de a reduce tensiunile dintre grupurile care au puține cunoștințe unul despre celălalt?

Proiectul Orașe interculturale aduce orașele europene împreună pentru a găsi răspunsuri la aceste întrebări.

Lansat de către Comisia Europeană și Consiliul Europei în ajunul Anului European al Dialogului Intercultural (2008), proiectul are 3 obiective generale:

- de a stimula o dezbatere politică și de atragere a unor orașe în proiect, ținând seama de o abordare interculturală referitoare la migrație, integrare și coeziune socială
- de a încuraja orașele pentru a dezvolta strategii interculturale cuprinzătoare de a gestiona diversitatea urbană
- să acționeze ca o sursă de inspirație pentru alte orașe din Europa.

Proiectul propune politici și metode practice pentru a ajuta orașele să-și revizuiască politicile printr-o "lentilă interculturală", inclusiv instrumente cum ar fi comentarii ale experților, vizite de studiu, city-to-city mentor, ateliere tematice și evenimente publice.

Într-un oraș intercultural diversitatea este o sursă de dinamism, inovație, creativitate și dezvoltare, diversitatea este acceptată ca normă a patrimoniului și identitatea tuturor oamenilor este afirmată, spațiile publice, școli, case, locuri de muncă și forumuri culturale sunt concepute pentru a permite oamenilor din diferite medii culturale de a se amesteca și de a interacționa productiv și creativ.

Într-un oraș intercultural, consultarea publică, dezbateră și reflectarea diversității culturale a comunității stau la baza oricărei decizii, conflictul cultural este acceptat și tratat de multe ori la nivel de bază, politicieni și mass-media încurajează participarea cetățenilor în crearea unei identități comune.

1.8. Diversitate culturală, dialog intercultural și incluziune socială

Conceptul de dezvoltare umană este indisolubil legat de exercițiul drepturilor și libertăților fundamentale. Dacă dezvoltarea umană se concentrează pe întărirea capacităților și a libertăților la nivelul membrilor unei comunități, drepturile fundamentale se constituie în cerințe de structurare a vieții sociale, astfel încât aceste capacități și libertăți să fie garantate, asigurate și facilitate.

Orice analiză a drepturilor culturale trebuie să pornească de la drepturile de bază, care sunt în același timp drepturi individuale și drepturi colective:

- dreptul de acces la informație și cultură;
- dreptul de participare la viața culturală

Prin Declarația ONU de la Freiburg se conturează și drepturile care derivă din cele de bază:

- dreptul la respectul identității culturale;
- dreptul fiecărei persoane de a se identifica cu o comunitate culturală;
- dreptul de acces la patrimoniul cultural;
- dreptul la protecția activităților creatoare;
- dreptul la protecția proprietății intelectuale;
- dreptul la educație, inclusiv la educația artistică și la educația pentru artă;

- dreptul de a desfășura în mod liber activități culturale, inclusiv dreptul la mobilitate a creatorilor, artiștilor și a creațiilor lor.

Drepturile culturale recunosc și protejează identitățile culturale și diversitatea culturală și, în același timp, recunosc legătura indisolubilă a acestora cu dezvoltarea economică și socială. Drepturile culturale nu sunt numai drepturi fundamentale de sine stătătoare, ci și parte indivizibilă a drepturilor civile, politice, sociale și economice. Din această perspectivă, la nivel european, au fost formulate o serie de principii, care trebuie să se regăsească în politicile culturale ale fiecărei țări:

- Fiecare individ trebuie să-și poată satisface drepturile culturale.
- Satisfacerea drepturilor culturale este indispensabilă demnității și dezvoltării persoanei.
- Fiecare individ are dreptul de a participa la viața culturală a comunității.
- Recunoașterea și protejarea diversității culturale și lingvistice este o obligație a fiecărui stat

Ca politică publică, politica culturală trebuie să se axeze pe crearea condițiilor pentru exercițiul liber și nestânjenit al celor două drepturi culturale de bază: dreptul de acces la cultură și dreptul de participare la viața culturală. Accesul la practicile și experiențele culturale pentru toți cetățenii, indiferent de naționalitate, rasă, sex, vârstă etc., le îmbogățește identitatea și le conferă sentimentul de apartenență la un grup, la o comunitate, susținând în acest fel și integrarea și incluziunea socială. Participarea la cultură înseamnă garantarea unor condiții concrete pentru exprimare liberă, pentru desfășurarea de activități creatoare într-o multitudine de forme și de modalități, atât la nivel individual, cât și comunitar.

Dreptul de participare trebuie înțeles și ca dreptul de a participa la conceperea și implementarea politicilor culturale. Dimensiunea participativă a drepturilor culturale este o parte esențială a exercițiului drepturilor fundamentale în ansamblul lor.

Caracteristicile esențiale ale epocii moderne sunt pluralismul și diversitatea. Pluralismul de opinie, precum și pluralismul de exprimare artistică sunt condiții imanente de dezvoltare a societății democratice.

Diversitatea culturală este un element central al politicii și strategiilor culturale europene. Conceptul de diversitate culturală are însă mai multe sensuri, pe care trebuie să le luăm

în considerare: diversitate etno-rasială (diversitatea comunităților și minorităților naționale), diversitate lingvistică, diversitate generațională, diversitatea unor „comunități de interes” etc. Pe lângă elementele comune, fiecare din aceste grupuri și comunități are propria sa identitate culturală. Aspectele majore ale acestui concept se referă la faptul că:

1. Diversitatea culturală se exprimă în coexistența și schimbul de practici culturale diferite și în producerea și consumul de bunuri și servicii culturale diverse.

2. Diversitatea culturală nu se poate realiza în absența condițiilor care asigură libertatea de creație artistică și libertatea de informare, precum și a formelor de schimburi culturale, în special în ceea ce privește serviciile audiovizuale.

3. Diversitatea culturală este un factor de dezvoltare durabilă.

Astfel, diversitatea culturală presupune:

- recunoașterea, promovarea și dezvoltarea culturilor locale și ale minorităților;
- protejarea instituțiilor culturale și a bunurilor și serviciilor pe care acestea le furnizează;
- protejarea limbilor, a tradițiilor și obiceiurilor, a stilurilor de viață ale comunităților;
- protejarea diversității de conținuturi și de forme de expresie artistică;
- pluralismul serviciilor de informare;
- dezvoltarea industriilor culturale;
- diversitatea sistemelor de instruire și formare;
- accesul indivizilor și al comunităților la cultura proprie și participarea la viața culturală.

Din aceste perspective, diversitatea culturală răspunde nevoilor sociale, culturale, de instruire și informare, de dezvoltare democratică a societății și a indivizilor și este recunoscută ca un principiu fundamental al modelului european de dezvoltare.

1.9. Cultura 21 – Agenda 21 pentru cultură

În întreaga Europă autoritățile locale folosesc tot mai mult procesul Agenda Locală 21 pentru a cădea de acord și a implementa strategiile locale de dezvoltare durabilă. Este vorba de un proces de parteneriat în vederea ameliorării calității vieții comunităților locale ținând seama de necesitățile protecției mediului.

Agenda Locală 21 reprezintă un proces de realizare a dezvoltării durabile la nivel local, care are în calitate de componentă majoră îmbunătățirea performanțelor de durabilitate ale

autorităților publice locale prin integrarea durabilității în proiectele, planurile, politicile și activitățile lor. Inițiativele de parteneriat între grupurile comunității, autoritățile publice locale, sectorul privat reprezintă, în special la nivel local, preconditionia succesului dezvoltării durabile.

Dezvoltarea durabilă a comunităților are ca obiective majore protejarea mediului, eradicarea sărăciei, îmbunătățirea calității vieții, dezvoltarea și menținerea unei economii locale viabile și eficiente.

O comunitate durabilă apreciază și promovează ecosisteme sănătoase, utilizează eficient resursele, dezvoltă și asigură o economie locală viabilă. Comunitatea durabilă are o viziune asupra dezvoltării susținută și promovată de toate sectoarele comunității, asociațiile civice, autoritățile locale, organizațiile religioase, tineri, etc.

O comunitate durabilă este cea care deține controlul asupra procesului de dezvoltare, a deciziilor pe care le elaborează și le adoptă, asigurând durabilitatea la nivel local. Această comunitate durabilă posedă o structură socială activă - actori, grupuri, asociații și instituții capabile să se mobilizeze pentru acțiuni comune de lungă durată și să-și asume responsabilitatea pentru acest proces continuu de dezvoltare.

Comunitățile durabile prosperă pentru că populația lucrează în colaborare și parteneriat pentru îmbunătățirea calității vieții. Comunitatea durabilă utilizează resursele proprii pentru a asigura necesitățile generațiilor actuale, asigurând, în același timp, resursele necesare pentru generațiile viitoare. Ea își mobilizează capacitățile pentru a asigura un nivel de viață ridicat pentru toți rezidenții săi prin limitarea deșeurilor, progres în educația cetățenilor, servicii medicale calitative, prevenirea poluării, maximizarea conservării și dezvoltarea resurselor locale și utilizării eficiente a lor pentru revitalizarea economiei locale, realizări în managementul apei (calitate și asigurare), conștientizarea și participarea activă a comunității în procesul de dezvoltare locală.

Dezvoltarea durabilă a comunității se bazează pe resursele locale și strategiile de adaptare elaborate și promovate în cadrul comunității. Această abordare vine să consolideze realizările comunităților în domeniul dezvoltării.

Multe dintre componentele procesului sunt deja în desfășurare în comunitatea locală: nu toate lucrurile sunt noi. Important este să se recunoască măsurile noi și vechi ca făcând parte din această nouă agendă locală și să se facă legătura între problemele globale și cele locale. Agenda Locală 21 este locul unde ele se întâlnesc.

Ceea ce face ca Agenda Locală 21 să fie atât de incitantă este faptul că ea duce la o guvernare locală mai deschisă și aplecată să asculte, încurajându-i pe localnici să devină parteneri în încercarea de a ameliora calitatea vieții locului respectiv. Deși se străduiește să asigure ca preocupările de mediu să fie luate în considerare în toate ariile de activitate, acest proces este mult mai amplu decât niște simple probleme “verzi” (ecologice): este vorba de integrarea problemelor de mediu, de echitate socială și economică. Aceasta este noua viziune despre îmbunătățirea comunităților noastre locale.

În procesul de planificare durabilă la nivel local trebuie să se țină cont de anumite principii:

- dezvoltarea durabilă se realizează pentru cetățeni și cu participarea cetățenilor
- dezvoltarea durabilă are la bază o viziune de lungă durată, care este definită prin consens, fiind produsul procesului de consultare a grupurilor comunității
- planificarea durabilă integrează prioritățile de mediu, economice și sociale
- planificarea durabilă trebuie să fie încadrată în procesul bugetar, pentru a asigura acoperire financiară strategiilor elaborate
- prioritățile de dezvoltare durabilă sunt identificate în baza unei analize multilaterale a situației existente, prognozând riscurile posibile, examinând interdependențele între provocările locale, naționale și globale
- monitorizarea procesului de dezvoltare durabilă în baza indicatorilor locali de performanță
- o strategie de dezvoltare durabilă se elaborează în baza programelor și politicilor de dezvoltare existente, încurajând convergența, complementaritatea și coerența între diferite politici existente
- participarea largă a comunității ajută la lansarea unor noi idei, probleme care trebuie abordate, la identificarea capacităților necesare pentru realizarea propunerilor prezentate, la dezvoltarea unui consens necesar pentru realizarea acțiunilor prioritare
- strategiile locale de dezvoltare durabilă se fundamentează pe capacitatea și resursele locale, deoarece multe din strategiile existente au eșuat, nefiind implementate din cauza lipsei capacității și a aptitudinilor necesare pentru realizarea lor eficientă.

În ultimii anii, organizațiile internaționale și cercetătorii au analizat căile prin care cultura poate fi inclusă în strategiile și procesele sau planurile de dezvoltare ale orașelor pentru a construi orașe durabile. Astfel cultura, ca al patrulea pilon al dezvoltării durabile, a fost inclusă în multe documente oficiale la toate nivelurile. Așa a luat naștere Agenda 21 pentru cultură, care este primul document universal în care sunt stabilite metodele prin care orașele și guvernele locale sprijină dezvoltarea prin cultură.

Orașele și guvernele locale nu pot absenta din dezbaterile privind rolul culturii în procesul de globalizare datorită următoarelor aspecte:

- Cetățenii își exercită drepturile culturale la nivel local;
- Dezvoltarea umană se bazează pe planificarea serviciilor locale;
- Procesele creative își au locul lor în orașe.

Agenda 21 pentru cultură a fost adoptată de orașele și guvernele locale din toata lumea și este documentul prin care se angajează să respecte drepturile omului, diversitatea culturală, durabilitatea, democrația participativă și crearea condițiilor de pace. Acest document a fost adoptat la al 4-lea Forum al Autorităților Locale pentru Incluziune Socială de la Porto Alegre, care s-a desfășurat în Barcelona la 4 mai 2004 ca parte a primului Forum Universal pentru Cultură.

Uniunea Orașelor și Guvernelor Locale (UCLG) a adoptat Agenda 21 pentru cultură ca document de referință pentru programele culturale. Comisia pentru Cultură a Uniunii Orașelor și Guvernelor Locale invită orașele și guvernele locale să plaseze cultura în centrul proceselor de dezvoltare.

Agenda 21 pentru cultură este un instrument internațional de promovare a rolului culturii în politicile locale. Ea crează oportunitatea pentru fiecare oraș să realizeze o viziune pe termen lung având cultura drept pilon de bază în dezvoltarea sa. Acest document se bazează pe principiile diversității culturale, drepturile omului, dialogul intercultural, democrației participative, durabilitate și pace. Documentul a fost adoptat de peste 350 de orașe din întreaga lume.

Agenda 21 pentru cultură conține 67 de articole împărțite în trei mari secțiuni. Secțiunea “principii”, care conține 16 articole, descrie relația dintre cultură și drepturile omului, diversitate, durabilitate, participare democratică și pace. Următoarele 29 de articole se concentrează pe responsabilitățile guvernelor locale în ceea ce privește politicile culturale.

Ultima secțiune “recomandări” reafirmă importanța culturii în programele și bugetele la toate nivelurile.

Continutul Agendei 21 pentru cultură poate fi sintetizat tematic astfel:

Cultura și drepturile omului:

- Cultură și dezvoltare umană. Diversitatea culturală înseamnă să realizezi mai multă satisfacție intelectuală, emoțională, morală și existență spirituală
- Drepturile culturale sunt parte integrală din drepturile omului
- Mecanisme, instrumente și resurse pentru garantarea libertății de exprimare
- Invitarea artiștilor de a se angaja în îmbunătățirea calității vieții
- Cultura și guvernanta
- Noul rol central al culturii în societate. Legitimitatea politicilor culturale
- Calitatea dezvoltării locale depinde de interconectarea politicilor culturale cu celelalte politici publice
- Guvernanța locală: o asociere a responsabilității cetățenești, societatea civilă și guverne
- Îmbunătățirea evaluării mecanismelor culturale. Sistem de indicatori culturali
- Importanța cooperării internaționale
- Participarea guvernelor locale în politicile culturale naționale

Cultură, durabilitate și teritorialitate

- Diversitatea culturală ca necesitate pentru biodiversitate
- Diversitatea de exprimare culturală
- Dialogul bazat pe principii interculturale pentru dinamica relațiilor dintre cetățeni
- Spații publice ca spații culturale

Cultura și incluziunea socială

- Accesul la cultură în toate etapele vieții
- Creșterea audienței și încurajarea participării la viața culturală ca element vital pentru cetățeni
- Expresivitatea ca dimensiune de bază a incluziunii sociale, fără nici un fel de discriminare

Cultură și economie

- Recunoașterea dimensiunii economice a culturii. Importanța culturii ca factor de realizare a unei dezvoltări economice sănătoase
- Finanțarea culturii prin diverse surse, micro-credite sau taxe
- Rolul strategic al industriilor culturale și media pentru contribuția lor la identitatea locală, crearea de locuri de muncă și continuitate creativă
- Relația dintre facilitățile culturale și organizațiile economice
- Respectarea și garantarea drepturilor de autor și renumerarea lor corectă.

Agenda 21 pentru cultură este instrumentul prin care se sporește rolul culturii în politicile urbane și, de asemenea, instrumentul prin care se definește cultura ca al 4-lea pilon al dezvoltării durabile.

Agenda 21 pentru cultură este un angajament al guvernului local împreună cu cetățenii de a elabora și implementa politici și programe culturale. Ea poate fi considerată o declarație a orașelor pentru drepturile culturale.

Adoptarea Agendei 21 pentru cultură nu garantează mai multe resurse, dar ea poate avea o mare importanță simbolică: exprimă angajamentul orașelor de a face din cultură o parte importantă a politicilor urbane și un angajament al guvernelor locale să elaboreze și să implementeze politici și programe culturale împreună cu comunitatea. Nu în ultimul rând, ea reprezintă un semn al solidarității și cooperării cu orașe și guverne locale de pe întreg globul. Agenda 21 pentru cultură este considerată a fi o oportunitate pentru fiecare oraș de a crea o viziune pe termen lung cu privire la cultură ca un pilon de bază în dezvoltarea lui.

Având Agenda 21 pentru cultură drept instrument de lucru în domeniul culturii, profilul unei politici culturale noi poate fi descris astfel:

A) Baza politicilor culturale

- Misiunea politicilor culturale. Impact. Evaluare
- Drepturile culturale și responsabilitățile
- Ecosistemul cultural: mărimea și diversitatea actorilor. Nevoile artiștilor, actorilor și organizațiilor din domeniul cultural
- Programe culturale sectoriale: arte, patrimoniu și lingvistică
- Programe educaționale pentru profesionalizarea artiștilor
- Cadrul legal: regimul copyright-ului

B) Cultură și incluziune socială

- Practici culturale: programe de promovare a participării active cetățenilor în procesul creației culturale
- Audiența și beneficiarii activităților culturale
- Programe de dialog intercultural

C) Cultură și mediu

- Eco-evenimente culturale și eco-clădiri culturale
- Cultură și planificare urbană/regenerare urbană
- Utilizarea spațiilor publice pentru proiecte culturale
- Peisajul natural și peisajul cultural

D) Cultură și economie

- Diversificarea instrumentelor economice și financiare pentru sprijinirea culturii
- Industрии creative, media și tehnologii de comunicații și informații
- Analiza pieței muncii culturale

E) Guvernanța

- Distribuția competențelor
- Participarea societății civile în procesul de guvernanță în domeniul cultural
- Participarea guvernelor în proiecte de cooperare culturală internațională.

Componentele procesului Agenda 21 pentru cultură sunt următoarele:

- a) Strategia locală pentru cultură
- b) Carta drepturilor și obligațiilor
- c) Consiliul cultural
- d) Studii de impact cultural

Strategia locală pentru cultură

Realizarea strategiei locale pentru cultură și a Planului de acțiune strategic pentru cultură este un proces care se desfășoară pe baza dezbaterilor la nivelul comunității și descriu prioritățile culturale ale orașului. Documentul este rezultatul participării tuturor actorilor culturali din zonă împreună cu societatea civilă și guvernul local.

Carta drepturilor și obligațiilor

O cartă locală a drepturilor culturale este un document în care se definesc în mod clar drepturile și obligațiile cetățenilor în raport cu domeniul cultural. Acest document se bazează pe principiile din Declarația Universală a Drepturilor Omului și pe alte documente recunoscute internațional în domeniul culturii.

Consiliul cultural

Consiliul cultural este o agenție publică care definește obiectivele culturale ale orașului. Consiliul trebuie să reflecte diversitatea culturală a cetățenilor: trebuie să includă entități și asociații din diferite sectoare (patrimoniul, arte, biblioteci etc.) de diferite mărimi, diferite structuri (public, privat, asociative). Consiliul discută și exprimă opinii referitoare la temele culturale cele mai importante din oraș. Opinia consiliului este una consultativă, iar decidenții din executiv sunt abilitați să ia deciziile potrivite.

Studii de impact cultural

Proiectele de dezvoltare locală îmbină factorii economici, sociali și de mediu, în timp ce impactul lor cultural este rareori analizat. Agenda 21 pentru cultură, la articolul 25 promovează aplicarea studiilor de impact cultural.

2. REGENERAREA URBANĂ A ORAȘELOR

2.1. Conceptul de regenerare urbană

Regenerarea urbană este un concept apărut în Statele Unite ale Americii la mijlocul secolului XX și definea procesul de reînnoire sau refacere a orașelor sau a unor arii urbane. După anul 1970 conceptul a fost adus și în Europa, Marea Britanie realizând pionieratul acestui concept. În Marea Britanie conceptul a fost folosit mai ales în urma crizei industriale din anii '70, când multe fabrici sau spații de depozitare au rămas neutilizate și a trebuit să li se dea o nouă funcțiune. Recesiunea post 1974 și restructurarea economică au fost cele care au creat acest catalizator de politici de reconceptualizare urbană a unor arii urbane.

Contextul politico-economic și istoric al timpului este de asemenea semnificativ. În anii '70 Marea Britanie a fost prima mare țară europeană care a intrat în recesiune și a început un proces de restructurare a societății post-industriale și după o perioadă de zece ani șomajul era semnificativ mai mare și PIB-ul/locuitor era semnificativ mai mic decât al celorlalte competitori importante Germania și Franța.

De-a lungul timpului au fost formulate o serie de definiții ale conceptului de regenerare urbană, unele de către autori ai unor studii de specialitate și altele de diverse programe guvernamentale.

C. Couch în *Urban renewal: Theory and practice* (1990) definește acest concept astfel:

"Procesul de regenerare urbană este unul în care statul sau comunitatea locală este interesată de a aduce înapoi investițiile, serviciile și consumul și sporirea calității vieții în interiorul acelei arii urbane."

În anul 1994, prioritatea programului guvernului britanic în domeniul regenerării urbane era sporirea calității vieții populației din ariile respective prin reducerea decalajului dintre ariile afectate și alte zone, precum și a celor dintre diferitele grupuri sociale.

O definiție mai contemporană a conceptului este dată de Chris Brown, Directorul Executiv al Fondului pentru Regenerare IGLOO: "Regenerarea urbană este concentrată social, economic și prin acțiuni în a ajuta oamenii din vecinătăți să oprească declinul și să creeze comunități durabile".

Regenerarea urbană a fost ulterior inclusă în documente oficiale ale Uniunii Europene sau declarații ale diferitelor summit-uri, cum ar fi Carta Leipzig a durabilității orașelor europene (2007), Declarația de la Toledo (2010) a Miniștrilor UE pentru dezvoltare urbană, Strategia Europa 2020.

Obiectivele regenerării urbane, sugerate de URBAN RENAISSANCE PROGRAM al Comitetului Regiunilor din Uniunea Europeană sunt:

- Promovarea generală a prosperității, egalității și competitivității orașelor și regiunilor;
- Regenerarea urbană trebuie să contribuie la realizarea dezvoltării durabile;
- Conservarea valorilor de patrimoniu și unicității locului din orașe;
- Dezvoltarea orașelor printr-o varietate de soluții durabile ca eficiența energetică, utilizarea eficientă a resurselor, mobilitate, calitatea aerului, oraș compact;
- Rezolvarea problemelor economice, sociale, de mediu, de locuințe, transport public și de sănătate printr-o strategie integrată, cuprinzătoare și durabilă;
- Mobilizarea contribuțiilor culturii, a cunoștințelor și a industriilor inovative în proiectele de regenerare urbană;
- Identificarea acțiunilor care pot spori durabilitatea, contribuie la coeziunea economică, creșterea economică și promovarea incluziunii sociale;
- Mobilizarea participării, de la bun început, a tuturor partenerilor și a părților interesate, comunitățile implicate și a comunităților locale

2.2. Cultura și regenerarea urbană

Urbanizarea este un proces continuu în toate orașele lumii, dar patrimoniul cultural urban este un element crucial în dezvoltarea orașelor și are un impact important în calitatea vieții

comunității respective. Castele, biserici, cetăți, piețe sau clădiri publice contribuie toate la crearea istoriei comunității și ale caracteristicilor distinctive ale acestora.

Provocarea viitoare pentru orașe o reprezintă echilibrul dintre eforturile de păstrare a tradițiilor cu necesitatea de dezvoltare și schimbare prin inovare. Conservarea patrimoniului cultural urban nu înseamnă că trebuie să te opui modernizării sau transformarea orașelor în muzee.

Claire Colomb (2010, pp. 77-98) vorbește despre o nouă tendință a orașelor europene în a dezvolta o infrastructură culturală la scală mare, nu doar pentru a deveni mai competitive pe piața globală, dar și pentru întărirea procesului de regenerare urbană și dezvoltare economică la nivel local.

În cele ce urmează sunt abordate politicile care au fost adoptate de către Franța, Germania, Italia și Marea Britanie în ceea ce privește regenerarea urbană sau refacerea orașelor, având ca fundament protejarea patrimoniului cultural urban construit.

Franța

În Franța, cultura și în particular patrimoniul cultural urban sunt considerați piloni ai procesului de regenerare și dezvoltare urbană. Franța are o experiență îndelungată în protejarea patrimoniului cultural urban. Cu trei ani în urmă francezii au aniversat 50 de ani de la publicarea legii privind ariile protejate (adoptată la 4 august 1962). Această lege a fost introdusă de către ministrul culturii de la acea vreme André Malraux. Legea a fost inițiată ca urmare a procesului de industrializare masivă a orașelor și migrării populației către orașe, proces care avea ca efect construirea unor noi imobile fără a se ține seama de valoarea patrimoniului cultural urban existent. La acea vreme se considera că inima orașului sau centrul său recunoscut ca atare de secole era considerat un ansamblu patrimonial coerent, care trebuia administrat pe baza unui plan de protejare sporită. Ca urmare a constrângerilor acestei legi, aproximativ 100 de centre istorice din orașe diferite sunt considerate astăzi zone emblematice ale orașelor lor. În zilele noastre viziunea privind aceste zone s-a schimbat, în sensul încurajării locuirii în aceste zone și desfășurării diverselor activități, astfel încât ele să fie animate atât de locuitorii din zonă cât și de către turiști sau vizitatorii ocazionali.

În Franța pot fi identificate câteva perioade în ceea ce privește politica de regenerare urbană.

Începând cu mijlocul anilor 1970 s-au produs o serie de schimbări în ceea ce privește renovarea urbană în cadrul politicii adresate orașelor. În anul 1981 a fost lansat un program intitulat Dezvoltarea socială a cartierelor, care a fost implementat de fiecare oraș. Între 1989 și 1991 s-au produs modificări în cea mai mare parte a orașelor, prin adoptarea Legii de orientare a orașelor, prin care s-a urmărit asocierea între orașele sărace și alte orașe pe baza solidarității.

În 1970 o nouă lege, cunoscută ca Legea Vivien, a introdus noi prevederi pentru locuințele insalubre. Această lege introducea o procedură prin care era permis, ca după declararea de utilitate publică, achiziția clădirilor pe care statul le identifica ca insalubre. În 1972 această procedură a suferit câteva modificări, dar cea mai importantă o reprezintă posibilitatea realizării unui parteneriat cu statul a investitorilor interesați în vederea reintroducerii în viața orașelor a acestor clădiri lăsate în paragină de foștii proprietari.

Acest program intitulat Politique de la ville, a fost focusat pe refacerea fațadelor clădirilor, îmbunătățirea condițiilor în locuințe și a vieții locuitorilor orașelor și districte. Programul funcționa pe baza parteneriatului între municipalități, stat și Autoritatea Națională pentru Îmbunătățirea locuințelor. Prin acest program s-a urmărit și refacerea rețelilor, reintroducerea în circuitul urban a clădirilor vechi de patrimoniu, reducerea consumului de energie sau dezvoltarea unor sisteme de energie alternativă, crearea de arii pietonale, cât și specializarea prin cursuri a meșterilor sau muncitorilor în lucrări de intervenție pe clădiri vechi de patrimoniu urban.

În 1983 începe un proces de descentralizare instituțională prin care primarii au devenit mult mai responsabili în administrarea patrimoniului cultural urban, care reprezenta o cale pentru a îmbunătății imaginea orașului în ochii locuitorilor și de a genera diverse activități economice conexe. Astfel, pe lângă planurile de dezvoltare urbană a orașelor, au fost create de către municipalități în parteneriat cu instituțiile statului planuri privind zonele de protecție a patrimoniului arhitectural, urban și peisagistic.

La mijlocul anilor '90 a fost elaborat Pactul pentru relansarea orașelor, iar din 2002 punctul central guvernamental al politicii de regenerare urbană s-a axat pe coeziunea socială. În anul 2008, după o perioadă de consultări, a fost elaborată o nouă strategie pentru suburbii intitulată Speranțe pentru suburbii.

În anul 1981 a fost înființată Comisia Națională pentru dezvoltarea socială a cartierelor.

În anul 1988 a fost lansat proiectul Contractul orașului (Contrat de ville) pentru 13 orașe pilot, care au fost urmate între 1994 și 1998 de 214 contracte ale orașelor integrate în Contractul statului cu regiunea. În 2003 a fost creată Agenția Națională pentru renovare urbană, creată pentru a avea responsabilitatea renovării urbane și să supravegheze Programul Național pentru Renovare Urbană. Programul avea ca obiectiv refacerea a 530 de cartiere cu aproximativ 4 milioane de locuitori până în 2013 investind 40 miliarde de dolari.

Orașele franceze, responsabile de propria strategie de dezvoltare, au înțeles foarte bine miza valorificării centrelor istorice și în general a patrimoniului cultural urban.

Germania

Trei perioade distincte pot fi identificate în politica de regenerare urbană a Germaniei:

- „reînnoire urbană” în anii `70, care a presupus orientarea politicii urbane, pe fondul crizei economice, spre clădirile existente în sensul înfrumusețării lor și al revitalizării
- reconstrucția urbană din anii `80, care a pus accent pe construcția clădirilor destinate locuirii
- dezvoltare integrată urbană începând cu 1990, o noua provocare pentru dezvoltarea urbană după reunificarea Germaniei

Căderea zidului Berlinului în 1989 și reunificarea Germaniei în 1990 a schimbat orientarea politicii de regenerare urbană și prioritățile de dezvoltare urbană. Noua strategie a politicii de regenerare urbană pune accentul pe definirea caracteristicilor locale specifice și utilizarea marketingului turistic pentru promovarea orașelor, acest lucru conducând atât la dezvoltarea economică a acestora cât și la punerea în valoare a patrimoniului cultural și arhitectural construit.

Cultura a fost descoperită ca un stimulent important al regenerării urbane, dezvoltării și schimbării dimensiunii istorice a orașelor. Acest lucru a fost reflectat în finanțarea unui program pentru protejarea patrimoniului cultural urban și creșterea constientizării dimensiunii culturale în teoria regenerării urbane în Germania.

Dimensiunea durabilă în politica de regenerare urbană a Germaniei este cuprinsă în Planul Național de Acțiune pentru Dezvoltare Urbană a Comunităților, document realizat de către Ministerul amenajării teritoriului, construcțiilor și planificării urbane în 1996. Ținte ale

acestui plan includ crearea de strategii de dezvoltare durabilă ale orașelor, care să includă consolidarea legăturii între centrele și periferiile orașelor și protecția patrimoniului cultural urban.

În urma adoptării Cartei de la Leipzig pentru orașe europene durabile în 2007, guvernul german a adoptat în 2008 un memorandum intitulat „Spre o politică națională de regenerare urbană în Germania”. Acest document prelua aceeași filozofie a Cartei de la Leipzig în sensul stabilirii ca țintă de a face orașele motor al progresului și modernizării în contextul competiției economice regionale, naționale și globale.

Principalele părți componente ale acestei strategii naționale sunt:

- Politici de integrare teritorială
- Schimbări demografice
- Identitate și personalizarea ca oraș european
- Schimbări climatice și transformare urbană
- Cultura construcțiilor
- Cooperare regională și între stat, regiuni și comunitățile locale.

Această strategie a pus bazele lansării unui program național intitulat „Viitorul orașului”, care a adunat 330 de declarații de intenție de includere în program din partea unor orașe care nu fuseseră incluse în cele 40 de orașe proiecte pilot. În februarie 2009 a fost lansată competiția la nivel național intitulată ”Construcția și viața orașului”.

Italia

Instrumentele de planificare aprobate prin legea italiană permit diverse propuneri de restaurare și regenerare urbană, care pot fi prezentate de către inițiativa privată sau publică. Aceste instrumente de planificare urbană sunt considerate utile pentru a promova conservarea tradiției, istoriei și culturii, dar și pentru a promova interesele economice și sociale durabile, nu doar pentru cei care dețin o proprietate cât și pentru comunitate.

Legislația italiană clasifică "instrumente de planificare urbană" în patru grupe, în funcție de aria de interes:

– Programare Națională Strategică și Planificare;

- Planificarea inter-regională;
- Planificare inter-municipală și amenajarea teritoriului;
- Planificarea locală la nivel de comună.

Guvernul italian a oferit unele facilități fiscale pentru anumite tipuri specifice de propuneri de proiecte.

Unele lucrări de restaurare efectuate de către o firmă de construcții în centrul unui oraș, în principal, care constă în înlocuirea trotuarelor existente și iluminatului stradal, beneficiază de plata unei cote a TVA de 10% în loc de valoarea unică de 20%.

Aceleași facilități fiscale pot fi solicitate pentru următoarele lucrări:

- restaurare și conservare
- renovarea clădirii
- regenerare urbană

Extinderile de construcții, demolările și renovările beneficiază de asemenea de facilități fiscale, atâta timp cât acestea îndeplinesc condițiile impuse. Aceste lucrări pot beneficia chiar de deducere fiscală de 36% sau 55% în cazul în care acestea pot fi clasificate în "restructurare", așa cum sunt definite de legislația italiană.

Marea Britanie

În Marea Britanie politicile de regenerare urbană se concetrează pe tot ceea ce înseamnă mediul istoric construit și conservat, acestea acoperind trei etape distincte: identificarea clădirilor de interes arhitectural istoric care trebuie protejate, sprijinirea proprietarilor și a altor organizații în vederea conservării lor și conștientizarea populației cu privire la valoarea patrimoniului cultural urban. În perioada 2000-2001 patrimoniul cultural englezesc beneficia de finanțări tip grant în valoare de 34,2 milioane £.

Între 1979 și până în prezent pot fi identificate trei mari perioade în procesul de regenerare urbană în Marea Britanie:

- Începând cu 1979 a început o decada pe care specialiștii în domeniu o consideră perioada de regenerare a proprietăților. Perioada a fost caracterizată de fenomenul părăsirii locuințelor, iar guvernul central a căutat să-și unească forțele cu sectorul privat pentru conservarea și regenerarea acestor construcții, fără a ignora autoritățile locale.

- A doua perioadă care începe în 1990 a căutat să simplifice și să descentralizeze procesul de regenerare urbană în sensul readucerii și implicării autorităților locale în acest proces prin crearea de competiție în procesul de finanțare a diverselor proiecte

- A treia perioadă care a început după 1997 prin care politica de regenerare urbană încearcă în principal să introducă programe de finanțare condiționate de atingerea unor anumite ținte în regenerarea comunităților. În același timp guvernul britanic dezvoltă o nouă agendă urbană prin care se intenționează încurajarea reînnoirii urbane și crearea de comunități durabile.

În Marea Britanie obiectivul principal a fost de a pune sectorul privat să gândească soluții pentru problemele urbane și crearea de competiție în acest sens între actorii implicați. Astfel, în 1991 Michael Heseltine, Secretarul de Stat pentru Mediu, a lansat o inițiativă denumită City Challenge, care a introdus competiția în accesarea fondurilor de regenerare urbană și a dat autorităților un nou rol de promovare. Pentru 2 ani fonduri importante au fost distribuite orașelor, nu pe baza necesităților, ci pe baza abilității de a pune laolaltă accesul la ce era atractiv. Astfel s-a creat o competiție între comunitățile locale, proces care le-a forțat să dezvolte viziuni de regenerare urbană clare și inovative, bazate pe strategii, planuri de acțiune și programe de implementare. Programul a fost ulterior finanțat printr-un fond special destinat regenerării gestionat de o agenție națională creată special pentru a gestiona programul de regenerare urbană. Această nou înființată agenție și-a creat oficii regionale pentru o mai bună derulare a programelor.

Agențiile de Dezvoltare Regionale (RDAs) astfel înființate au fost cele care au fost motorul prin care a fost încurajată dezvoltarea economică prin crearea de Companii de Regenerare Urbană (URCs) – un model pentru ideea de dezvoltare și regenerare urbană – și regândire a parteneriatelor de dezvoltare. Această abordare a fost un real succes, care a condus la o renaștere a multor arii urbane în toată țara. Exemple de succes pentru Companiile de Regenerare Urbană sunt multe.

Liverpool Vision este o Companie de Regenerare Urbană care la sfârșitul anului 2000 juca un rol major în diverse proiecte de regenerare urbană în valoare de 1 miliard lire sterline, cum ar fi: Centrul comercial Liverpool One, Kings Dock Arena, Centrul de conferințe și remodelarea digului.

O alta companie de succes în Anglia o reprezintă Canary Wharf din Londra.

2.3. Canary Wharf - un model de cultura urbană și regenerare urbană

Prima atestare documentară a locului pe care astăzi este edificat proiectul Canary Wharf a fost la începutul secolului XII. Această insulă era cunoscută ca insula câinilor și a fost denumită așa datorită faptului că aici erau adăposturile pentru câinii palatului regal.

La sfârșitul anului 1500, în aceeași zonă, lua ființă portul Londrei, care s-a dezvoltat în ritm alert, docurile fiind punctele de plecare ale navelor comerciale care alcătuiau renumita flotă britanică.

Cea mai mare dezvoltare a docurilor londoneze a avut loc între secolele XVIII-XX, iar în mod particular o creștere deosebită a fost în secolul XIX. Această zonă era o parte a Londrei care se bucura de o viață unică bazată pe creștere și prosperitate datorită activităților portuare și anume reparația de nave, industrie grea, procesare de alimente, depozitare și distribuție a diverselor mărfuri. Industriile care se dezvoltau în această arie se bazau pe importul de materii prime (piei de animale, tutun și cherestea).

În anul 1930 în portul Londrei se încărcau 35 milioane tone cargo de mărfuri având o valoare aproximativă de 700 milioane £, care erau încărcate în aproximativ 55.000 de vapoare. În această perioadă 100.000 de angajați erau dependenți de Autoritatea Portuară Londoneză.

Declinul portului Londrei și al acestei zone a capitalei Marii Britanii a început la sfârșitul anilor '60, când comerțul a scăzut, industriile grea și cea prelucrătoare au fost relocate în afara Londrei, ceea ce a însemnat o scădere a exporturilor și în consecință a activităților din zona docurilor.

La sfârșitul anilor '70 multe docuri au fost închise, iar numărul angajaților Autorității Portuare Londoneze s-a înjumătățit de la 6000 în 1971 la 3000 în 1981.

Zona a fost relansată din punct de vedere economic între anii 1980-1981 prin atragerea investitorilor și dezvoltatorilor cu taxe reduse. G Ware Travel Stead a propus construirea a 10 milioane mp de clădiri în aceasta zonă, proiect care a fost intitulat Canary Wharf. Proiectul a fost preluat de fondul de dezvoltare Nord America Olympia & York, iar construcțiile au început să se ridice începând cu anul 1988.

Zona a fost supusă unui lung proces de regenerare urbană ca urmare a acestui megaproiect și astăzi aici își au sediile mari corporații și bănci din Marea Britanie și din lume. Din punct de vedere al culturii urbane managerii proiectului s-au angajat să construiască un mediu de calitate înaltă pentru oamenii care lucrează sau vizitează această zonă. Plecând de la ideea că artiștii și designerii pot crea un mediu construit mult mai uman și mai plăcut, acest areal a beneficiat de o înfrumusețare a spațiului public prin amplasarea de mobilier urban și statui realizate special pentru aceasta zonă de artiști din diferite țări.

Fig. 2.1. Torsion II – Autor Charles Hadcock 2009-2011 (Bank Street)

Această lucrare a fost descrisă ca a fi o scară spre stele. Artistul și-a desăvârșit opera după ce a revenit și a reintervent în urma unor noi idei și unor noi surse de inspirație.

Fig. 2.2. Cuplu șezând – Autor Lynn Chadwick 1984 (Cabot Square).

Lynn Chadwick (1914-2003) și-a început cariera ca arhitect proiectant, dar după cel de-al doilea război mondial s-a apucat de sculptură. Această lucrare este una din operele sale târzii, urmând tradiția sculptorului Henry Monroe. Lucrarea combină stilul lucios cu suprafețe fațetate aspre sprijinită pe picioare foarte subțiri.

Fig. 2.3. Centurion – Autor Igor Mitoraj 1987 (Columbus Courtyard)

Lucrarea lui Igor Mitoraj combină supranaturalul cu antichitatea din Grecia și Roma antică. Lucrarea este profundă și monumentală în același timp și reprezintă un cap incomplet, o mască nobilă.

Fig. 2.4. Întoarcerea la îmbrățișare – Autor Jon Bljck 1999 (10 Cabot Square forecourt)

Sculptura lui Jon Bljck înfățișează un cuplu strâns în brațe privindu-se unul în ochii celuilalt. O examinare atentă a lucrării ne dezvăluie o fuziune de forme, corpurile lor împletindu-se și devenind un singur organism. Lucrarea să dorește să prezinte interesul legăturii noastre cu natura, nu numai o îmbrățișare dintre o femeie și un bărbat, ci și îmbrățișare între om și natură.

Fig. 2.5. Bărbat cu mâinile deschise – Giles Penny 1995 (West India Avenue)

Lucrarea cioplită în bronz reprezintă un bărbat cu capul lăsat pe spate și cu brațele întinse. Lucrarea aceasta împreună cu „Doi oameni” pe bancă prezentată mai jos au fost prezentate la expoziția The shape of the century în 1999.

Fig. 2.6. Avatar – Autor Robert Worley 2009 (Westferry Circus)

Robert Worley a fost câștigătorul premiului anual în 2009 al Societății Regale Britanice a Sculptorilor. Canary Wharf Group a sponsorizat acest premiu prin cumpărarea acestei lucrări. Avatar înfățișează un prădător cu formă umană.

Fig. 2.7. Punctul care dispare – Autor Jay Battle 1999 (Westferry Circus)

Lucrarea prezintă o mică scoică mitică spălată probabil de apele Tamisei. Piatra a fost bine șlefuită pentru a arăta cât mai natural. Jay Battle a fost instruit în arta sculpturii în piatră în Canada și în 1997 devine șeful echipei de restaurare a Catedralei din Salisbury. Timpul petrecut lucrând la operele medievale îi cultivă dorința de a crea mai contemporan.

Fig. 2.8. Sasso Cosmico – Autor Do Vassilakis-Konig 2007 (Westferry Circus Gardens)

Vassilakis-Konig a lucrat sub puternica influență a mitologiei și culturii din Grecia și Roma antică. Sasso Cosmico care translatează spre înțelesul italian al pietrei cosmice, a fost instalată în grădina încântătoare și liniștita din Westferry Circus. Lucrarea din bronz și oțel reflectă în suprafața sa împrejurimile, plantele, clădirile, cerul și norii.

Fig. 2.9. Forma dezvoltării 2012 – Autor Hugh Chapman 2012 (Westferry Circus Gardens)

Lucrarea din bronz este expresia autoperfecționării sale: importanța vieții și luminii, contrast și reflecție. Este cea mai ambițioasă sculptură a sa până în prezent.

Fig. 2.10. Doi oameni pe bancă – Autor Giles Penny 1995 (Cubitt Steps)

Lucrarea „Doi oameni pe bancă” a lui Giles Penny este o lucrare mare din bronz realizată în tradiția clasică figurativă, care a fost creată pentru a da o latură plăcută zonei. Suprafețele simple și contururile bine definite cu o prezență monumentală descriu o anumită stare de meditație.

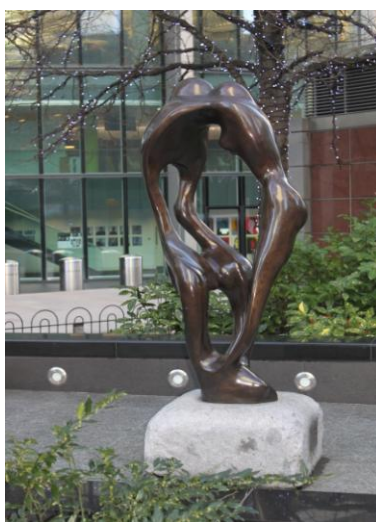

Fig. 2.11. A creat doi – Autor Bob Allen 2002 (Canada Square Park)

Lucrarea din bronz a fost creată în două etape. În prima autorul a creat un singur personaj (femeia), iar apoi l-a adăugat și pe al doilea (bărbatul). Ei sunt prinși împreună într-un dans, împlețiți și inseparabili.

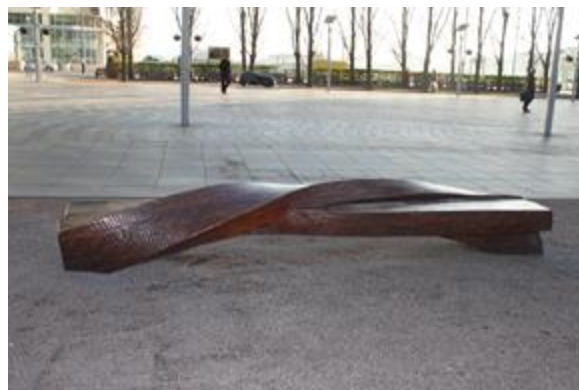

Fig. 2.12. Cross Way și Arbor – Autor Nigel Ross 2003 și 2013 (Montgomery Square)

Aceste lucrări au fost create fiecare prin cioplire dintr-un singur arbore. Nigel Ross este un sculptor autodidact care și-a dezvoltat aptitudinile ca îngrijitor de copaci în Londra și insula Arran în Scoția. La mijlocul anilor 1990 a început să lucreze doar ca sculptor în copaci, folosind doar copacii căzuți care îl inspirau. Multe din lucrările sale rămase în Dunkeld, Perthshire în Scoția, pot fi găsite ca elemente funcționale sau ca bănci în zonele rurale sau urbane.

Fig. 2.13. Dragoste și pace – Autor Ana Tzarev 2012 (Bank Street)

Această lucrare face parte dintr-o serie a autoarei care se regăsesc la Roma, New York, Praga, Singapore și Monaco. Intenția sa a fost de a încuraja legăturile dintre popoare, de a duce un mesaj de pace și colaborare între diversele comunități ale globului.

2.4. Regenerare urbană și dezvoltare durabilă prin cultură la nivelul Uniunii Europene. Capitale Culturale Europene

Tratatul de la Maastricht (1993) i-a permis Uniunii Europene (UE), orientată în mod tradițional spre economie și comerț, să deruleze acțiuni în domeniul culturii, pentru a proteja, disemina și dezvolta cultura în Europa. Totuși, rolul UE se limitează la promovarea cooperării între operatorii culturali din diferitele state membre sau la completarea inițiativelor lor, pentru a contribui la dezvoltarea culturilor țărilor UE, în paralel cu respectarea diversității lor naționale și regionale, cu scopul de a pune în valoare patrimoniul cultural comun. În acest sens, UE creează instrumente de sprijinire a activităților culturale, cum ar fi programul Cultura sau inițiativa Capitală culturală europeană.

Sectorul cultural joacă un rol esențial în ceea ce privește numeroasele sale implicații sociale, economice și politice. Din acest motiv, cultura ocupă un loc fundamental în procesul de integrare europeană.

În temeiul acestor considerații și în urma rezultatelor unei consultări online a părților implicate în sectorul cultural, Comisia Europeană a propus o nouă agendă europeană pentru cultură, focalizată pe un număr restrâns de obiective. Pentru atingerea acestor obiective, Comisia Europeană sugerează, de asemenea, instituirea unor noi mecanisme de cooperare cu și între statele Uniunii Europene (UE), celelalte niveluri de guvernare și societatea civilă.

Obiectivele noii agende europene pentru cultură se definesc în jurul a trei priorități:

- Diversitate culturală și dialog intercultural
- Stimularea creativității în cadrul Strategiei de la Lisabona pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă
- Cultura ca element vital în cadrul relațiilor internaționale

Europa dispune de un patrimoniu bogat, de la opere arhitectonice la clădiri industriale, de la creații artistice la grădini istorice.

În ultimii 30 de ani în multe orașe europene au fost depuse eforturi de transformare a acestora din punct de vedere economic folosind programe de regenerare urbană. Această transformare a urmărit trecerea de la orașe industriale la orașe ale căror economii să fie orientate spre servicii, iar cultura a fost un stimulent important în regenerarea urbană în acest sens.

Există două perspective din care se poate vorbi despre regenerare urbană având ca fundament cultura. Prima perspectivă o reprezintă planificarea culturală, iar cea de-a doua o reprezintă politicile culturale care coordonează regenerarea urbană.

Pentru a beneficia economic de pe urma diversității noastre culturale și de a întări coeziunea socială între cetățenii europeni prin cultură, a fost înființat Programul European Capitală Culturală. Programul a fost creat în anul 1985 la inițiativa ministrului grec al culturii la acea dată Melina Mercouri. Programul a fost conceput "cu scopul de a apropia popoarele Europei" și de a celebra contribuția orașelor la dezvoltarea culturii. De aproape 30 de ani, orașe din toată Europa intră în competiție pentru a câștiga mult râvnitul titlu de „capitală culturală europeană”. Cetățenii sunt încurajați să se cunoască mai bine și să afle mai multe despre propriile orașe și au la dispoziție numeroase posibilități de a participa la evenimentele găzduite de orașele respective pe durata întregului an.

Programul European Capitala Culturală are drept scop punerea în valoare a spațiului cultural comun europenilor în vederea favorizării emergenței unei cetățenii europene. Programul are trei obiective centrale cu o valoare adăugată europeană semnificativă:

- sprijinul mobilității transnaționale a profesioniștilor din sectorul cultural;
- încurajarea circulației lucrărilor de artă și a produselor artistice și culturale dincolo de frontierele naționale;
- promovarea dialogului intercultural.

Orașele desemnate Capitală culturală europeană trebuie să investească mulți bani și multă energie în organizarea evenimentelor și chiar în reconstrucția, reamenajarea și conservarea unor zone culturale și a infrastructurii. Astfel orașele respective pun bazele unei dezvoltări culturale pe termen lung, atrag vizitatori din țară și din străinătate, generează încredere, atrag investitori și stimulează interesul față de cultură sau astfel spus, asigură prin cultură urbană locală o dezvoltare durabilă a orașelor. De asemenea, finalitatea acestui program este modul în care o politică culturală poate să se răsfrângă asupra vieții sociale și economice a unei comunități. Printre efectele pozitive se numără și aspecte ce țin de identitatea locală, de întărirea sentimentului de apartenență la comunitate, dezvoltarea sentimentului de mândrie și, nu în ultimul rând, dezvoltarea conștiinței civice și a responsabilității sociale.

Primele orașe care au deținut această titulatură au fost centre culturale importante în Europa – Atena (1987), Berlin (1988), Paris (1989). În 1986 guvernul britanic a fost invitat să

participe la acest program, fapt care a condus pentru prima dată la o competiție de desemnare a orașului care va deține această titulatură. În competiție au intrat nouă orașe incluzând Bath, Bristol, Cambridge, Edinburgh, Liverpool și Glasgow. În octombrie 1986 Glasgow a primit nominalizarea pentru capitală culturală europeană.

Selectarea orașului Glasgow ca să poarte aceasta titulatură a marcat o schimbare radicală atât a orașului cât și a programului „Capitală culturală europeană” din perspectiva promovării culturale a orașelor. Începând cu această nominalizare următoarele orașe care au primit această titulatură au introdus în propunerile de proiect înaintate agenda de regenerare urbană. Comisia Europeană a răspuns acestor provocări prin creșterea bugetului alocat de la 120.000 ECU până în 1992, 600.000 ECU în 1996, 3mil. ECU pentru susținerea în mod excepțional a 9 orașe în 2000.

Glasgow a fost primul oraș care a folosit drept catalizator programul pentru accelerarea regenerării urbane. Identitatea orașului, design, inginerie, arhitectură, religie și sport sunt câteva domenii care au contribuit la procesul de regenerare urbană a orașului. Proiecte în valoare totală de 43 milioane lire sterline au avut ca rezultat o refacere sau apariția unor noi piloni ai infrastructurii culturale a orașului printre care o nouă sală de concerte, refacerea McLellan Galleries și transformarea unor spații neglijate sau abandonate în spații de cultură inovativă. Orașul s-a reinventat, continuând apoi să găzduiască o serie de evenimente care au condus la promovarea sa și la regenerarea și dezvoltarea economiei locale.

2.5. Regenerare urbană în Romania

Precum este susținut și în documentul „O șansă pentru orașul tău!” (Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor, 2007), orașele românești, indiferent de mărimea acestora, trebuie să își concentreze eforturile spre reabilitarea zonelor istorice deoarece acestea reprezintă patrimoniul istoric și cultural. Mai mult, îmbunătățirea stării zonelor rezidențiale (cu atenție deosebită asupra cartierelor de blocuri) trebuie întreprinsă concomitent cu recondiționarea spațiilor publice, cum ar fi piețele, parcurile, elementele de mobilier urban, și altele de acest gen. Pentru un rezultat pozitiv, infrastructura urbană trebuie de asemenea modernizată, conform standardelor europene.

Pentru atingerea acestor obiective, abordarea tradițională de planificare urbană trebuie înlocuită de una integrată care conștientizează importanța mai multor factori și actori pe scena urbană. Sarcina guvernului național este de a se asigura de respectarea acestor obiective prin inițiativele locale și să încurajeze autoritățile locale prin oferirea unui mecanism mai eficient de planificare urbană, din punct de vedere legislativ, precum și fondurile necesare.

Regenerarea urbană din România trebuie să atingă anumite domenii care au nevoie de intervenție, cum ar fi: transportul și accesibilitatea, accesul la servicii, mediul natural și cel construit, cultura și identitatea locală, marketingul urban (potențialul urban și imaginea orașului). Pentru a întreprinde astfel de măsuri, este necesară susținerea inovației prin creșterea gradului de antreprenariat și prin îmbunătățirea economiei.

Orașele trebuie să dezvolte parteneriate între ele și trebuie să își dezvolte într-un mod eficient relația cu așezările rurale. De asemenea, orașele trebuie să își construiască infrastructura corespunzătoare pe termen lung pentru promovarea dezvoltării economice durabile prin implicarea sectorului privat și a celui non-guvernamental, și prin construirea unor legături mai puternice cu autoritățile de la nivel regional și central. Făcând parte din rețele urbane internaționale, orașele românești pot beneficia de bunele practici ale altor orașe din alte state și pot să își modeleze politicile de regenerare urmând exemplul acestora. În plus, dacă proiectele orașelor românești sunt încununate de succes, pot, la rândul lor, servi drept exemplu pentru alte localități.

3. PATRIMONIUL CULTURAL URBAN

3.1. Patrimoniul cultural urban și dezvoltarea durabilă

Patrimoniul cultural reprezintă un ansamblu de resurse culturale moștenite, care sunt o reflectare și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor umane în continuă evoluție.

Patrimoniul cultural constituie una dintre sursele cele mai importante ale cunoașterii trecutului uman, are valențe identitare, poate deveni unul dintre factorii importanți ai dezvoltării durabile și ai coeziunii sociale.

Patrimoniul cultural, în cele două forme ale sale tangibil și intangibil, include o mare parte a mediului și a formelor de exprimare umane. Patrimoniul cultural tangibil nu se limitează doar la mari monumente sau situri arheologice, el cuprinde și zone culturale importante, ca orașele istorice, grădini sau păduri protejate, cât și situri industriale. Patrimoniul cultural intangibil, care a fost recunoscut de UNESCO prin Convenția de salvare a acestuia din 2003 include tradiții, arte meșteșugărești, practici sociale, ritualuri, evenimente tradiționale și practici de realizare a produselor meșteșugărești și artizanale.

Patrimoniul cultural urban reprezintă reprezentarea fizică a identității comunității și care trebuie transmisă și către generațiile viitoare. Prezervarea acestuia pentru generațiile viitoare este una din laturile conceptului de durabilitate, care se referă la nevoia echității intergenerații.

Patrimoniul cultural cuprinde patru categorii de bază: patrimoniul arheologic, patrimoniul cultural construit, patrimoniul mobil și patrimoniul imaterial. În rând cu acestea se atașează categoria monumentelor de for public.

În analiza legăturii dintre dezvoltarea durabilă și patrimonial cultural trebuie început de la recunoașterea rolului important pe care acesta îl va juca în societate.

Patrimoniul cultural este legat de viața comunităților și este integrat profund în procesele economice, sociale și de mediu, făcând parte integrantă din viața cotidiană a oamenilor. Patrimoniul cultural urban contribuie la construirea expresiei de identitate a orașului și a valorilor sale simbolice, locul în care cetățenii se regăsesc pe sine.

Pe plan mondial toate componentele patrimoniului sunt percepute ca un tot întreg. Orice acțiune asupra uneia dintre componentele patrimoniului are influență asupra altor componente aflate în același areal geografic, indiferent dacă acestea sunt sau nu părți ale patrimoniului natural sau cultural, ale patrimoniului material sau imaterial, ale patrimoniului mobil sau imobil.

În acest context, se impune pregnant conservarea și protejarea patrimoniului cultural urban în calitate de condiție obligatorie pentru valorificarea lui culturală și economică în interesul societății. Promovarea activă a moștenirii culturale conduce spre o societate axată pe repere valorice autentice izvorâte din mediul apropiat sufletului. Succesul acestor acțiuni se află în legătură cu asigurarea suportului legislativ și normativ corespunzător normelor UNESCO și CE, capacităților instituționale și umane regulamentare, precum și a administrării eficiente a domeniului.

Percepția contemporană a patrimoniului, reflectată în tratate internaționale și politici guvernamentale de dezvoltare durabilă, scoate în evidență unitatea armonioasă a patrimoniului cultural cu cel natural. Împreună, aceste două componente constituie moștenirea pe care fiecare generație o lasă urmașilor.

Legătura dintre patrimoniul cultural urban și dezvoltarea durabilă este interpretată în diferite moduri, în funcție de perspectivele din care este abordată aceasta.

În relație cu patrimoniul cultural, obiectivele dezvoltării durabile pot fi înțelese în două moduri:

- ✓ Ca o preocupare pentru durabilitatea patrimoniului – patrimoniul cultural urban este o resursă care trebuie protejată și transmisă generațiilor viitoare
- ✓ Ca o contribuție – patrimoniul cultural urban și conservarea lui pot contribui în comunitățile urbane atât din punct de vedere economic, social și al protejării mediului construit.

Patrimoniul cultural este un bun de preț pentru dezvoltarea economică, prin atragerea investițiilor și crearea de locuri de muncă într-o mare varietate de activități sustenabile cum sunt conservarea și construcțiile, meșteșugurile și turismul. De asemenea, patrimoniul cultural este conectat la componentele fundamentale ale dezvoltării sociale. El reprezintă un vehicul de exprimare a valorilor și identității comunităților, a dimensiunii estetice și puterii simbolice a spiritualității comunităților.

Este crucial să fie salvat sau conservat acest patrimoniu cultural urban, astfel încât dezvoltarea socio-economică a comunităților urbane să nu fie condusă doar spre beneficii imediate, astfel încât această resursă care este patrimoniul să fie un capital de dezvoltare garantat și pentru generațiile viitoare.

Grefe (2004) analizează dacă elementele de patrimoniu reprezintă o resursă sau o nevoie de finanțare. Valorificarea patrimoniului unui stat conduce la creșterea numărului de locuri de muncă. Grefe identifică patru categorii de locuri de muncă ce își datorează existența patrimoniului:

- locuri de muncă directe, ocupate de persoanele care lucrează în instituții cu atribuții în domeniul patrimoniului;
- locuri de muncă indirecte, ocupate de persoanele care lucrează în domeniul conservării și restaurării patrimoniului;
- locuri de muncă induse, ocupate de persoanele care utilizează elementele de patrimoniu ca sursă de activitate și inspirație (în special în industria culturală);
- locuri de muncă în turism create ca urmare a dezvoltării turismului cultural.

Pentru a ilustra cele prezentate mai sus Grefe oferă exemplul Franței, unde estimează că patrimoniul cultural a condus la crearea a 525.250 de locuri de muncă (2,4% din populația activă).

În continuare, Grefe abordează patrimoniul cultural ca pe un ecosistem și evidențiază condițiile în care acesta poate fi valorificat, și anume:

- patrimoniul trebuie să fie bine conservat pentru a genera un interes sporit;
- crearea unui proiect personalizat de dezvoltare și valorificare pentru fiecare element de patrimoniu;
- tariful de acces trebuie stabilit ținând cont de calitatea serviciilor oferite vizitatorilor (nu doar în funcție de costuri);
- implementarea unei politici adecvate de marketing.

3.2. Regenerarea urbană în zonele de patrimoniu

Pentru a înțelege natura orașelor este esențial să privim înapoi în istorie și să identificăm începuturile lor, creșterea, dezvoltarea și straturile multiple ale timpului care s-au

revărsat asupra lor. Este interesant de observat modul în care perioade istorice ale oraşului au tendinţa de a reprezenta originile lor.

Centrele oraşelor istorice au tendinţa de a crea o identitate urbană pentru restul oraşului şi sunt reprezentative pentru întregul oraş.

Regenerarea urbană a devenit politică urbană începând cu anul 1990, când abordarea strategică şi cuprinzătoare în planificarea urbană au început să fie utilizate universal în proiectele de regenerare ale multor oraşe. Aceste proiecte au fost iniţiate în scopul de a revitaliza centrele oraşelor istorice, vechi sit-uri industriale şi porturi, vechi zone rezidenţiale şi situri de patrimoniu diluate ale oraşelor istorice.

Zonele de patrimoniu reprezintă etape ale evoluţiei formelor de arhitectură şi a construcţiei oraşului, care împreună dau identitatea locului. Planificatorii dezvoltării urbane a oraşelor recunosc legatura dintre trecut şi influenţa sa asupra puternicei identităţi locale, contribuţia la investiţii şi păstrarea comunităţii.

Există mai multe concepte asociate cu zonele protejate, care pot fi considerate sustenabile pentru aceste zone. Primul concept se referă la construcţii şi se referă la conservarea, prezervarea şi protecţia clădirilor şi patrimoniului cultural. Al doilea concept se referă la exploatarea patrimoniului prin turism. Al treilea şi ultimul concept se referă la turismul alternativ care contribuie la conservarea şi dezvoltarea obiectivelor, cât şi la echitate socială şi salvarea valorilor culturale.

O scurta analiză în istoria procesului de conservare a clădirilor ne prezintă multe dezbateri pe aceasta temă. Tema conservării clădirilor a apărut în prima jumătate a secolului al 18-lea, când se punea accentul pe diversitatea culturală şi identitatea naţională. În acea perioadă se făceau mari turnee în Grecia, Italia şi Levant pentru a studia şi colecta idei de artă, cele mai multe orientate spre studii clasice, care în curând vor fi devenind specializarea domnilor englezi. Călătorii au creat societăţi culturale şi membrii acestor societăţi au început să joace un rol important în prezervarea, restaurarea şi conservarea clădirilor.

În urma analizei cu privire la regenerarea patrimoniului cultural urban, rezultă patru obiective care trebuie urmărite în acest proces:

- nevoia de planificare urbană pe termen lung
- nevoia protejării patrimoniului cultural ca resursă naturală
- acceptarea procesului continuu de schimbare şi dezvoltare urbană

- nevoia accesului echitabil la resursele patrimoniului atât a locuitorilor comunității, cât și a vizitatorilor.

3.3. Protecția patrimoniului cultural urban în unele țări din Uniunea Europeană

Procesul de conștientizare a răspunderii față de patrimoniul cultural național și preocupările privind ocrotirea bunurilor culturale au avut o evoluție îndelungată și dificilă. Pe măsura progresului social această idee s-a conturat în istoria culturii, prin scrierile unor oameni de cultură, în acte normative și în jurisprudență, determinând apariția primelor măsuri de protejare a patrimoniului cultural.

În anul 1972, Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), a propus un plan de protejare a bunurilor culturale din lume, prin "Convenția despre Protecția Patrimoniului Mondial Cultural și Natural". Aceasta cuprinde o listă de bunuri și locuri care aparțin patrimoniului mondial, cunoscută sub denumirea de Patrimoniului Comun al Umanității.

Principalele documente ale UNESCO sunt:

- a) Carta internațională pentru conservarea și restaurarea monumentelor și siturilor, Veneția (1964);
- b) Convenția privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural, Paris (1972);
- c) Convenția pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial (2003);
- d) Convenția privind protecția și promovarea diversității expresiilor culturale (2005);
- e) Convenția referitoare la măsurile ce urmează a fi luate pentru interzicerea și împiedicarea operațiunilor ilicite de import, export și transfer de proprietate ale bunurilor culturale (1970);
- f) Convenția privind protecția patrimoniului cultural subacvatic (2001);
- g) Convenția de la Haga pentru protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat (1954) și Protocolul nr. 2 (1999);
- h) Recomandare privind principiile internaționale aplicabile săpăturilor arheologice (1956).

Distrugerea sau degradarea patrimoniului cultural înseamnă dispariția memoriei și a identității culturale a cetățenilor unui stat, în consecință, incapacitatea de a transmite această moștenire generațiilor următoare. În același timp, edificarea unui viitor durabil nu poate avea loc fără includerea în strategiile de dezvoltare ale României și valorificarea în consecință a ceea ce are ea mai prețios – patrimoniul său cultural și natural. Distrugerea sau neglijarea acestuia înseamnă sărăcirea ireversibilă a contribuției României, ca membră a Uniunii Europene, la diversitatea culturală europeană.

În perspectiva Convenției-cadru a Consiliului Europei privind valoarea socială a patrimoniului cultural pentru societate (art. 2):

- Patrimoniul cultural constituie un ansamblu de resurse moștenite din trecut pe care persoanele le consideră, indiferent de regimul de proprietate a bunurilor, ca o reflectare și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor lor în continuă evoluție. Acesta include și toate aspectele de mediu care rezultă din interacțiunea în timp între persoane și locuri;
- O comunitate patrimonială este formată din persoanele care atașează o anumită valoare aspectelor specifice ale patrimoniului cultural pe care ei doresc, în cadrul acțiunii publice, să le mențină și să le transmită generațiilor viitoare.

Părțile convin să promoveze o recunoaștere a patrimoniului comun al Europei care include (art. 3):

- Toate patrimoniile culturale din Europa care constituie, în ansamblu, o sursă partajată de memorie, înțelegere, identitate, coeziune și creativitate;
- Idealurile, principiile și valorile născute din experiența progreselor și a conflictelor trecute, care favorizează dezvoltarea unei societăți a păcii și a stabilității bazată pe respectul drepturilor omului și a democrației

Îndatoririle statelor în domeniul configurării legislative, administrative, fiscale și metodologice a sistemelor de protecție a patrimoniului arhitectural ori arheologic, deja prevăzute prin Convențiile Consiliului Europei din 1985 și 1992 se întregesc prin Convenția de la Faro cu:

- Precizarea rolului social al patrimoniului, privit ca resursă în raport cu o comunitate ce-i împărtășește valorile culturale ori economice, precum și instituirea conceptului de patrimoniu cultural european comun;

- Provocarea construirii unei relații multipolare între patrimoniul cultural, pe de o parte, și autoritatea centrală de protecție a patrimoniului, administrațiile publice locale și diversele straturi sociale și colectivități, pe de altă parte. Această relație este bazată pe dreptul persoanelor și colectivităților de a se bucura de patrimoniul cultural - ca parte a dreptului la cultură și identitate culturală – și de responsabilitatea comună în a contribui la protejarea și punerea în valoare a acestuia.

În **AUSTRIA** baza legală - Legea federală privind protecția monumentelor istorice (1923), se aplică la obiecte mobile și imobile (inclusiv resturi și urme de locuire umană, formațiuni de sol, situri) de importanță culturală, istorică, artistică, a căror conservare este de interes public. Prin conservare se înțelege păstrarea, protejarea în fața distrugerii, modificării sau transferului neautorizat în afara granițelor (secț. 1, art.1).

Legea stabilește condițiile pentru protejarea monumentelor de interes public, interesul public fiind definit ca local, regional sau național (secț. 1, art. 2).

Sunt considerate monumente: ansamblurile (ferme, castele, clădirile principale și auxiliare de toate tipurile), mobilierul, obiectele și artefactele care răspund unui imperativ public cultural, istoric, artistic sau de interes local/național (secț. 1, art. 3).

Măsurile de conservare au la bază regulamentul Biroului monumentelor federale, deciziile Oficiului monumentelor federale sau ordinele Arhivelor Statului din Austria. În ceea ce privește ansamblurile arhitectonice, conservarea acestuia se face printr-o decizie a Biroului federal al monumentelor (secț.1, art. 4).

Monumentele aflate în proprietate publică, în proprietatea statului sau a altor organisme publice, instituții, fonduri, a bisericilor recunoscute sau societăților religioase, interesul public este stabilit de către Biroul federal al monumentelor, din oficiu sau la cererea unei părți (secț. 2, art. 1).

Prevederea nu se aplică acelor obiecte produse în serie și care au mai puțin de 100 de ani, dacă acestea nu sunt componente ale unor ansambluri de monumente istorice sau culturale, în sensul legii.

Oficiul federal al monumentelor are obligația de a plasa sub incidența legii monumentele imobile prevăzute în lege, punând restricții cu privire la vânzarea acestora. De asemenea, este prevăzută obligația înscrierii acestora în registrul topografic (sect. 2, art. 2 lit. a).

Oficiul este obligat a prezenta proprietarilor, primarilor sau miniștrilor land-ului datele tehnice și istorice cu privire la clădirile sau obiectele care urmează a fi plasate sub incidența legii. De asemenea, legea prevede posibilitatea semnalării introducerii frauduloase a unor monumente pe lista celor ce urmează a fi protejate prin lege.

În ceea ce privește parcurile și grădinile, includerea lor în rândul celor protejate de lege se face pe baza unei documentații anterioare. În situația în care acestea nu se află în proprietatea autorităților locale, includerea lor pe listă se face cu acordul proprietarului sau majorității proprietarilor.

Distrugerea monumentelor istorice sau culturale intră sub incidența legii. Distrugerea este considerată intervenția asupra unui monument, în întregul său, sau asupra unor părți componente, care are drept rezultat schimbarea unității de ansamblu a acestuia, adăugarea diferitelor elemente componente care îi schimbă destinația sau funcția inițială și distrugerea parcurilor prin schimbarea destinației lor inițiale (sect. 2, art. 4).

Distrugerea, precum și orice modificare a unui monument necesită aprobarea Biroului federal al monumentelor, dacă nu există o dispoziție legală contrară și în condițiile în care monumentul se află într-un pericol evident. Fără a aduce atingere altor dispoziții ale legii, în cazul monumentelor aparținând cultelor religioase, schimbarea sau modificarea acestora se face cu acordul autorităților religioase respective.

Cererea pentru distrugerea sau modificarea unui monument trebuie depusă cu cel puțin două luni înainte de începerea lucrărilor la Biroul federal al monumentelor. Această cerere trebuie să cuprindă o declarație care descrie doar necesitatea lucrării. Decizia de aprobare trebuie emisă în termen de șase săptămâni. O autorizație pentru distrugerea sau modificarea unui monument expiră în termen de trei ani, putând fi prelungită cu încă 3 ani.

Vânzarea monumentelor necesită aprobarea Biroului federal al monumentelor, cu condiția respectării unor condiții care presupun păstrarea în bune condiții a acestora, aprobarea fiind valabilă timp de cinci ani. În condițiile în care un pericol iminent amenință starea unui monument al cărui proprietar nu îi poate asigura protecția, Biroul federal al monumentelor poate trece respectivul monument în proprietatea sa (sect. 2, art. 6).

Cercetările și săpăturile arheologice realizate cu scopul descoperirii unor obiecte istorice au nevoie de aprobarea Biroului federal al monumentelor.

Orice persoană este obligată a furniza Biroului federal și structurilor sale locale datele, informațiile și documentele necesare pentru identificarea, descoperirea și protejarea monumentelor istorice sau culturale. Proprietarii sau alte persoane îndreptățite de a menține și proteja monumentele mobile și imobile trebuie să anunțe Biroul federal al monumentelor în situația în care descoperă defecțiuni sau identifică potențiale distrugerii ale monumentului, având obligația de a proceda în cel mai scurt timp la repararea daunelor. Biroul federal are dreptul de a trimite experți pentru monitorizarea tuturor acestor lucrări.

În situația în care este identificat riscul ca un monument să fie distrus, modificat sau vândut, aducându-se, astfel, daune substanțiale patrimoniului național, autoritatea administrativă competentă, la cererea Biroului federal, sau din oficiu, poate lua măsuri adecvate pentru a evita pericolul iminent. În cazul în care măsurile ce trebuie luate nu sunt prevăzute de lege, ele pot fi aplicate numai în cazul în care costul lor poate fi dedus cu titlu de despăgubire. În caz de pericol iminent, proprietarii sau utilizatorii trebuie să accepte schimbarea de proprietate (secț. 3, art. 31).

Costurile pentru asigurarea, conservarea și cercetarea monumentelor pot fi finanțate prin granturi și subvenții federale, conform prevederilor art. 32.

- Pedepsa pentru distrugerea, modificarea, punerea în pericol a unui monument istoric sau cultural se sancționează cu amendă. În plus, se poate trece la confiscarea respectivului monument.

- Pentru cazul în care nu sunt respectate prevederile referitoare la anunțarea deteriorării sau oricărui pericol care planează asupra unui monument, bunul respectiv se confiscă. Încălcarea acestei prevederi legale se sancționează cu amendă, care poate avea un quantum maxim de 50.800 de euro.

- Persoana care vinde sau cumpără un obiect de patrimoniu, eludând prevederile legale, se sancționează cu o amendă de maxim 25.400 euro.

- Persoana care întocmește rapoarte de rambursare incorecte, modifică starea de referință a obiectelor descoperite, utilizează detectoare de metal sau alte aparate nelegale, care marchează în mod ilegal sau incorect monumentele istorice sau culturale și împiedică cercetarea sau studierea monumentelor, se sancționează cu o amendă de până la 5.000 euro.

BELGIA aplică o legislație datând din 1984. Aceasta este Codul pentru amenajarea teritoriului, urbanism, patrimoniu și energie.

Belgia este un stat federal, compus din trei regiuni: Regiunea Flamandă, Regiunea Valonă și Regiunea Capitalei Bruxelles. Fiecare regiune are un amplu cadru legislativ vizând protecția patrimoniului cultural.

În regiunea valonă a fost adoptat un cod privind amenajarea teritoriului, urbanism, patrimoniu și energie. Potrivit documentului, patrimoniul este definit ca ansamblul bunurilor imobile a căror protecție este justificată de rațiuni istorice, arheologice, științifice, artistice, sociale sau tehnice:

- monumente - realizări arhitectonice sau sculpturale izolate, elemente decorative care sunt parte integrantă a acestor lucrări;

- ansambluri arhitectonice - construcții rurale sau urbane integrate, suficient de coerente pentru a face obiectul unei delimitări topografice, remarcabile prin omogenitatea sau integrarea lor în peisajul general;

- sit-uri - toate operele naturale sau toate cele ce combină natura cu activitatea umană;

- sit-uri arheologice - orice teren, formațiune geologică, monument sau ansamblu arhitectural care conține sau cu privire la care există indicii că ar conține bunuri arheologice.

Conservarea integrată reprezintă ansamblul măsurilor care au ca scop asigurarea prezervării patrimoniului, într-un cadru apropiat, construit sau natural (art. 185).

Conform prevederilor art. 186, statul, regiunile, comunitățile, societățile valone de construcții, societățile imobiliare, comunele, bisericile, centrele publice de ajutor social, care urmează a începe construcția unui imobil nou au obligația de a prezenta un studiu care să dovedească faptul că lucrările pentru care se cere autorizarea nu vor afecta bunurile relevante de patrimoniu asupra cărora au drept de proprietate, care sunt înscrise pe listele de protejare, în vederea clasificării lor.

În sensul Codului, proprietarii reprezintă acele persoane fizice, publice sau private, titulare ale unui drept de proprietate, uzufruct, închiriere, utilizare, locuire asupra unui bun clasificat drept patrimoniu imobiliar.

Codul face referire la „micul patrimoniu popular”, care este constituit din elemente construite, izolate sau care fac parte integrantă dintr-un ansamblu, cu relevanță pentru o

populație locală sau care contribuie la susținerea sentimentelor de apartenență la o populație și care fac sau nu obiectul unei măsuri de protecție.

Guvernul realizează, ține la zi și publică un inventar al patrimoniului (art. 192).

Guvernul poate înscrie pe listele de protecție bunuri imobile din proprie inițiativă, la propunerea Comisiei pentru monumente, la cererea primarilor localităților respective, la solicitarea a 300 de persoane înscrise în registrul populației respectivei localități pentru comunele cu mai mult de 5.000 locuitori, 600 persoane pentru comunele cu o populație cuprinsă între 5.000 și 30.000 locuitori, 1.000 persoane pentru comunele cu mai mult de 30.000 locuitori sau la cererea proprietarului respectivului bun, conform prevederilor art. 193. Decretul de înscriere a unui bun în lista de protecție este publicat în Monitorul Oficial.

Proprietarul unui bun cultural de patrimoniu, clasificat prin decret, nu poate modifica și nu poate accepta modificarea respectivului bun decât în condițiile legii. Orice demolare totală a unui bun cultural protejat este interzisă. Lucrările de demolare parțială pot fi admise, fără ca bunul respectiv să fie clasificat, cu condiția să nu fie substanțial afectate caracteristicile acestuia și în condițiile în care lucrările sunt consecințe ale unui proces de dislocare, consolidare, restaurare sau punere în valoare a respectivului bun, pe baza unei decizii a Guvernului.

Mutarea în tot sau în parte a unui bun cultural protejat este interzisă, cu excepția situației în care este cerută imperativ de salvarea materială a bunului. În acest caz trebuie luate măsuri suplimentare de demontare, transfer și remontare în locul stabilit de către Guvern. În situația în care un bun din listă este amenințat de ruinare, primarul localității nu poate decide demolarea parțială sau totală fără acordul Guvernului. Efectul înscrierii pe listă se transmite oricărui proprietar al respectivului bun.

Prin decretul de înscriere pe listele de protejare a unui bun de patrimoniu se pot impune condiții particulare de protecție și administrare, care pot merge până la impunerea de restricții în ceea ce privește dreptul de proprietate, respectiv interdicția totală sau condiționată de construire, subînchiriere sau îngrădire. Decretul referitor la un sit nu poate limita libertatea exploatării agricole a respectivului sit, cu excepția gardurilor vii, livezilor, pădurilor, zone inundabile, etc. (art. 207). Cu avizul Comisiei monumentelor, Guvernul poate stabili o zonă de protecție în jurul unui bun înscris în listele de protecție.

Proprietarul unui bun imobil este obligat a-l menține în bună stare. Se consideră încălcare a acestor obligații neefectuarea studiilor sau lucrărilor în conformitate cu indicațiilor

cuprinse în „fișa sanitară”, conform art. 212 al Codului. Guvernul poate impune reducerea cuantumului subvențiilor pentru realizarea acestor lucrări în cazul proprietarilor care și-au încălcat obligațiile legale.

Proprietarii bunurilor clasificate trebuie ca, odată la cinci ani, să transmită o fișă a stării materiale a bunului, pe baza rezultatelor unui studiu asupra stării fizice a acestuia și care să stabilească pentru următorii cinci ani un plan de studii și lucrări de protejare și restaurare necesare asigurării conservării integrale a monumentului respectiv. „Fișa sanitară” trebuie să cuprindă indicațiile tehnice referitoare la starea fizică generală a monumentului, gradul de conservare, necesitatea realizării unor studii complementare prealabile, gradul de urgență al lucrărilor ce urmează a fi realizate, precum și estimarea financiară a acestora. Guvernul indică studiile și lucrările pe care le consideră prioritare și pentru care va acorda subvenții. În cazul în care proprietarul nu transmite fișa în intervalul stabilit de către Guvern și nu execută lucrările prevăzute în fișă, pentru care se acordă subvenții din partea Guvernului, regiunea, comuna sau provincia se pot substitui acestuia și pot lua măsurile de conservare necesare pentru protejarea sau salvarea bunului, caz în care subvențiile sunt obținute de către respectiva administrație publică. În cazul în care bunul aparține unei persoane de drept privat care nu și-a îndeplinit obligațiile de menținere a bunului, autoritățile pot proceda la exproprierea acestuia. În lipsa unei înțelegeri contrarii intervenită între părțile interesate, exproprierea se face asupra bunului în integralitatea lui, chiar dacă este clasificat drept monument protejat doar parțial (art. 212).

În regiunea valonă funcționează un Comitet de menținere a patrimoniului, ai cărui membri sunt desemnați de către Guvern. Regiunea acordă sumele necesare operațiunilor de protejare cu avizul Comitetului. Modalitatea de distribuire a sumelor este stabilită de către Guvern (art. 214-215).

Pentru plata lucrărilor de restaurare a unui monument, Regiunea poate încheia un acord-cadru cu șeful lucrărilor. Prin decret al Guvernului se stabilesc modalitățile de punere în practică a acestui acord: fixarea duratei și calendarului lucrărilor, determinarea cuantumului sumelor globale sau anuale necesare restaurării.

Institutul valon al patrimoniului, instituție de interes public cu personalitate juridică, creat prin Legea referitoare la controlul unor organe de interes public (1954), are ca obiect de activitate acordarea de asistență proprietarilor monumentelor în vederea restaurării acestora, asigurarea conservării și perfecționării în domeniul patrimoniului, valorificarea proprietăților

regionale, sensibilizarea opiniei publice cu privire la protejarea și valorificarea patrimoniului (art. 217-218).

Institutul are competențe în ceea ce privește propunerile de expropriere pentru cauze de utilitate publică, poate realiza operațiunile financiare necesare pentru îndeplinirea obiectivelor sale, se poate asocia cu persoane fizice sau juridice pentru crearea unor societăți comerciale pentru participarea la restaurarea unor monumente, în limitele bugetului, poate acorda subvenții anuale unor persoane fizice sau juridice însărcinate cu exploatarea proprietăților aflate pe lista de protecție, poate acorda subvenții asociațiilor cu scop lucrativ, comunelor, provinciilor, instituțiilor de învățământ superior pentru acoperirea cheltuielilor necesare inițiativelor sau activităților de sensibilizare a opiniei publice.

În limitele bugetului, Regiunea poate finanța acțiunile de conservare a micului patrimoniu, în condițiile fixate de Guvern (art. 231). Acestea privesc următoarele elemente:

- bunurile și lucrările arheologice, respectiv vestigii materiale, situate la suprafața sau în adâncimea solului, care sunt mărturii ale activității umane, privite în contextul evoluției civilizației, indiferent de valoarea lor artistică;

- sondaje arheologice, cercetări sau cercetări de salvare, lucrări de prevenire, descoperiri întâmplătoare (art. 232).

Guvernul întocmește și ține la zi un inventar al sit-urilor arheologice din regiunea valonă (art. 233). Sondajele sau cercetările arheologice de orice natură nu se pot efectua fără avizul Guvernului, care este dat pentru fiecare sit în parte, în funcție de interesul prezentat de acestea, de competențele științifice și mijloacele tehnice de care dispun solicitanții, de acordul proprietarului terenului, cu condiția înaintării de rapoarte periodice asupra stării lucrărilor și a unui raport final la terminarea acestora.

În cazul descoperirilor arheologice fortuite, cu acordul Comisiei, Guvernul poate decide includerea acestuia în categoria bunurilor de utilitate publică, prin urmare poate suspenda un certificat de urbanism și continuarea lucrărilor (art. 245). Guvernul poate să decidă efectuarea unor sondaje sau cercetări arheologice pe terenuri pe care le declară de utilitate publică.

Persoana care, altfel decât cu ocazia descoperirilor fortuite, descoperă un obiect arheologic, este obligat să îl declare în trei zile lucrătoare la administrația publică a localității. Obiectele descoperite și sit-urile respective trebuie ca, timp de 15 zile lucrătoare, să fie păstrate în starea în care au fost descoperite (art. 249).

În limitele bugetului Regiunii, Guvernul poate acorda subvenții pentru executarea prospecțiunilor, sondajelor și cercetărilor arheologice, realizarea sau difuzarea publicațiilor referitoare la acestea, protejarea, repararea și punerea în valoare a siturilor și bunurilor arheologice, organizarea de manifestări științifice referitoare la respectivele descoperiri arheologice.

Guvernul stabilește condițiile pentru primirea acestor subvenții și cuantumul lor (art. 251-252).

- Codul stabilește sancțiunile aplicate pentru încălcarea prevederilor referitoare la obligativitatea obținerii certificatului de urbanism, pentru efectuarea de lucrări fără autorizare în zone incluse în lista guvernamentală de protecție, pentru transformarea, modificarea totală sau parțială a construcțiilor incluse în lista guvernamentală, pentru modificarea totală sau integrală a peisajelor rurale sau urbane, pentru tăierea sau modificarea aspectului “arborilor remarcabili”, clasificați în evidențele Guvernului. Orice persoană care comite una dintre infracțiunile menționate mai sus se pedepsește cu închisoare cuprinsă între 8 zile și 3 luni și amendă cu un cuantum cuprins între 100 și 300.000 euro sau doar cu una dintre pedepse.

- Infracțiunile comise cu ocazia utilizării terenului prin plasarea de instalații fixe sau mobile pot fi imputate celui ce le-a instalat sau proprietarului terenului. Infracțiunile prevăzute mai sus sunt pedepsite cu închisoare cuprinsă între 15 zile și 6 luni și amendă cu un cuantum cuprins între 2.000 și 600.000 euro, în situația în care făptuitorii sunt specialiști în domeniul respectiv (art. 154).

- Art. 526 din Codul Penal prevede ca orice persoană care modifică, distruge, mutilează, degradează morminte, însemne și monumente sepulcrale sau alte monumente, statui, tablouri, obiecte de artă amplasate în biserici, temple, alte edificii publice, se pedepsește cu închisoare de la 8 zile la 1 an și amendă de până la 500 euro .

FRANȚA una din țările europene cele mai bogate în patrimoniu cultural urban are un set de legi dintre care cele mai importante sunt:

- Legea din 31 decembrie 1913 privind monumentele istorice;
- Legea nr. 92 din 25 februarie 1943;
- Decretul nr. 81-428 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 80-532 din 15 iulie 1980 privind protecția colecțiilor publice împotriva actelor rău intenționate;

- Legea din 2 mai 1930 privind protejarea monumentelor naturale și a siturilor cu caracter istoric, pitoresc, științific sau de legendă.

Clădirile a căror conservare este importantă din punctul de vedere al istoriei artei sau interesului public, sunt clasificate ca monumente istorice, în tot sau în parte, prin grija Ministerului Culturii, în funcție de o serie de criterii:

1) Monumentele megalitice care cuprind situri preistorice, în conformitate cu prevederile Legii nr. 92 din 25 februarie 1943;

2) Clădirile necesare pentru a izola, identifica și restaura o clădire conservată sau propusă spre conservare și protecție;

3) Proprietățile, cu/fără construcții, situate în perimetrul de vizibilitate al unei clădiri conservate sau propusă spre conservare. În sensul legii, aceste proprietăți trebuie să fie situate pe o rază de cel mult 500 de metri și să fie vizibile în același timp cu clădirea conservată, conform Legii nr. 62-824 din 21 iulie 1962;

4) În mod excepțional, acest domeniu de aplicare poate fi extins la peste 500 de metri prin decret al Consiliului de Stat, după consultarea Comisiei superioare privind monumentele istorice.

Sunt considerate ca făcând parte din lista clădirilor conservate, proprietățile incluse în lista generală de monumente publicate oficial în anul 1900 de către Direcția de Arte Plastice și proprietățile incluse sau nu în această listă, clasificate în conformitate cu legea din 30 martie 1887.

Clădirile și monumentele conservate pot fi distruse sau mutate, chiar în parte, sau pot să facă obiectul unor lucrări de restaurare, reparare sau modificare, numai cu avizul Ministerului Culturii. Toate lucrările sunt executate sub supravegherea ministrului de resort și pe cheltuiala statului, inclusiv în cazul imobilelor care sunt considerate esențiale pentru patrimoniul francez, dar nu aparțin statului.

Potrivit prevederilor Legii nr.92 din 25 februarie 1943, modificarea fără preaviz a unei clădiri de patrimoniu, eliminarea unei clădiri din listă, eliminarea din listă a unui obiect de patrimoniu mobil, reprezentarea obiectelor mobile de patrimoniu, transferul, cesiunea fără notificare a obiectelor de mobilier de patrimoniu incluse în inventarul publicat, se pedepsește cu amendă.

Orice încălcare a prevederilor legale, cum ar fi:

- denaturarea efectelor produse de acțiunea de conservare a unei clădiri;
- modificarea unei cereri de expropriere în cazul introducerii în lista clădirilor de patrimoniu conservate a unui imobil;
- modificarea structurală a unei clădiri conservate;
- modificarea cerințelor de autorizare prealabilă impuse pentru construcțiile noi;
- transformarea sau modificarea clădirilor aflate în perimetrul de vizibilitate a unei clădiri conservate;
- deteriorarea unui obiect de patrimoniu mobil, se pedepsește cu amendă, fără a se aduce atingere acțiunii în despăgubire care poate fi exercitată împotriva celor care au coordonat activitatea desfășurată.

În plus, Ministerul Culturii poate stabili amplasamente de reabilitare a construcțiilor respective, pe cheltuiala contravenientului. Ministerul poate să solicite instanței competente o decizie de reabilitare a monumentului distrus, pe cheltuiala contravenientului.

Legea din 2 mai 1930 privind protejarea monumentelor naturale și a siturilor cu caracter istoric, pitoresc, științific sau de legendă, prevede următoarele:

- listarea monumentelor naturale și a siturilor de conservare, care prezintă interes istoric, artistic, științific sau pitoresc se realizează prin decret al Consiliului de Stat, acesta stabilind și procedura de notificare a proprietarului. Publicitatea poate înlocui notificarea în cazurile în care monumentul are un număr foarte mare de proprietari sau administrația locală nu cunoaște identitatea sau adresa proprietarului.

- caracteristicile monumentelor sau siturilor clasificate nu pot fi distruse sau modificate fără aprobarea specială a ministrului de resort, după consultarea instituțiilor abilitate în protejarea patrimoniului francez.

- se pedepsește cu amendă încălcarea dispozițiilor art. 4, alin. 3, art. 11, alin. 2 și 3 și art. 13, alin. 3 din lege, enumerate mai sus.

- orice persoană care distruge în mod intenționat, mutilează sau strică imaginea unui monument al naturii sau a unui sit înregistrat, este pasibilă de sancțiunile prevăzute la art. 257 Cod penal.

Conform art. 322 alin. 2 Cod penal, infracțiunea de distrugere, degradare sau deteriorare a bunurilor de patrimoniu aparținând altei persoane se pedepsește cu închisoare de până la 2 ani și amendă de 30.000 euro, cu excepția cazului în care s-au produs pagube minore.

Trasarea de inscripții, simboluri sau desene, fără autorizație prealabilă, pe fațade, vehicule, autostrăzi sau mobilier stradal se pedepsește cu amendă în cuantum de 3.750 euro și muncă în folosul comunității atunci când s-au produs daune minore.

Infrațiunea definită de paragraful 1 se pedepsește cu închisoare până la 3 ani și cu amendă de 45.000 euro, iar cele definite de paragraful 2 cu 7.500 euro amendă și muncă în folosul comunității, atunci când bunul distrus, degradat sau deteriorat este:

- de utilitate publică, fiind deținut de către o persoană fizică sau juridică;
- un registru, un document sau un act original al autorității publice;
- o clădire sau obiect mobil sau o parte a acestora;
- o descoperire arheologică făcută în timpul săpăturilor sau accidental;
- un teren care conține resturi sau obiecte stocate sau depozitate;
- un muzeu, bibliotecă sau arhivă care aparțin unei entități publice responsabilă cu protecția monumentelor istorice;
- un obiect prezentat într-o expoziție de natură istorică, culturală sau științifică, organizată de un organism public.

Infrațiunea se pedepsește și în situația în care autorul este chiar proprietarul bunului. Dacă infrațiunea se produce datorită faptului că proprietarul aparține unui grup etnic sau se realizează pe motiv de rasă sau religie, pedepsele cresc cu 3 ani de închisoare și 45.000 de euro amendă.

În **GERMANIA** se înregistrează preocupări pentru protecția patrimoniului cultural începând cu Constituția Germaniei și continuând cu legi specifice, cum ar fi:

- Legea privind protejarea patrimoniului cultural (1949) (landul Baden-Wurttemberg);
- Legea privind protejarea monumentelor (1995) (landul Berlin).

Potrivit Constituției, protejarea și prezervarea monumentelor istorice revine în responsabilitatea land-urilor, ca parte a politicii acestora de suveranitate culturală, astfel încât în Germania există 16 legi cu privire la protecția monumentelor.

Pe de altă parte, la nivel federal sunt reglementate direcțiile în care există responsabilitatea protecției monumentelor, spre exemplu, obligativitatea cofinanțării în cazul în care în discuție se află monumente de interes național. Ministerul federal pentru cultură și media

implementează programul „Monumente culturale de valoare națională”, în care sunt incluse clădiri, situri arheologice, grădini și parcuri istorice, prin care acestea primesc sprijin financiar.

Prima lege pentru protejarea monumentelor istorice a fost cea din Baden-Württemberg, din anul 1949, care a servit, de altfel, ca exemplu pentru celelalte land-uri.

Legislația a fost modificată și completată, mai ales în anii '90, ca urmare a reunificării Germaniei. Scopul acesteia a fost acela de a crea baza legală pentru preservarea, protecția, administrarea și studierea monumentelor. În cazul monumentelor arheologice, scopul a fost acela de a le păstra în situ, excavarea fiind considerată o formă de distrugere.

În landul Baden-Württemberg, baza legală este Legea privind protejarea patrimoniului cultural (Baden-Württembergische Denkmalschutzgesetz, DSchG) . Aceasta obligă proprietarii monumentelor istorice, fie că sunt persoane fizice, biserici, municipalități sau stat, de a le prezerva și menține, în măsura în care aceste acțiuni sunt “juste și rezonabile” (art. 6).

Scopul protejării, menținerii și monitorizării monumentelor culturale este acela de a preveni orice formă de deteriorare, fiind în responsabilitatea autorităților de la nivel de land, în limitele stabilite de legislația în vigoare (art. 1). Un monument poate fi distrus, eliminat, poate suferi o transformare sau poate fi mutat din locul în care se găsește doar cu acordul autorității pentru protecția monumentelor istorice (art. 8).

Legea definește monumentele istorice drept obiecte, ansambluri sau părți de obiecte, incluzând aici și siturile arheologice, a căror preservare este cerută de interese științifice, artistice, istorice, fiind de interes public.

Monumentele de importanță deosebită, așa cum sunt stabilite prin lista monumentelor, sunt supuse unei protecții speciale. Autoritatea de cel mai înalt nivel pentru protejarea monumentelor este responsabilă cu adăugarea sau ștergerea din această listă a unui monument. Proprietarii sau administratorii unui monument care au constatat o distrugere a respectivului monument sau producerea unei pagube sunt obligați să anunțe autoritatea pentru protecția monumentelor.

Autoritatea respectivă poate dispune ca obiecte, părți de obiecte sau monumente să fie incluse provizoriu în lista monumentelor protejate. Lista nu mai este în vigoare dacă înregistrarea nu este finalizată în interval de o lună sau dacă nu este reînnoită o dată la șase luni.

Autoritatea superioară pentru protecția monumentelor este autorizată prin lege să ia măsuri suplimentare pentru protejarea monumentelor în caz de catastrofe naturale. La acest lucru

pot fi obligați și proprietarii sau administratorii monumentelor. Obligațiile constau în anunțarea locurilor în care se află monumentele, marcarea acestora cu însemne internaționale, protejarea sau sprijinirea protejării acestora de către autoritățile competente, permisiunea pentru înregistrarea și cercetarea științifică a monumentelor sau punerea în aplicare a măsurilor stabilite de către autoritatea competentă. În măsura în care în reglementările legale este prevăzută obligativitatea predării unor obiecte sau părți de obiecte care aparțin patrimoniului istoric, proprietarii sau administratorii sunt obligați să realizeze această acțiune fără să aducă daune obiectelor respective, conform prevederilor art. 18.

Autoritățile locale pot, cu acordul structurilor pentru protejarea monumentelor, să pună sub protecția legii, întregul teritoriu local, cu tot ceea ce înseamnă străzi, piețe, ansambluri istorice, care prezintă importanță economică, artistică sau istorică și a căror protejare poate servi unui interes public.

Persoana care descoperă obiecte sau părți de obiecte ce pot prezenta un interes economic, cultural sau istoric, a căror protejare poate răspunde unui interes comun, au obligația de a le prezenta autorităților locale sau naționale responsabile cu protecția monumentelor istorice.

În sensul Legii privind protejarea monumentelor, aplicabilă în landul Berlin , monumente sunt considerate obiecte, ansambluri sau părți de obiecte, incluzând și siturile arheologice, a căror preservare este cerută de interese științifice, artistice, istorice și sunt de interes public. Monumentele cuprind și străzile, piețele, parcurile, cimitirele, aleile, artefactele mobile, anexele și utilitățile acestora.

Conform art. 3, persoana care descoperă un monument/obiect/artefact istoric în timpul unor lucrări de construcție, este obligat să le suspende imediat și să anunțe autoritățile competente ale landului. Lucrările se opresc pe o perioadă de patru zile lucrătoare, timp în care monumentul/obiectul trebuie păstrat în starea în care a fost descoperit. Autoritatea competentă poate prelungi acest termen, dacă starea monumentului o solicită. De asemenea, aceasta poate, fără a prejudicia dreptul de proprietate, să evalueze monumentul/situl/obiectul, în scopul protejării acestuia sau în scopuri științifice, dar nu mai mult de șase luni de la anunțarea descoperirii. Monumentele/obiectele care nu sunt revendicate de către un proprietar, intră, conform legii, în proprietatea landului Berlin.

Toate monumentele sunt înscrise într-o listă publică. Artefactele mobile care se află în proprietatea statului se trec într-un inventar. Înscriserea în liste se face din oficiu sau la cererea persoanelor îndreptățite, ca și radierea acestora, atunci când condițiile pentru care monumentul a fost înscris în listă nu mai sunt îndeplinite. Listele și inventarele sunt publice, conform prevederilor art. 4 din lege.

Autoritățile de specialitate pentru protecția monumentelor istorice sunt desemnate la nivel local și au printre atribuții aducerea la îndeplinire a prevederilor legale, inventarierea sistematică a monumentelor și publicarea acestor inventare, organizarea și desfășurarea cercetărilor și întreținerea obiectelor și monumentelor descoperite, consilierea și sprijinirea proprietarilor; publicarea rezultatelor științifice ale rezultatelor cercetării asupra monumentelor istorice.

Persoanele îndreptățite prin lege să dețină sau să administreze monumente sau obiecte de patrimoniu au obligația conservării acestora; autoritățile pot obliga persoanele îndreptățite să protejeze monumentele istorice. Persoanele îndreptățite prin lege să dețină sau să administreze monumente istorice pot solicita rambursarea costurilor, în funcție de importanța lucrărilor efectuate. Autoritățile landului pot prelua efectuarea acestor lucrări în situația în care persoanele îndreptățite nu o fac. Chiriașii, arendașii sau alți utilizatori ai monumentelor sunt obligați să pună în aplicare prevederile legale cu privire la protecția monumentelor.

Planurile de conservare a monumentelor pot fi realizate de către persoanele autorizate cu avizul autorităților competente ale landurilor.

Împrejurimile imediate ale monumentului, în măsura în care acestea au importanță pentru aspectul sau integritatea monumentului, nu pot fi modificate (art. 8). Un monument poate fi modificat în parte sau în integralitatea lui doar cu acordul autorității competente. Acordul se poate da sub rezerva unor condiții și obligații, sub rezerva posibilității de revocare temporară și sub condiția realizării lucrărilor de către personal specializat. Toate modificările se fac în baza unei documentații care este în sarcina proprietarilor sau utilizatorilor, cu acordul autorității competente a landului, potrivit prevederilor art. 11.

Autorităților competente iau măsuri în consecință în situația în care lucrările se realizează fără autorizație. Dacă se efectuează lucrări ilegale, acestea pot fi sistate de către autoritățile de resort, iar materialele, echipamentele și utilajele utilizate pot fi confiscate. Suspendarea temporară a lucrărilor nu poate depăși o perioadă de 30 de zile.

Proprietarii sau utilizatorii monumentelor de patrimoniu sunt obligați, pentru aducerea la îndeplinire a prevederilor legii, să furnizeze autorităților competente ale landului, toate datele și informațiile necesare. De asemenea, aceștia au obligația de a permite autorităților competente accesul pe terenul respectiv. Notarii și alte autorități sunt obligați a pune la dispoziția autorităților competente toate datele și informațiile necesare.

Schimbarea proprietarului, prin succesiune, precum și numele viitorului proprietar trebuie adusă la cunoștința autorităților competente (art. 14).

În cazul în care asupra unui monument planează un pericol, se poate trece la expropriere în favoarea land-ului Berlin. Deținătorii dependințelor și anexelor, care nu sunt, în același timp, și proprietarii monumentului, pot fi obligați la aplicarea prevederilor legale, astfel încât să fie păstrată integritatea monumentului. Pentru asigurarea siguranței monumentului, inclusiv dependințele și anexele pot fi expropriate, în conformitate cu prevederile art. 17.

Sunt considerate infracțiuni nerespectarea prevederilor cu privire la anunțarea descoperirii unui monument/obiect/artefact, nerespectarea obligației de a păstra obiectul în starea inițială timp de patru zile lucrătoare, efectuarea de săpături sau cercetări arheologice fără autorizație, nerespectarea și nepunerea în aplicare a ordinelor executorii ale autorității competente, neglijarea parcurilor, grădinilor, cimitirelor încadrate în categoria monumentelor, nerespectarea obligației de a furniza informații și documente autorităților competente sau de a permite accesul acestora pe terenurile respective. Orice persoană care săvârșește vreuna din infracțiunile menționate mai sus se sancționează cu amendă de până la 500.000 euro, conform art. 19 din Legea privind protejarea monumentelor.

Același quantum al amenzii este prevăzut de Legea privind protecția monumentelor istorice din Hamburg ; este de 250.000 euro în landul Bavaria, este cuprins între 250.000 și 500.000 în landul Hessa și între 150.000 și 500.000 în landul Mecklenburg-Vorpommern .

GRECIA, de asemenea recunoscută pentru bogăția patrimoniului cultural, aplică o legislație relativ recentă, care este un sumum al experienței în domeniu a statului elen.

În conformitate cu Legea nr. 3028/2002 privind protecția antichităților și a patrimoniului cultural, patrimoniul cultural al țării este format din activele culturale situate în interiorul granițelor teritoriul Greciei, inclusiv apele teritoriale, precum și în cadrul altor zone de mare

unde Grecia are jurisdicție relevantă, în conformitate cu dreptul internațional. Patrimoniul cultural include, de asemenea, activele culturale intangibile.

Protejarea patrimoniului cultural al țării are în vedere următoarele aspecte :

a) amplasarea, cercetarea, înregistrarea, documentarea și studiul elementelor care-l compun;

b) conservarea și prevenirea distrugerii, modificarea și orice daune directe sau indirecte aduse patrimoniului cultural;

c) prevenirea excavării ilegale, furtul și exportul ilegal;

d) întreținerea și restaurarea bunurilor culturale, ori de câte ori acest lucru este necesar;

e) facilitarea accesului publicului cu bunurile din patrimoniul cultural;

f) promovarea și integrarea patrimoniului cultural în viața contemporană socială;

g) educația și, de asemenea, formarea estetică și conștientizarea cetățenilor cu privire la importanța patrimoniului cultural.

Protecția monumentelor, a siturilor arheologice și a locurilor istorice sunt incluse în obiectivele tuturor planificărilor de dezvoltare economică, de mediu și urbană ale statului sau municipalităților.

Monumentele sunt listate, documentate și înregistrate în Arhiva Națională a Monumentelor, care se păstrează la Ministerul Culturii. Organizarea și funcționarea Arhivei se face prin decret prezidențial, care este emis la propunerea ministrului Culturii. Decretul specifică, printre altele, metoda de înregistrare a monumentelor, metoda de protecție a datelor, condițiile de exercitare a dreptului de acces la datele de cercetare, precum și orice alt detaliu necesar.

Raportul de inspecție cu privire la starea fiecărui monument imobil, efectuat de către serviciul competent al Ministerului Culturii este înregistrat, cel puțin o dată la trei ani, în Arhiva Națională a Monumentelor.

Monumentele străvechi imobile/fixe sau mobile, cu o datare mai veche de anul 1453 aparțin statului în ceea ce privește dreptul de proprietate și posesie, sunt imprescriptibile și nu pot fi vândute, conform prevederilor art. 966 Cod civil. Bunurile culturale antice care au fost sau sunt descoperite în timpul unor săpături ulterioare sunt, de asemenea, în proprietatea statului, sunt imprescriptibile și nu pot fi vândute. Monumentele antice mobile, care reprezintă descoperiri arheologice, indiferent de datarea lor, aparțin statului în ceea ce privește dreptul de proprietate și posesie, sunt imprescriptibile și nu pot fi vândute. Dreptul de proprietate pentru alte monumente

mobile datate după anul 1453 se exercită în conformitate cu termenii și în condițiile Legii nr. 3028/2002.

Monumentele străvechi imobile/fixe, cu o datare mai veche de anul 1453 nu pot face obiectul unei acțiuni de confiscare. În conformitate cu prevederile art. 22 para. 2-4, proprietarul, posesorul sau titularul unui drept de proprietate asupra unui monument fix sau a unui imobil unde este păstrat un bun cultural antic, trebuie să coopereze cu autoritățile și să urmeze instrucțiunile de conservare și protejare a monumentului. El trebuie să permită inspecții periodice sau ad-hoc din partea administrației locale, cu respectarea procedurilor de notificare scrisă, având obligația de a informa fără întârziere orice incident care ar putea pune în pericol monumentul.

Proprietarul sau posesorul trebuie să fie responsabil de conservarea, consolidarea sau protejarea fără întârziere a unui monument degradat, pe cheltuiala lui, sub supravegherea și coordonarea administrației locale, în conformitate cu prevederile art. 40-41. Dacă proprietarul sau posesorul nu a luat nicio măsură, titularul dreptului trebuie să aibă aceeași răspundere, dar acesta se poate întoarce cu acțiune în regres împotriva proprietarului sau posesorului. Dacă administrația consideră că lucrările de conservare sau de consolidare au fost întârziate în mod nejustificat sau se dovedesc inadecvate, poate să ia toate măsurile necesare de protejare a monumentului, rezervându-și dreptul de a recupera valoarea totală sau o parte din cheltuieli de la persoana responsabilă, în conformitate cu dispozițiile privind colectarea veniturilor publice.

Statul sau administrațiile locale trebuie să achite suma totală sau o parte din costurile lucrărilor de conservare sau consolidare ce trebuie realizate pentru protecția monumentului care nu este în proprietatea lor, cu condiția ca monumentul să fie accesibil publicului printr-o decizie a Ministerului Culturii, în urma unui aviz al Consiliului, dacă lucrările depășesc o anumită sumă, iar proprietarul sau posesorul nu are o situație financiară care să îi permită să efectueze reparațiile, cu condiția ca deteriorările monumentului să nu se fi produs din vina lui. În acest caz proprietarul sau deținătorul monumentului trebuie să permită accesul publicului la monument pentru o perioadă de timp stabilită de Ministerul Culturii, cu avizul Consiliului.

Siturile arheologice vor fi declarate/desemnate monumente protejate pe baza datelor provenite din cercetările arheologice “în situ”, printr-o decizie a Ministerului culturii, în urma avizului Consiliului, fiind însoțită de un plan topografic.

În cazul în care siturile arheologice nu au fost declarate drept zone protejate, fiind amplasate în regiuni pentru care au fost elaborate planuri urbanistice generale sau teritoriale sau

planuri de organizare urbană ale „Orașelor Deschise”, acestea vor fi protejate temporar în baza planurilor elaborate și aprobate de ministerul de resort. Ordinul ministerului, publicat în Monitorul Oficial, împreună cu planul realizat se comunică autorității competente în termen de șase luni de la data primirii cererii și se aplică pe o perioadă determinată.

Protejarea și conservarea monumentelor mobile se realizează de către titularul dreptului sau proprietarul acestora. Acesta este obligat să informeze Administrația locală de amplasamentul exact al bunului cultural, precum și de orice intenție de a executa lucrări de reabilitare ale acestuia. Ei vor permite, de asemenea, inspecții periodice sau ad-hoc ale structurilor competente ale Administrației locale, fiind obligați să notifice în scris orice incident produs la bunul cultural respectiv. În cazul în care monumentul este amenințat de un pericol iminent de deteriorare, pierdere sau distrugere, Administrația poate lua toate măsurile necesare, reparând bunul pe cheltuiala proprietarului sau poate decide transferul acestuia în vederea protejării sale la un muzeu public sau în alt loc adecvat.

Conform art. 43, titularul drepturilor asupra unui bun cultural mobil trebuie să ia toate măsurile necesare de conservare ale acestuia. În cazul în care Administrația locală consideră că păstrarea nu se realizează în mod adecvat, aceasta trebuie să ia toate măsurile necesare pe cheltuiala persoanei responsabile, în tot sau în parte.

În cazul în care titularul sau proprietarul unui bun cultural protejat decedează, moștenitorul sau executorul testamentar trebuie să notifice fără întârziere Administrația locală și să protejeze obiectele de patrimoniu, temporar, până la preluarea acestora. În cazul dizolvării persoanei juridice, proprietarul sau deținătorul unui monument, obligația de conservare a bunului revine reprezentanților legali la momentul dizolvării.

Restaurarea monumentelor imobile, în special conservarea, consolidarea, instalarea de adăposturi de protecție, precum și lucrări de design peisagistic, reabilitare sau reintroducere în circuitul public, au drept scop păstrarea existenței materiale, a autenticității lor. Ele se efectuează în conformitate cu un studiu aprobat de către Administrația locală, cu avizul Consiliului, sau, în cazul în care lucrările sunt de o importanță majoră, printr-o decizie a Ministrului Culturii, cu avizul Consiliului. Pentru aprobarea studiului, este necesară o documentație prealabilă privind monumentul respectiv. Lucrările de conservare și de consolidare urgente se efectuează de către Administrația locală, fără întârziere și fără îndeplinirea altor formalități. Normele specifice care reglementează elaborarea de studii și execuția unor lucrări

care se încadrează în sfera de aplicare a legii sunt stabilite printr-o decizie a Ministrului Culturii. Mai precis, ele se referă la înregistrarea, listarea, documentarea și studierea monumentelor, elaborarea de studii de arhitectură și de diagnostic relevante, precum și la redactarea studiilor privind conservarea, protejarea, restaurarea, consolidarea, gestionarea și utilizarea integrată a bunurilor de patrimoniu, pentru aplicarea sistemului de control al calității în ceea ce privește conservarea și restaurarea monumentelor istorice.

- Furtul bunurilor de patrimoniu se pedepsește cu închisoare de până la 10 ani, în conformitate cu prevederile art. 372 Cod penal, în cazul în care bunurile furate au o mare valoare și au fost sustrate dintr-un imobil, un sit excavat, muzeu, un spațiu de depozitare pentru antichități sau un loc în care se păstrează o colecție. În cazul în care furtul a fost comis de două sau mai multe persoane ce s-au unit cu scopul de a comite furturi sau jafuri armate sau în cazul infracțiunilor de obicei, se impune un spor de pedeapsă.

- Deturnarea de fonduri destinate protecției monumentelor istorice se pedepsește cu închisoare de până la 10 ani, potrivit art. 375 Cod penal, în cazul în care deturnarea de fonduri privește un monument cu valoare ridicată sau în cazul infracțiunilor de obicei.

Primirea și folosirea de monumente care constituie obiectul unei infracțiuni se pedepsește cu închisoare de până la 10 ani, conform art. 394, para. 1 Cod Penal, în cazul în care acel obiect de patrimoniu are o valoare deosebit de ridicată, iar infractorul știa că este rezultatul unei infracțiuni sau în cazul infracțiunilor de obicei.

- Conform art. 56 alin. 1, orice persoană care distruge, produce daune, poluează, face imposibilă sau împiedică utilizarea unui monument sau obiect cultural care face parte dintr-o colecție de muzeu, fiind expus publicului în incinte închise sau deschise, se pedepsește cu închisoare de până la 2 ani, dacă fapta nu este pedepsită mai sever în conformitate cu o altă dispoziție. În cazul în care monumentul aparține infractorului, pedeapsa cu închisoarea este de 3 ani. În cazul în care fapta privește un monument de valoare extrem de ridicată, fiind comisă în cadrul unei activități de crimă organizată sau de două sau mai multe persoane care s-au unit pentru a comite o astfel de activitate, pedeapsa cu închisoarea este de maxim 10 ani.

Fapta menționată la art. 56 alin. 1 se pedepsește cu închisoare de până la 2 ani în cazul în care a fost comisă din neglijență.

- Fapta unei persoane care exercită fără permis profesiile de dealer de antichități sau comerciant de monumente, se pedepsește cu închisoarea.

- Fapta unei persoane care efectuează săpături arheologice, cu scopul de a găsi și de a înstrăina antichități, fără o autorizație prealabilă, se pedepsește cu închisoarea de până la 10 ani. De asemenea, fapta unei persoane care desfășoară cercetări arheologice ilegale cu scopul de a găsi antichități, fără o autorizație prealabilă, se pedepsește închisoare de cel puțin 1 an.

- Persoana care exportă sau încearcă să exporte de pe teritoriul elen un monument sau un obiect cultural mobil, prin încălcarea prevederilor legale cu privire la procedura de clasificare și exploatare a bunurilor de patrimoniu, se pedepsește cu închisoare de până la 10 ani. Achiziționarea monumentului obținut în urmă comiterii unei infracțiuni constituie o circumstanță agravantă.

- Orice persoană care încalcă condițiile deciziei de acordare a unei autorizații de export temporar al unui monument care face parte dintr-o colecție sau dintr-un muzeu și, mai ales dacă nu-l reimporta în termenul specificat, se pedepsește cu închisoarea. Cu toate acestea, în cazul în care încălcarea termenilor nu este substanțială, instanța poate să nu impună o sancțiune. Infracțiunea de nereturnare a bunului nu este pedepsită în cazul în care persoana în cauză, în mod voluntar și înainte de a fi cercetat de către autorități, reimportă monumentul sau obiectul cultural. Dacă fapta a fost comisă cu scopul de a scoate definitiv bunul de patrimoniu din Grecia, pedeapsa cu închisoarea este de maxim 10 ani.

- Orice persoană care exportă sau încearcă să exporte din Grecia, dincolo de limitele teritoriului vamal al Uniunii Europene, obiecte culturale, cu încălcarea prevederilor Regulamentului Consiliului (CEE) nr. 3911/1992, Regulamentului Consiliului (CEE) nr. 752/1993, Decretelor prezidențiale de punere în aplicare și în condițiile Regulamentului nr. 3911/1992, se pedepsește cu închisoarea de cel puțin 3 luni, în cazul în care fapta nu este pedepsită mai sever printr-o altă dispoziție.

- Fapta proprietarului, posesorului sau deținătorului unui monument cultural, care în conformitate cu atribuțiile sale de protejare, păstrare sau conservare, realizează acest lucru într-un mod neglijent și pune monumentul în pericol, este pedepsită cu închisoare de până la 3 luni.

În **ITALIA**, protecția patrimoniului cultural are un cadru legal destul de cuprinzător începând cu prevederile constituției italiene și apoi cu o serie de legi speciale:

- Decretul-lege nr. 34/2011 vizând intervenția financiară a statului în domeniul culturii;

- Legea nr. 45 din 16 aprilie 2009 privind ratificarea și punerea în aplicare a celui de-al doilea Protocol al Convenției de la Haga (1954);
- Legea nr. 157 din 23 octombrie 2009 privind ratificarea și punerea în aplicare a Convenției privind protecția patrimoniului cultural subacvatic;
- Decretul-lege nr. 98/2011;
- Legea nr. 85 din 28 mai 2010.

Potrivit prevederilor Decretului-lege nr. 34/2011 vizând intervenția financiară a statului în domeniul culturii, adoptat potrivit prevederilor art. 9 din Constituție:

- a) alocarea fondurilor prevăzute de Legea nr. 163 din 30 aprilie 1985, crește anual cu suma de 149 milioane euro;
- b) în plus față de creditele bugetare obișnuite, se autorizează acordarea unei sume de 80 de milioane euro/an pentru întreținerea și conservarea patrimoniului cultural;
- c) se autorizează acordarea sumei de 7 milioane euro/an pentru corporații și instituții culturale.

Legea nr. 45 din 16 aprilie 2009 privind ratificarea și punerea în aplicare a celui de-al doilea Protocol al Convenției de la Haga din 1954 pentru protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat, încheiat la Haga la 26 martie 1999 prevede următoarele:

- protecția patrimoniului cultural presupune adoptarea de măsuri pregătitoare pentru protejarea patrimoniului cultural, în sensul și în scopurile prevăzute de art. 5 din protocol, care se aplică:
 - a) normelor privind obligația de catalogare a patrimoniului în conformitate cu dispozițiile referitoare la protejarea proprietății culturale și a mediului;
 - b) normelor tehnice de siguranță prevăzute de cadrul legislativ privind prevenirea incendiilor;
 - c) regulamentului Ministerului de resort care trebuie să identifice structurile teritoriale responsabile pentru protecția patrimoniul cultural național, precum și a atribuțiilor acestora în cazul conflictelor armate;
 - d) actelor cu putere de lege care reglementează activitatea entităților responsabile pentru siguranța și protecția patrimoniului cultural.

- sancțiunile penale prevăzute de lege se aplică oricărei persoane care comite un act de distrugere împotriva bunurilor culturale aflate pe teritoriul Italiei în perioada unui conflict armat sau în cadrul unei misiuni internaționale. Sancțiunile se aplică atât pentru distrugerea bunurilor de patrimoniu național, cât și a bunurilor culturale ale altui stat aflate pe teritoriul Italiei.

Infrațiunea prin care o persoană încearcă să distrugă bunuri culturale protejate de Convenție se pedepsește cu închisoare de la 4 la 12 ani. În cazul în care infrațiunea are loc asupra unor bunuri care au un regim de protecție sporită, pedeapsa cu închisoarea este de la 5 la 15 ani. Sancțiunile prevăzute mai sus se majorează dacă fapta conduce la deteriorarea sau distrugerea iremediabilă a bunurilor culturale.

Utilizarea ilegală de bunuri culturale protejate de Convenție în susținerea acțiunilor militare se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani. În cazul în care infrațiunea anterioară privește bunuri culturale supuse protecției speciale, aceasta se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani.

Însușirea, deținerea ilegală și deteriorarea bunurilor culturale protejate de Convenție se pedepsește cu închisoare de la 1 la 5 ani. Însușirea, deținerea ilegală și deteriorarea bunurilor culturale supuse protecției speciale se pedepsește cu închisoare de la 2 la 8 ani. Dacă în urma infrațiunilor comise bunurile culturale sunt distruse iremediabil, pedeapsa cu închisoarea este de 2-8 ani, respectiv de 4-10 ani.

Alterarea sau modificarea utilizării bunurilor culturale protejate, cu excepția cazurilor în care se săvârșește o infrațiune mai gravă, se pedepsește cu închisoarea de la 1 la 3 ani. În această situație se încadrează și realizarea ilegală de săpături arheologice. În cazul în care infrațiunea privește bunuri culturale supuse protecției speciale, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani. Pedeapsa crește dacă infrațiunea are ca rezultat deteriorarea sau distrugerea iremediabilă a bunului cultural sau a sitului arheologic.

Exportul și transferul ilicit de bunuri culturale protejate se pedepsește cu închisoare de la 2 la 8 ani, sau de la 4 la 10 ani în cazul în care bunurile culturale sunt supuse unei protecții speciale.

Infrațiunile menționate sunt infrațiuni militare, aplicându-se dispozițiile art. 27, para. 1, Cod Penal. În cazul în care infrațiunile menționate au loc în străinătate și vizează bunurile culturale de patrimoniu, instanța competentă este Tribunalul militar din Roma.

Pentru punerea în aplicare a acestei legi, guvernul a constituit un fond de rezervă, încă din anul 2008, care este actualizat anual, fiind la dispoziția Ministerului de finanțe.

Legea nr. 157 din 23 octombrie 2009 privind ratificarea și punerea în aplicare a Convenției privind protecția patrimoniului cultural subacvatic face referire la patrimoniul cultural subacvatic al Italiei cuprins în zona 12-24 de mile marine.

Prezumția de descoperire și cererea de autorizare pentru realizarea de lucrări specifice se fac în temeiul art. 9, para. 1, litera a) și art. 10, para. 2 ale Convenției. Astfel, orice persoană care descoperă obiecte care pot fi atribuite patrimoniului cultural subacvatic, în sensul art. 1 al Convenției, fiind situate în zona de protecție ecologică a platformei continentale italiene, astfel cum este definită prin lege și de acordurile internaționale în domeniu, trebuie să înștiințeze în termen de trei zile, inclusiv prin comunicare radio sau prin mijloace electronice, Autoritatea maritimă cea mai apropiată. Orice persoană fizică/juridică care dorește să desfășoare lucrări de descoperire/cercetare ale patrimoniului cultural subacvatic trebuie să formuleze o cerere specială ministerului de profil și autorității maritime, în sensul art. 9 din anexa la Convenție, însoțită de o descriere a proiectului. Răspunsul se expediază solicitantului în termen de 60 de zile.

În conformitate cu prevederile art. 9, alin. 1, lit. b al Convenției, cetățenii italieni care găsesc obiecte ce pot fi atribuite patrimoniului cultural subacvatic, fiind situate în zona economică exclusivă sau pe platoul continental al unui alt stat parte al Convenției, sau care intenționează să se angajeze în lucrări de profil în zona patrimoniului cultural subacvatic, trebuie să facă o solicitare scrisă către consulatul italian sau către autoritățile competente, în termen de trei zile de la descoperirea bunurilor sau cel puțin trei luni înainte de începerea activităților.

Orice persoană care nu notifică autoritățile competente prevăzute de lege după descoperirea de obiecte ce pot fi atribuite proprietarilor zonelor subacvatice, situate în zonele de protecție ecologică sau pe platoul continental italian se pedepsește cu închisoare de până la 1 an și o amendă cuprinsă între 310 și 3.100 euro. Dacă notificarea s-a făcut după expirarea termenului legal, amenda este cuprinsă între 250 și 2.500 euro.

Orice persoană care efectuează o acțiune asupra patrimoniului cultural situat sub apă, în zonele de protecție ecologică sau din platoul continental italian, fără a fi obținut autorizarea ministerului de profil, se pedepsește cu închisoare de până la 1 an și o amendă cuprinsă între 310 și 3.100 euro.

Orice persoană care introduce sau vinde bunuri pe teritoriul statului italian care sunt obținute în mod ilegal, fără autorizarea ministerului de profil, se pedepsește cu închisoare de până la 2 ani și amendă.

Potrivit art. 14 din Decretul-lege nr. 195/2009 cu privire la protecția civilă, Departamentul de Protecție Civilă este competent a iniția proceduri extraordinare de recrutare de personal pentru rezolvarea cererilor care vizează, printre altele, protecția patrimoniului cultural.

În conformitate cu prevederile Decretului-lege nr. 98/2011, protecția monumentelor istorice și desfășurarea de acțiuni de profil beneficiază de o subvenție de 3% din sumele obținute de Ministerul Infrastructurii și Transporturilor din taxa de drum. Sumele sunt alocate pentru realizarea de proiecte de importanță națională și internațională și privesc protejarea, conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural, promovarea și utilizarea bunurilor culturale pentru obținerea de fonduri necesare pentru dezvoltarea infrastructurii locale/naționale.

Legea nr. 85 din 28 mai 2010 privind alocarea de către municipalități, provincii, orașe și regiuni metropolitane de active proprii pentru conservarea monumentelor culturale, menționează următoarele:

Statul, sub rezerva acordului încheiat în cadrul Conferinței unificate, identifică bunurile care urmează să fie date fără titlu oneros municipalităților, provinciilor, orașelor și regiunilor metropolitane, în conformitate cu criteriile de teritorialitate, principiului subsidiarității, pentru simplificarea procedurilor, în funcție de capacitatea financiară și în corelație cu îndatoririle și funcțiile entității respective, precum și pentru conservarea mediului. - Autoritățile locale aflate în stare de dificultate financiară, în conformitate cu art. 244 din Legea consolidată privind administrația publică locală și Decretul legislativ nr. 267 din 18 august 2000, nu pot vinde bunurile care le sunt alocate, acestea putând fi folosite numai în scopuri de natură instituțională.

Autoritatea locală, ca urmare a transferului bunurilor culturale trebuie să asigure promovarea acestora în interesul publicului și a colectivității teritoriale respective. Fiecare instituție asigură informarea publicului cu privire la procesul de evaluare a bunurilor culturale, inclusiv prin forme de publicitate pe site-ul propriu, poate organiza forme de consultare populară, inclusiv pe Internet, în conformitate cu normele instituției în cauză.

Bunurile culturale deținute de stat trebuie transferate fără taxe municipalităților, provinciilor, orașelor și regiunilor metropolitane, chiar și în cote indivize, pe baza următoarelor criterii:

a) principiile subsidiarității și teritorialității. În aplicarea acestor criterii, bunurile culturale sunt alocate în teritoriu având în vedere istoricul lor, cu excepția cazului în care caracterul bunului cultural impune alocarea sa într-o anumită provincie, oraș, zonă metropolitană sau regiune, care este mai potrivită pentru a îndeplini cerințele maxime de protecție și gestionare, ținând cont și de relația care trebuie să existe între bunurile culturale și funcțiile transferate la noul nivel instituțional;

b) criteriul simplificării. În aplicarea acestui standard, bunurile culturale trebuie exploatate la maxim de către autoritățile locale ale regiunilor, fără a fi necesare autorizații, planuri de urbanism sau transformări urbane;

c) capacitatea financiară, pentru îndeplinirea cerințelor de eligibilitate financiară privind protejarea, gestionarea și valorificarea bunurilor culturale;

d) corelația dintre atribuții și funcții, înțeleasă ca legătură între competențele și funcțiile deținute/exercitate de către entitatea care este însărcinată cu protecția, managementul și punerea în valoare a bunului cultural;

e) protecția mediului. În aplicarea acestui criteriu se au în vedere caracteristicile fizice, morfologice, de mediu, peisaj, culturale și sociale ale bunurilor transferate, cu scopul de a asigura dezvoltarea teritoriului și păstrarea valorilor ambientale.

În Italia, țară europeană cu un tezaur cultural excepțional, eforturile practicienilor și teoreticienilor dreptului sunt orientate spre combaterea celor mai semnificative fapte antisociale care aduc atingere patrimoniului cultural național: braconajul arheologic practicat de „jefuitorii de morminte”, precum și scoaterea peste frontiere sau exportul ilicit de bunuri culturale în cadrul traficului internațional, clandestin, cu bunuri arheologice.

MAREA BRITANIE, conservatoare și cu rădăcini vechi în managementul patrimoniului cultural, aplică în principal două legi:

- Legea monumentelor antice și a zonelor arheologice (1979);
- Legea tezaurelor (1996).

Legea conține o serie de măsuri privind investigarea, conservarea și înregistrarea monumentelor istorice, reglementând operațiunile și activitățile care pot afecta zonele arheologice, în conformitate cu prevederile Legii privind amenajarea teritoriului (1972) și Legii privind clădirile istorice și monumentele antice (1953), precum și pentru recuperarea subvențiilor

acordate de stat pentru conservarea monumentelor sau pentru obținerea de granturi sau de finanțări private în domeniu.

De aplicarea legii răspunde un secretar de stat, care se consultă cu o structură guvernamentală - Comisia pentru clădiri și monumente istorice a marii Britanii.

Competențele secretarului de stat privesc:

- introducerea pe lista monumentelor a oricărei construcții care îndeplinește condițiile legale sau a oricărui obiect de patrimoniu;
- modificarea listei;
- excluderea din listă a oricărui monument sau obiect.

Acesta trebuie să-l informeze de îndată pe proprietar sau pe cel care-l utilizează, dacă nu este proprietarul, precum și autoritatea locală în a cărei zonă se află monumentul, de măsurile luate. De asemenea, trebuie înștiințată și Comisia pentru clădiri și monumente istorice.

Secretarul de stat trebuie să completeze Register of Sasines, document specific Scoției, în care sunt înregistrate de la anul 1617 toate transferurile de proprietăți feudale: copia legalizată a intrării sau ieșirii din listă a unui monument din Scoția.

Sunt considerate infracțiuni următoarele fapte:

- executarea de lucrări care conduc la demolarea, distrugerea sau deteriorarea unui monument protejat conform legii;
- executarea de lucrări neautorizate cu scopul de a demola sau repara un monument sau o parte a acestuia sau de a aduce modificări;
- executarea de lucrări de orice tip la un teren pe care se află un monument protejat de lege;

Lucrări de orice tip se pot executa doar cu acordul scris, semnat de secretarul de stat, în conformitate cu termenii și condițiile acordului. Una din condiții poate privi persoana fizică sau juridică însărcinată cu efectuarea lucrărilor propriu-zise, aceasta trebuind să fie autorizată de Comisie, în cazul în care monumentul în cauză se află în Anglia sau de secretarul de stat sau de o altă persoană autorizată de către secretarul de stat, în celelalte cazuri.

Singurele lucrări ce se pot executa urgent, fără acordul prealabil al secretarului de stat, privesc situațiile de siguranță națională sau de protejarea sănătății publice, notificarea trebuind dată în cel mai scurt timp posibil.

Toate infracțiunile menționate se pedepsesc cu amendă penală.

Sub rezerva dispozițiilor legale, în cazul în care o persoană care are un interes în ceea ce privește un monument sau o parte a acestuia și suportă cheltuieli de refacere sau reclamă pierderi sau daune ca urmare a degradării/deteriorării monumentului, în urma refuzului acordării autorizației de executare de lucrări de refacere, secretarul de stat, dacă monumentul se află în Anglia, sau Comisia vor plăti despăgubirile solicitate.

Achitarea cheltuielilor de reparații se acordă în următoarele situații:

- lucrări care sunt în mod rezonabil necesare pentru a efectua orice dezvoltare a unui monument, pentru care permisiunea de planificare a fost acordată, altfel decât printr-un ordin general de dezvoltare al unei autorități publice, înainte de momentul în care monumentul în cauză a devenit un monument protejat de lege, sau lucrările erau în desfășurare la data la care monumentul a fost introdus în lista monumentelor protejate;

- lucrări care au fost contractate înainte de momentul protejării prin lege a monumentului;

- lucrări care sunt în mod rezonabil necesare pentru continuarea utilizării monumentului pentru scopul pentru care a fost realizat, care au fost contractate înainte de data depunerii cererii de protejare.

O persoană nu are dreptul la despăgubiri dacă lucrările în totalitate sau o parte dintre acestea au condus la demolarea totală sau parțială/distrugerea monumentului, cu excepția cazului în care aceste lucrări sunt accesorii în raport cu utilizarea monumentului, de exemplu, lucrări de împădurire.

O persoană care are un interes în ceea ce privește un monument sau o parte a acestuia și este situat în Anglia, Țara Galilor sau Scoția, poate solicita secretarului de stat tutela asupra monumentului. În cazul în care monumentul este în Anglia, secretarul de stat trebuie să se consulte cu Comisia.

Interesul într-un monument vechi situat în Anglia și Țara Galilor, care califică o persoană pentru a obține tutela monumentului în conformitate prevederile legale se poate realiza astfel:

- achitarea unei taxe pentru obținerea dreptului de posesie deplină;
- achitarea unei taxe pentru închiriere pe o perioadă de minim 45 de ani;
- închirierea pe viață, pentru solicitant sau altă persoană.

Secretarul de stat, Comisia și orice autoritate locală au obligația de a conserva/gestiona a tuturor monumentelor care se află sub tutela lor. Conform legii, aceste

structuri au competența de a îndeplini toate lucrările necesare pentru menținerea monumentului, pentru exercitarea unui control și management adecvat. Prin aceasta se înțelege examinarea monumentului, deschiderea de șantiere sau chiar strămutarea monumentului cu scopul de conservare.

Finanțarea tuturor lucrărilor se realizează de la bugetul de stat.

În Marea Britanie, combaterea criminalității în domeniul bunurilor de patrimoniu formează obiectul de studiu în cadrul Centrului de Cercetări asupra Antichităților Tranzacționate Ilegal, al Institutului pentru Cercetări Arheologice Mc Donald din Cambridge.

Legea din 1996 clarifică acest aspect revendicând categorii specifice de antichități mobile, numite „tezaur”, care includ: obiecte care conțin cel puțin 10% aur sau argint și sunt vechi de cel puțin 300 de ani; monede care datează de cel puțin 300 de ani (dacă monedele conțin mai puțin de 10% aur sau argint, trebuie să fie cel puțin 10 monede găsite în același loc); obiecte găsite în același loc sau care s-au găsit anterior alături de un alt obiect din categoria tezaurului.

Orice descoperire de acest fel trebuie anunțată reprezentantului autorităților, abilitat în districtul în care a fost realizată, iar arheologii trebuie să se supună aceleiași reguli. Descoperirea este trimisă mai departe unui expert pentru a fi evaluată. Dacă este declarată tezaur, aceasta poate fi achiziționată de un muzeu, unde valoarea obiectului este stabilită de o comisie de experți independenți și plătită ca recompensă (arheologii nu pot primi recompense).

Neraportarea unui tezaur constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de până la trei luni, o amendă de 5.000 de lire sterline sau ambele sancțiuni cumulate.

În **OLANDA** sunt aplicate în acest domeniu Legea privind protejarea patrimoniului cultural (1984) și Legea monumentelor și clădirilor istorice, care sunt aplicate de ministerele competente.

Stabilirea obiectelor de patrimoniu protejate se realizează de către ministrul de resort, după consultarea Consiliului de Stat, acesta desemnând obiectele sau imobilele de mare importanță cultural-istorică sau științifică, de neînlocuit și indispensabile, care trebuie să fie păstrate ca părți protejate ale patrimoniului cultural olandez. Un bun cultural mobil se consideră de neînlocuit, în conformitate cu prevederile legale, în cazul în care nu există alte obiecte similare sau asemănătoare, care să fie în stare bună și să se regăsească pe teritoriul Olandei.

Bunul cultural trebuie să îndeplinească următoarele funcții:

- o funcție simbolică, ceea ce înseamnă că bunul respectiv trebuie să amintească de persoane sau evenimente de importanță din istoria Olandei;
- o funcție de legătură, ceea ce înseamnă că bunul respectiv reprezintă o parte esențială, de o importanță evidentă în domeniul învățământului, inclusiv în studiul istoriei culturii olandeze;
- o funcție de referință, ceea ce înseamnă că bunul respectiv are o contribuție esențială în domeniul cercetării altor obiecte de importanță artistică sau științifică.

Ministrul de resort, cu avizul proprietarului bunului cultural și al Consiliului, poate decide protejarea unei colecții de o importanță cultural-istorică sau științifică specială, de neînlocuit și indispensabilă, aceasta trebuind să fie păstrată ca parte integrantă a patrimoniului cultural olandez. În momentul introducerii colecției în patrimoniul național, se realizează o descriere generală a colecției protejate și se întocmește un catalog de elemente aparținând colecției respective. Fiecare element al colecției mobile este inclus într-un catalog, considerându-se a fi un obiect protejat.

În situații de urgență, ministrul poate decide introducerea unui bun cultural în patrimoniul național, înainte de a obține avizul consultativ al Consiliului. În astfel de cazuri, opinia Consiliului se solicită în momentul luării deciziei de protejare a bunului de patrimoniu.

Finanțarea acțiunilor de conservare a bunurilor culturale de patrimoniu se face de la bugetul de stat.

Obiectele de patrimoniu nu pot fi oferite pentru licitații, nu pot fi vândute, ipotecate, închiriate sau împrumutate unui non-rezident, în vederea amplasării în cadrul unui alt imobil fără notificarea prealabilă a intenției. Locul de amplasare al unui obiect protejat nu poate fi schimbat fără o notificare în scris a serviciului de profil din cadrul ministerului.

Executarea oricărei dintre acțiunile menționate mai sus este interzisă timp de patru săptămâni de la data la care a fost trimisă notificarea. Ministrul poate prelungi acest termen cu cel mult opt săptămâni dacă, atunci când a fost informat că un obiect protejat va fi oferit pentru licitație, a avut rezerve sau, atunci când obiectului oferit spre licitație i se aplică prevederile legale privind introducerea de urgență a unui bun cultural în patrimoniul național.

În cazul în care o acțiune implică transferul unui obiect din Olanda, permisiunea poate fi acordată numai de către ministru pe considerentul că obiectul protejat este în pericol de a fi pierdut pentru patrimoniul cultural olandez.

Proprietarul unui bun protejat este obligat să informeze persoana căreia îi transferă dreptul de proprietate că acesta va deține un obiect de patrimoniu.

Orice persoană care are custodia unui obiect protejat este obligată să-l prezinte, la cerere, organelor abilitate și să informeze fără întârziere în cazul în care acesta este pierdut sau distrus.

Nimeni nu poate transfera din Olanda, fără acordul scris al proprietarului, bunurile mobile care formează o parte integrantă a unei colecții publice, așa cum sunt enumerate în inventarul unui muzeu, o arhivă sau în colecția permanentă a unei biblioteci, unde proprietar este statul sau alt organism public. În cazul în care proprietarul nu depune o declarație în acest sens, licența de deținere a obiectului, emisă de către ministru, poate fi anulată. Interdicția menționată mai sus se aplică unui bun cultural mobil care face parte din:

- inventarul bunurilor mobile cu valoare cultural-istorică sau științifică care aparțin unei biserici, unei structuri independente a acesteia sau unei alte asociații religioase;
- o colecție publică listată ca parte din inventarul unui muzeu, o arhivă sau o colecție permanentă a unei biblioteci, al cărei proprietar este o persoană juridică de drept privat, care este în mare parte finanțat de subvenții acordate de către stat sau alt organism public;
- inventarul bunurilor mobile de valoare cultural-istorică sau științifică stabilit de ministru, conform legii.

De asemenea, interdicția menționată mai sus se aplică monumentelor și clădirilor istorice, pieselor componente ale acestora, în conformitate prevederile art. 1 lit. d din Legea monumentelor și clădirilor istorice, precum și obiectelor descoperite în urma săpăturilor arheologice ilegale, cu condiția ca acestea să fie mai vechi de 50 de ani.

Inspectorii și oficialii desemnați prin ordin al Ministrului Justiției, precum și funcționarii vamali sunt responsabili pentru investigarea infracțiunilor prevăzute de Codul penal vizând bunurile de patrimoniu al Olandei.

Persoanele care în asociere comit acte de violență împotriva persoanelor sau bunurilor pe care le dețin se pedepsesc cu închisoare de până la 4 ani și 6 luni și amendă. Pedepsa poate crește până la 6 ani închisoare dacă bunul de patrimoniu este distrus în mod intenționat. Dacă acțiunea conduce la decesul proprietarului bunului, pedeapsa cu închisoarea poate fi de 15 ani.

Persoana care prin forță sau prin orice alt act de violență sau amenințare cu violența, obligă un oficial să întocmească sau să modifice un act, se pedepsește cu închisoare de până la 4 ani și amendă.

Persoana care nu respectă un ordin, solicitare sau o cerere făcută de inspectorii și oficialii de mai sus sau împiedică în orice mod o investigație a acestora se pedepsește cu închisoare de până la 3 luni și amendă.

În cazul în care, în mai puțin de doi ani de la o condamnare anterioară pentru aceeași infracțiune, o persoană comite aceeași infracțiune, sentința poate fi crescută cu o treime.

La cererea unui stat membru al Uniunii Europene sau a unui alt stat care face parte din Acordul privind Spațiul Economic European, oficialii de mai sus sunt responsabili de urmărirea bunurilor mobile menționate în cerere, care, în conformitate cu legislația națională a acelui stat, constituie un obiect cultural, în sensul art. 1, para. 1 din Directiva Consiliului nr. 93/7/CEE din 15 martie 1993 privind restituirea bunurilor culturale care au părăsit ilegal teritoriul unui stat membru, cu condiția ca bunul de patrimoniu să fi fost sustrasă în mod ilegal de pe teritoriul statului în cauză.

Legea privind protejarea patrimoniului cultural (2001) în **PORTUGALIA** prin prevederile sale menționează modul prin care statul este obligat să protejeze și să pună în valoare patrimoniul cultural, având obligația de a transmite generațiilor viitoare tezaurul cultural național.

Inventarul bunurilor culturale cuprinde obiecte imobile și mobile care reflectă:

- a) geniul creator al omului;
- b) mărturii simbolice sau religioase;
- c) mărturii remarcabile de experiență sau istorice;
- d) valori estetice;
- e) design arhitectural, urban, etc;
- f) memoria colectivă;
- h) mărturii științifice importante, etc.

Finanțarea lucrărilor de conservare a monumentelor de patrimoniu se realizează, în principal, de către proprietar/titularul altor drepturi, statul având obligația de a finanța lucrările care depășesc un anumit cuantum.

Infraacțiunile prevăzute de Codul penal sunt următoarele:

- mutarea bunurilor culturale fără aprobarea instituțiilor abilitate se pedepsește cu închisoare de la până la 3 ani și amendă;
- exportul ilegal de bunuri de patrimoniu se pedepsește cu închisoare de până la 5 ani și amendă;
- distrugerea din culpă a unui bun cultural mobil se pedepsește cu închisoare de până la 1 an și amendă;
- distrugerea urmelor, bunurilor sau a altor dovezi arheologice se pedepsește cu închisoare de până la 3 ani și amendă.

Infraacțiunea de export a bunurilor culturale în afara teritoriului vamal al Uniunii Europene, în baza unor licențe false sau depunerea de documente false pentru obținerea licențelor se sancționează cu amendă cuprinsă între 250.000 și 15.000.000 euro, dacă fapta a fost comisă de o persoană fizică, respectiv juridică. Cu aceeași amendă se pedepsește deplasarea, demolarea ilegală sau distrugerea unui bun cultural de importanță națională.

Pedepsele accesorii vizează:

- a) sechestrarea bunurilor utilizate la comiterea infraacțiunii;
- b) interzicerea de a profesa în domeniul cultural;
- c) privarea de dreptul de a beneficia de sprijinul autorităților de stat pentru recuperarea bunurilor culturale;
- d) închiderea unității, în cazul persoanelor juridice.

SPANIA protejează patrimoniul său în primul rând prin constituția sa, dar și printr-o lege specifică - Legea privind patrimoniul istoric național (1985).

Patrimoniul istoric spaniol este format din obiecte mobile și imobile de interes artistic, istoric, paleontologic, arheologic, etnografic, științific sau tehnic. Acesta cuprinde, de asemenea, documentări și bibliografii, situri arheologice, zone asemănătoare siturilor naturale, grădini și parcuri cu valoare artistică, istorică sau antropologică.

Fără a aduce atingere competențelor altor autorități publice, este datoria și atributul esențial al Administrației de stat, în conformitate cu dispozițiile art. 44 și 46, 149 alin. 1 și 2 din Constituție de a garanta conservarea patrimoniului istoric spaniol, de a promova și garanta accesul tuturor cetățenilor la acesta. În plus, în conformitate cu dispozițiile Constituției, Administrația de stat va proteja astfel de bunuri de exportul ilegal și de distrugeri.

În ceea ce privește patrimoniul istoric spaniol, Administrația de stat adoptă măsurile necesare pentru a facilita colaborarea cu/și între celelalte autorități publice și pentru a aduna și oferi informații necesare atingerii scopurilor menționate.

Este de competența Administrației de stat să caute la nivel internațional proprietățile cuprinse în patrimoniul istoric spaniol, pentru a recupera orice astfel de proprietate, care putea fi exportată ilegal și să facă schimb de informații culturale, tehnice și științifice cu privire la aceasta cu alte state și cu organizații internaționale, în conformitate prevederile Constituției.

Comunicarea și schimbul de programe de acțiune și informații cu privire la patrimoniul istoric spaniol, va fi facilitat de către Consiliul patrimoniului istoric, care va fi alcătuit din câte un reprezentant al fiecărei comunități autonome desemnat de consiliul său de administrație.

Pentru desfășurarea în bune condițiuni a activității, Administrația de stat poate consulta următoarele structuri: Consiliul de certificare, evaluare și exportul de proprietăți ce fac parte din patrimoniului istoric spaniol, Academii Regale, Universitățile spaniole, Consiliul Național Superior de Cercetare Științifică și Consiliile importante stabilite de către Administrația de stat și, în ceea ce privește comunitățile autonome, instituțiile recunoscute de aceasta (art. 3).

În sensul art. 4, distrugerea unui bun se referă la orice acțiune sau omisiune comisă asupra unei proprietăți incluse în patrimoniul istoric spaniol, care conduce la riscul de pierdere sau distrugere. În astfel de cazuri, indiferent de competențele comunităților autonome, Administrația de stat poate cere în orice moment, serviciului competent al Consiliului guvernatorilor Comunității Autonome să adopte de urgență măsurile necesare prevenirii distrugerilor. În cazul în care această cerere nu este îndeplinită, Administrația de stat va acționa după cum este necesar pentru a recupera și proteja proprietatea respectivă.

Potrivit art. 6, organizațiile responsabile pentru aplicarea legii sunt:

- structurile responsabile în fiecare comunitate autonomă de protecția patrimoniului istoric;

- structurile Administrației de stat, atunci când se prevede în mod expres sau devine necesar ca acestea să intervină pentru a apăra proprietatea aparținând patrimoniului istoric spaniol împotriva exportului ilegal și împotriva distrugerii. Aceste structuri trebuie să aibă, de asemenea, competențe în legătură cu gestionarea proprietăților care fac parte din patrimoniul istoric spaniol sau cele care fac parte din patrimoniul național.

Consiliile orașenești trebuie să coopereze cu organizațiile care sunt responsabile de aplicarea legii în domeniul conservării și protejării patrimoniului istoric spaniol aflate pe teritoriul lor de competență și să adopte orice măsuri necesare pentru a preveni deteriorarea, pierderea sau distrugerea bunurilor de patrimoniu. Acestea trebuie să informeze în mod corespunzător Administrația de stat în legătură cu orice amenințare, deteriorare sau perturbare a funcției sociale a acestor bunuri, precum și privind orice dificultăți sau necesități pe care le au pentru a proteja astfel de proprietăți.

Orice persoană care a observat un pericol de distrugere sau deteriorare a bunurilor care fac parte din patrimoniul istoric trebuie să facă cunoscut acest lucru în cel mai scurt timp posibil structurilor administrative competente, art. 13, acestea trebuind să acționeze în conformitate cu prevederile legale.

Măsurile luate pentru a cere ca organele administrative și instanțele de control judiciar să acționeze în conformitate cu prevederile legale pentru apărarea proprietății care face parte din patrimoniul istoric al statului sunt publice.

Proprietatea declarată de interes cultural se înregistrează într-un registru general, deținut de Administrația de stat. În registru vor fi notificate toate procedurile inițiate ce conduc la consemnarea unui monument în patrimoniul cultural până la pronunțarea unei hotărâri definitive.

Orice lucrare de construcție sau de terasament efectuată într-un sit istoric sau într-o zonă arheologică declarată de interes cultural necesită o autorizație din partea autorității responsabile pentru protejarea acestor bunuri. Înainte de acordarea autorizației, aceasta poate cere studii de prospectare, dacă este cazul, precum și săpături arheologice, în conformitate cu condițiile prevăzute în titlul V din lege.

Plasarea oricărui tip de publicitate comercială, cabluri, antene, etc., sunt interzise în zonele arheologice.

Permisiunea pentru exportul de bunuri mobile (art. 28) care fac parte din patrimoniul istoric sunt supuse unor taxe stabilite în conformitate cu următoarele reguli:

a. Evenimente pentru care se plătesc taxe - se permite exportul bunurilor.

b. Derogări: sunt scutite de la plata impozitelor următoarele bunuri:

- exportul de bunuri mobile care au loc într-o perioadă de 10 ani de la importul lor, cu condiția ca acesta din urmă să fi fost efectuat cu respectarea condițiilor legale, iar bunul nu a fost declarat de interes cultural național, în conformitate cu dispozițiile legii.

- export temporar - obținerea unui permis legal de plecare din țară a bunurilor care fac parte din patrimoniul istoric spaniol.

- exportul de obiecte mobile de către autorii în viață.

c. Contribuabili - persoanele sau entitățile naționale sau străine cărora li se acordă permise de export sunt obligate la plata taxei.

d. Baza de impozitare - este determinată în funcție de valoarea reală a bunului pentru care se solicită autorizația de export. Aceasta este valoarea declarată de solicitant, fără a se aduce atingere confirmării administrative efectuată de organul competent al administrației de stat, care va prevala atunci când cuantumul stabilit este mai mare decât cel din primul caz.

e. Tipuri de taxe:

- până la 6.000 euro (1.000.000 pesetas) 5%

- 6.001 - 60.000 euro 10%

- 60.001 - 600.000 euro 20%

- peste 600.000 euro 30%

f. Decontare și plată - procedurile de evaluare, decontare și de plată a impozitului sunt stabilite de Guvern.

g. Management - sumele sunt colectate de Ministerului Culturii, banii fiind exclusiv alocați pentru achiziționarea de bunuri de interes pentru patrimoniul istoric.

În cazul în care lucrările publice sunt construite și exploatate de către persoane private prin intermediul unui contract de concesiune administrativă, fără participarea financiară a statului, se va aplica o taxă de 1% pe întregul buget alocat lucrărilor. Bugetul pentru lucrările publice care sunt finanțate în întregime sau parțial de către stat, cuprinde aceste sume colectate, în cuantum de 1%, pentru conservarea sau îmbogățirea patrimoniului istoric spaniol sau pentru promovarea creativității artistice.

Sunt exceptate de la prevederile anterioare următoarele tipuri de lucrări:

a. cele pentru care bugetul total nu depășește suma de 600.000 de euro;

b. cele referitoare la securitatea și apărarea statului sau siguranța serviciilor publice.

Metoda specifică de alocare a fondurilor rezultate din colectarea procentului de 1% se stabilește prin regulamente.

Orice export de bunuri mobile aparținând patrimoniului istoric, fără autorizația prevăzută de lege, constituie infracțiune. Orice persoană implicată în exportul de bunuri sau care, prin acțiune sau omisiune, fie intenționat, fie din neglijență, au facilitat sau au făcut posibil un astfel de export, este responsabilă solidar pentru infracțiunea comisă.

Valoarea bunurilor exportate ilegal se stabilește de către Consiliul de certificare, evaluare și privind exportul de bunuri aparținând patrimoniului istoric spaniol, fiind raportată Administrației de Stat.

Următoarele fapte, dacă nu constituie infracțiuni, sunt sancționate administrativ:

- nerespectarea de către proprietarii sau deținătorii de drepturi reale a prevederilor de la art. 3, 4, 6, 13, 28, precum și a art. 35, 36, 38, 39, care se referă la protecția bunurilor mobile;
- acordarea de licențe pentru construcții, care nu sunt în conformitate cu dispozițiile legale;
- realizarea de lucrări de construcții fără autorizație, în situri istorice sau zone arheologice;
- realizarea oricăror lucrări care încalcă prevederile legale;
- săpăturile arheologice ilegale;
- demolarea ilegală sau desfășurarea de lucrări la o clădire de patrimoniu;
- exportul ilegal de bunuri culturale protejate;
- nerespectarea condițiilor de returnare stabilite pentru exporturile temporare, autorizate.

În cazul în care prejudiciul adus patrimoniului istoric poate fi evaluat în bani, sancțiunile administrative reprezintă o amendă într-un quantum de 4 ori mai mare decât valoarea prejudiciului cauzat. În celelalte cazuri, amenzile pot fi cuprinse între 60.000 și 600.000 de euro.

Sancțiunile administrative necesită proceduri ce implică audierea părții interesate de stabilirea prejudiciilor, acestea trebuind să fie proporționale cu gravitatea faptelor, în funcție de circumstanțele personale ale făptuitorului și de prejudiciul cauzat sau care ar fi putut fi cauzat patrimoniului istoric. Amenzile de până la 150.000 de euro pot fi aplicate de structurile responsabile pentru punerea în aplicare a legii. Cele de peste 150.000 de euro pot fi stabilite de Consiliul de Miniștri sau consiliile de conducere ale comunităților autonome.

4. BUCUREȘTI – UN SPAȚIU CULTURAL DURABIL DE TRADIȚIE

4.1. Perioade istorice și patrimoniu specific

Încă din secolul XIII, în jurul Târgului Cucului, de-a lungul drumului care lega Târgoviște de Dunăre, pe malul stâng al Dâmboviței, a început să se dezvolte treptat Satul Bucureștilor. Un alt factor important a devenirii ca așezare stabilă a Satului Bucureștilor a fost ridicarea cetății Dâmboviței între 1350-1400. Alegerea pentru organizarea unui târg sezonier cunoscut la acea vreme sub denumirea de Târgul Cucului în satul Bucureștilor a fost făcută datorită faptului că acesta se afla la răscrucea mai multor drumuri comerciale. Cele mai vechi drumuri care treceau prin București sunt: Drumul Târgoviștei devenit bulevardul Colței (astăzi bulevardul Ferdinand), Drumul Dâmboviței (astăzi Calea Văcăreștilor), Drumul Craiovei (astăzi Calea Rahovei), Drumul Piteștilor (astăzi Calea Plevnei), Drumul Mogoșoaiei (astăzi Calea Victoriei), Drumul ce ducea la Sârbi (astăzi șoseaua Giurgiului) și Drumul Vergului devenit apoi șoseaua Vergului.

După întemeierea Țării Românești sub domnia lui Basarab I cel Mare, Bucureștiul este posibil să fi devenit reședința pârcălabului de Ilfov.

Curtea domnească din București, întemeiată în jurul secolului XIV, a fost reședința succesivă a domnilor Mircea cel Bătrân, Vlad Dracul și apoi Vlad Țepeș. Această curte era formată din clădiri “având ziduri groase de 80 de centimetri, alcătuite din bolovani de râu și cărămizi intercalate din loc în loc, totul legat printr-un mortar alb, cu mult var”, cum precizează istoricul Constantin C. Giurescu în cartea sa Istoria Bucureștilor din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre (1966).

După unificarea Principatelor Române într-un singur stat, Bucureștiul a devenit capitala României și până la primul război mondial și-a dublat suprafața și populația. Între 1861 și 1918 are loc o îmbunătățire edilitară a orașului, care în centru capătă un aspect occidental.

În această perioadă Bucureștiul se dezvoltă din punct de vedere cultural-educățional, prin înființarea următoarelor instituții: Universitatea București (înființată prin decretul din 4/16 iulie

1864), gimnaziul “Mihai Viteazul” (1865), Școala de Belle-Arte (1864 prin grija pictorului Nicolae Tătărescu), Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică (1864), Muzeul Național de Antichități (1864 – colecția cea mai importantă a lui fiind Cloșca cu puii – tezaurul de la Pietroasa). Palatul în stil neoclassic al Universității București a fost început la 10 octombrie 1857 și finalizat în decembrie 1869. În anul 1872 erau gata Halele centrale din piața Bibescu Vodă și halele Amzei, edificii care imitau halele din Paris și modalitatea de construcție era din zidărie, structură metalică și sticlă.

Din punct de vedere al spațiilor cu destinație de locuință, conform datelor statistice, în 1878 existau în București 21.034 de case.

În zona Cișmigiului la sfârșitul secolului al XIX-lea se ridică două edificii importante, care se pastrează și astăzi și anume localul Monitorului Oficial (astăzi sediul Arhivelor Naționale) în anul 1882 și mai jos, în colțul de vest al Cișmigiului, în anul 1889 clădirea Liceului “Gheorghe Lazăr”. Două palate în stil renaissance destinate ca sedii ale Ministerului de Agricultură și Domenii și Ministerului Justiției sunt gata în anul 1885.

Una dintre cele mai reprezentative și emblematice clădiri ale Bucureștiului, Ateneul Român, este finalizată în anul 1886. La salba de clădiri monumentale construite în această perioadă se adaugă Palatul Poștelor, a cărui fațadă seamănă cu Palatul Poștelor din Geneva și care astăzi găzduiește Muzeul Național de Istorie a României este terminat în anul 1900; urmează tot pe Calea Victoriei Casa de Economii, Depuneri și Consemnațiuni, a cărei inaugurare are loc în 1901. În domeniul medicinei se edifică în 1903 sediul Facultății de Medicină și Institutului de Bacteriologie. Zestrea clădirilor destinate culturii se îmbogățește în 1906 cu sediile Muzeului de Istorie Naturală și Institutul Geologic. O altă clădire reprezentativă și emblematică a Bucureștiului sediul Ministerului Lucrărilor Publice, actualmente sediul Primăriei Municipiului București, este terminat în anul 1910. Clădirea este construită după proiectul arhitectului Petre Antonescu și este un impunător palat în stil neoromânesc.

În anul 1898 pe moșia lui Nicolae Bazilescu și la inițiativa lui se face parcelarea unei suprafețe de 144 hectare și astfel va lua naștere cartierul Bucureștii Noi.

La începutul secolului XX se construiesc case private reprezentative pentru oraș și anume Casa Carp pe Calea Dorobanților, acum sediul ambasadei Turciei, Casa Asan în Piața Cosmonauților, casa Ion Lahovary tot pe Calea Dorobanților. Acestea sunt case luxoase și construite din materiale de bună calitate. Urmașii cunoscutului librar și editor Gheorghe Ioanid,

realizează parcelarea unui loc viran și astfel ia naștere de-a lungul Bulevardului Dacia, care purta denumirea la acea vreme Bulevardul Nou, un cartier de case elegante și Parcul Ioanid. De-a lungul unui alt bulevard nou, Lascăr Catargiu, se ridică între 1894 și 1914 un alt cartier de locuințe frumoase.

În perioada cuprinsă între cele două războaie mondiale, populația Bucureștiului se dublează, ajungând în 1936 la 786 929 de locuitori., urmare a dezvoltării economice a orașului. În România modernismul arhitectural s-a manifestat începând încă dinainte de 1930, dar s-a impus cu precădere din cauza presiunii politice, după cel de-al doilea război mondial.

În ceea ce privește arhitectura și urbanismul dinaintea celui de-al doilea război mondial se fac remarcate anumite aspecte. Din punct de vedere arhitectural stilurile predominante ce se regăsesc în cadrul plasticii țesutului tradițional sunt, în ponderi diferite, neoclasicul, eclecticul, neoromânescul și modernismul interbelic. Din punct de vedere al practicii urbanistice se evidențiază ca și aspect nefast lipsa planurilor de sistematizare ce a condus la augmentarea rupturii dintre țesutul urban tradițional și cel modern, prin faptul că începutul distrugerii/modernizării orașului s-a făcut și se face în continuare prin intervenții izolate, fără a se putea stabili o corelare între ele.

În aceasta perioadă, din punct de vedere urban, au loc o dezvoltare și o schimbare la față a unor zone importante ale orașului prin crearea de cartiere noi. În partea de nord a orașului prin parcelarea așa ziselor zone intitulate “parcuri”. Astfel, pe partea stângă a șoselei Kiseleff apar parcul Domenii pe un teren al Ministerului Agriculturii și Domeniilor și parcul Delavrancea. Pe partea dreaptă a acestei artere principale este creat parcul Filipescu, iar mai spre nord în perimetrul cuprins între Bdul Aviatorilor și Parcul Herestrău ia naștere parcul Bonaparte, care este format parțial din parcelarea Uzinelor Comunale București (UCB). În partea de vest a orașului ia naștere cartierul inginerilor ceferiști, în dreapta Gării Griviței și în zona Cotrocenilor ia naștere cartierul ofițerilor cuprins pe terenul dintre Palatul Cotroceni și Școala de Război (astăzi Academia Militară). Pe o parcelare a domeniului militar ia naștere cartierul cuprins între Calea Plevnei și Splaiul Independenței.

Pe lângă această creștere a orașului prin crearea de noi cartiere are loc o dezvoltare și pe verticală. În această perioadă interbelică apar primele blocuri, în special în centru, unde terenul este din ce în ce mai scump cum sunt blocul Carlton (distrus la cutremurul din 1940), blocul

Wilson, blocurile de lângă biserica Italiană pe bulevardul Magheru sau blocurile din strada Vasile Conta.

Multe instituții de învățământ își construiesc sau își extind sediile în perioada menționată. Se construiește sediul Facultății de Drept după planurile arhitectului Petre Antonescu, se termină clădirea Universității din strada Edgar Quinet și se mărește clădirea Politehnicii din zona Polizu. De asemenea, cu sprijinul eforturilor școlare care procură fonduri de la părinții elevilor, se construiesc Liceul "Gh. Șincai", Liceul "Mihai Viteazu", Liceul "Dimitrie Cantemir" și Liceul "I.L. Caragiale". Între 1936 și 1939 se lucrează pentru crearea celui mai întins spațiu verde din București denumit Parcul Herăstrău.

Perioada comunistă este cea mai urâtă perioadă din punct de vedere al dezvoltării urbane a orașului. În această perioadă, pe lângă construirea unor clădiri megalomane, sunt demolate cartiere întregi, biserici și clădiri de patrimoniu pentru a face loc cartierelor de blocuri și acestor clădiri megalomane. Între anii 1950-1956 este construită una dintre cele mai mari clădiri ale orașului denumită Casa Scanteii, astăzi Casa Presei Libere. O clădire monumentală pentru acea vreme este Sala Palatului, a cărei construcție este încheiată în 1960. Din perspectiva culturii, în perioada comunistă au fost construite următoarele edificii: un nou sediu pentru Teatrul Național, o impunătoare clădire a Operei finalizată în 1953 și o serie de cinematografe. La finele anului 1976 funcționau 63 de cinematografe publice.

Începând din anul 1959 se intensifică preocupările pentru așa numita "sistematizare a teritoriului național". Această tendință va deveni prioritară în reformularea mediului autohton, din ce în ce mai amplă și mai radicală până în 1989.

În perioada de după 1959 și cu precădere de după 1970, în România s-a manifestat o puternică explozie funcționalistă (concretizată în construirea cartierelor de locuit și a centrelor civice și de dotări) ce relua experiența interbelică.

Din punct de vedere al sistematizării s-au produs puține abateri de la funcționalism în sensul rezolvării urbanistice, acestea fiind predominant legate de îndeșirea cartierelor existente, neavând substanța contestată față de principiile stilistice.

Totodată, poate atât din cauza vitezei și a lipsei fondurilor cât și din lipsa unei regularități a țesutului urban tradițional, nu s-au făcut remarcate eforturi de adaptare la situația existentă, de conciliere a celor două limbaje arhitecturale.

Transformarea socialistă a societății românești are repercursiuni și în viața culturală, care prezintă caractere și aspecte noi, reflectând schimbările social-economice și politice, precum și noua concepție despre stat, națiune, om și muncă.

Tot din perspectiva culturii urbane, trebuie menționate înființarea Muzeului Național de Artă, Muzeului Militar Central, Muzeului de Istorie a Bucureștilor, Muzeul Colecțiilor de Artă și Muzeul Satului și de Artă Populară. De asemenea, sunt înființate case memorialistice cum ar fi: George Enescu în palatul Cantacuzino pe Calea Victoriei, Theodor Aman pe strada C.A. Rosetti, sculptor Corneliu Medrea, casa memorială Mărțișor de pe strada cu același nume unde a locuit Tudor Arghezi, George Bacovia pe strada cu același nume și Prof. dr. Victor Babeș.

Alte repere urbanistice din această perioadă sunt stadioanele (23 August, Dinamo și Steaua), cât și sălile de sport Floreasca și Polivalentă.

Cea mai mare clădire a Bucureștilor este construită în zona Izvor și a fost denumită Casa Poporului, acum purtând denumirea de Palatul Parlamentului.

Patrimoniul cultural urban al Bucureștiului este reprezentat nu numai de obiecte separate – edificii sau monumente protejate – ci și de o țesătură consistentă din care acestea fac parte: clădiri, ansambluri, centre istorice, cu străzi, piețe și parcuri, vecinătăți caracteristice. Fiecare dintre aceste elemente, ca de altfel întregul în sine, cuprinde valori cultural-istorice, etnografice, artistice, religioase, performanțe tehnice, reprezintă un cadru personalizat de culturile umane care l-au locuit și oferă un suport de calitate pentru dezvoltarea comunității.

Acțiunile factorilor de decizie din municipiul București, în ceea ce privește patrimoniul cultural urban, trebuie să aibă în prim-plan drepturile locuitorilor acestui oraș și anume:

- dreptul de acces la viața culturală
- dreptul la respectul identității culturale
- dreptul fiecărei persoane de a se identifica cu o comunitate culturală
- dreptul de acces la patrimoniul cultural
- dreptul la protecția activităților creatoare
- dreptul la protecția proprietății intelectuale
- dreptul la educație, inclusiv la educația artistică și la educarea pentru artă
- dreptul de a desfășura în mod liber activități culturale, inclusiv dreptul la

mobilitate a creatorilor și artiștilor și a creațiilor lor dreptul de participare la viața culturală

4.2. Cultura urbană pilon al dezvoltării urbane a municipiului București

- O viziune

Deoarece uniunea în diversitate este unul dintre principiile de bază ale Uniunii Europene, a devenit vitală formularea unor strategii armonizate cu aspirațiile și realitățile culturale ale fiecărui oraș.

Trebuie constatat faptul că, în ceea ce privește protejarea patrimoniului cultural și integrarea sa în proiectele urbane, municipiul București nu a pus în aplicare cu determinare și consecvență măsuri eficiente, în conformitate cu prevederile convențiilor internaționale și cu interesul public pe care îl reprezintă patrimoniul cultural și natural. Rezultatul care se poate observa este o pierdere accelerată și irecuperabilă a patrimoniului. Această stare de fapt are deopotrivă cauze istorice și recente.

Printre cauzele principale se numără politica sălbatică de distrugere a patrimoniului cultural dusă de regimul communist. Factorul agravant pentru pericolul în care se află patrimoniul construit și natural din București îl constituie însă, o dată cu creșterea economică, presiunea investițiilor imobiliare și a dezvoltărilor necontrolate, care antrenează distrugerea a ceea ce a mai rămas intact după demolările ceaușiste.

Distrugerea sau degradarea patrimoniului cultural bucureștean înseamnă dispariția memoriei și a identității culturale a cetățenilor orașului și, în consecință, incapacitatea de a transmite această moștenire generațiilor următoare. Edificarea unui viitor durabil nu poate avea loc fără includerea în strategiile de dezvoltare ale municipiului București și valorificarea în consecință a ceea ce are orașul mai prețios – patrimoniul său cultural urban. Distrugerea sau neglijarea acestuia înseamnă totodată sărăcirea ireversibilă a contribuției capitalei României, ca membră a Uniunii Europene, la diversitatea culturală europeană.

Obiectivul general al unei strategii de dezvoltare durabilă a municipiului București, având ca pilon principal cultura urbană trebuie să fie: *Un oraș cu o ofertă culturală diversă, conectată la fenomene contemporane, cu un patrimoniu cultural valorificat inovativ și unde interculturalitatea este asumată.*

Viziunea pentru București în cadrul Masterplanului de dezvoltare urbană durabilă trebuie să fie: *București, o metropolă inovativă și interculturală, cu o economie competitivă, susținută de valori de patrimoniu cultural, excelență universitară și structură urbană eficientă*

Principiile care trebuie să stea la baza elaborării strategiei municipiului București din perspectiva culturii urbane sunt:

- Luarea în considerare a rolului culturii pentru dezvoltare. Urmând recomandările Agendei 21 pentru cultură, cultura este al patrulea pilon al dezvoltării durabile și trebuie tratată cu atenție în documentele programatice și măsurile de dezvoltare urbană și teritorială. Cultura este un sistem viu, conectat cu alte sectoare de activitate, iar guvernarea culturală locală trebuie să se bazeze pe aceleași principii ale bunei guvernări care fondează activitatea publică în general.
- recunoașterea valorilor de patrimoniu și punerea în valoare a acestora;
- sprijin pentru cultura contemporană;
- considerarea libertății de expresie ca element fundamental al creativității și inovării;
- recunoașterea importanței legăturilor dintre cultură și societate;
- recunoașterea culturii ca motor de dezvoltare individuală și comunitară;
- respectul democratic față de cetățean și operatorii culturali în dezvoltarea de politici publice;
- valorificarea potențialului economic al culturii.

Axele tematice ale strategiei de dezvoltare durabilă a municipiului București cu pilon principal cultura urbană ar trebui să fie următoarele:

București – comunitate creativă

Un oraș în care creația contemporană este încurajată și susținută în mod activ, cu interes deosebit pentru zona experimentului și abordarea interdisciplinară, în care publicul are acces la spații inovatoare și în care operatorii culturali sunt stimulați să dezvolte proiecte relevante pe plan local, regional și internațional.

București – comunitate implicată

Un oraș în care solidaritatea și diversitatea culturală coexistă, a cărei identitate se definește continuu și se ancorează în profilul multicultural bucureștean și în diversitatea lingvistică și confesională prezentă.

București – comunitate conectată

Un oraș racordat la mișcările artistice contemporane din țară și din străinătate, prezent prin artiști și organizații de cultură la evenimente relevante de profil, implicat în schimburi de experiență, parteneriate și rețele regionale, naționale și internaționale și atractiv pentru turiști.

București – comunitate responsabilă

Un oraș în care patrimoniul construit și natural este protejat și în care spațiul public este de calitate, oferind astfel un cadru favorabil cetățenilor prin oferta culturală și artistică prezentată, atât în centru, cât și în cartiere și în localitățile limitrofe.

Axa tematică București – comunitate creativă

Axa București – comunitate creativă trebuie să se adreseze cu prioritate ofertei culturale la nivel local, artiștilor și profesioniștilor din sectorul cultural, într-o optică de vitalitate culturală sustenabilă a orașului. Cooperarea culturală ocupă un rol aparte în planificarea pe termen lung, în special dimensiunea internațională, a mobilităților, a promovării, a schimburilor de experiență și a co-producțiilor.

Printre obiectivele tematice ale acestei axe ar putea fi:

1. Dezvoltarea creației contemporane și a unui act artistic competitiv pe scena culturală națională și internațională și relevant pentru comunitate
2. Îmbunătățirea promovării ofertei culturale și a comunicării între operatorii culturali
3. Întărirea capacității operatorilor culturali de a dezvolta o ofertă culturală de calitate, iar ca priorități:
 - Creșterea numărului de spații dedicate actului cultural contemporan.
 - Stimularea ofertei culturale noi bucureștene
 - Susținerea prezenței artei în spațiul public
 - Sprijinirea promovării ofertei culturale în spațiul public

Axa tematica București – comunitate implicată

Un oraș în care solidaritatea și diversitatea culturală coexistă, a cărui identitate se definește continuu și se ancorează în profilul multicultural bucureștean și în diversitatea lingvistică și confesională prezentă.

Obiective tematice ale acestei axe ar putea fi:

1. Creșterea implicării operatorilor economici și a administrației publice locale ca parteneri pentru realizarea actului cultural bucureștean

2. Creșterea participării culturale în cartierele bucureștene

3. Dezvoltarea de noi categorii de public pentru actul cultural

4. Acces sporit la cultură pentru persoanele cu dizabilități

5. Un oraș care contribuie la formularea identității culturale a regiunii, în care diversitatea culturală este protejată și promovată,

iar printre priorități sugerez:

- Asigurarea accesului la informație despre cultura bucureșteană prin intermediul actorilor din alte domenii de activitate (transport, educație, sănătate, etc)
- Creșterea participării operatorilor economici la realizarea actului cultural de interes public
- Susținerea participării copiilor și tinerilor la activități culturale
- Protejarea și promovarea diversității culturale a orașului

Axa tematica București – comunitate conectată

Un oraș racordat la mișcările artistice contemporane din țară și din străinătate, prezent prin artiști și organizații de cultură la evenimente relevante de profil, implicat în schimburi de experiență, parteneriate și rețele regionale, naționale și internaționale și atractiv pentru turiști.

Obiective tematice ale acestei axe ar fi:

1. O mai bună racordare a Bucureștiului la dinamica culturală națională și internațională

2. Valorificarea patrimoniului și a ofertei culturale în cadrul ofertei turistice a orașului și a localităților limitrofe,

iar priorități:

- Sprijinirea colaborărilor culturale internaționale
- Prezentarea ca experiență turistică a resurselor culturale
- Îmbunătățirea serviciilor de informare despre obiectivele culturale din oraș

- Promovarea Bucureștiului ca destinație turistică culturală

Axa tematica București – comunitate responsabilă

Un oraș în care patrimoniul construit și natural este protejat și în care spațiul public este de calitate, oferind astfel un cadru favorabil cetățenilor prin oferta culturală și artistică prezentată, atât în centru, cât și în cartiere.

Obiectivele tematice ale acestei axe ar putea fi:

1. Creșterea gradului de conștientizare a valorilor de patrimoniu, reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului construit al orașului

2. Creșterea calității spațiului public amenajat ca un cadru favorabil pentru artă și cultură

3. Regenerare urbană prin cultură și refuncționalizare pentru cultură,

iar prioritățile:

- Creșterea gradului de conștientizare privind valorile de patrimoniu pentru reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului construit al orașului
- Încurajarea unei abordări integrate a patrimoniului construit
- Asigurarea unei preocupări permanente pentru o imagine urbană de calitate
- Amenajarea spațiilor publice din preajma instituțiilor de cultură

Un document important în realizarea strategiei îl reprezintă cartarea resurselor culturale, care sintetizează principalele elemente de vitalitate culturală ale orașului, prin prezentarea și interpretarea de date de consum cultural.

Recunoscând rolul culturii pentru dezvoltarea și calitatea vieții, politicile culturale contemporane atrag atenția asupra nevoii de a integra firesc sectorul cultural în alte domenii ale vieții publice. Preocuparea pentru viața culturală a orașului presupune o relație vie între cultură și urbanism, arhitectură, mediu, educație, și contribuie la dezvoltarea locală și regională. Documentele de politică publică și studiile importante, care trebuie elaborate de administrația publică locală în viitorii ani, vor conduce la ideea că Bucureștiul acordă culturii rolul pe care îl merită datorită beneficiilor multiple pe care le aduce indivizilor, comunității și economiei locale.

Orașul trebuie să fie pregătit atât să investească în patrimoniul de care dispune, cât și să încurajeze fenomenele culturale vii. În plus, cultura reprezintă o investiție pentru economia

locală, care, prin dezvoltarea turismului bazat pe patrimoniu și pe evenimente culturale majore, dorește să atragă vizitatori și să transforme orașul și regiunea într-un pol cultural cu largă deschidere internațională.

Majoritatea documentelor strategice de politică publică, relevante pentru cultura bucureșteană, trebuie să ancoreze viziunea pentru oraș de principiile unei dezvoltări durabile, din care cultura face parte. Este recunoscută multiculturalitatea, ca trăsătură specifică, iar cultura este relaționată atât cu bunăstarea și un nivel crescut al calității vieții, cât și cu istoria care trebuie respectată pentru a avea un viitor pe care comunitatea și-l dorește.

Municipiul București în Planul Integrat de Dezvoltare Urbană (PIDU), în curs de elaborare, trebuie să aibă în vedere următoarele:

- asigurarea unui mediu social intercultural, coeziv și stabil, favorabil progresului
- domeniile reabilitării și promovării clădirilor cu valoare de patrimoniu cultural național, precum și al conservării obiectivelor și al restaurării clădirilor de interes cultural trebuie să fie domenii prioritare;
- stimularea activităților instituțiilor culturale din zonă, dezvoltarea, diversificarea și sincronizarea ofertelor culturale prin organizarea de mega-evenimente culturale și festivaluri în spații neconvenționale care să pună în valoare și să aducă în atenția publicului valorile patrimoniului cultural
- creșterea atractivității culturale a orașului pentru locuitori și vizitatori, fiind vorba în primul rând despre măsuri de infrastructură
- creșterea atractivității culturale a orașului pentru locuitori și vizitatori se poate realiza prin programe de regenerare urbană făcând apel la câteva programe:
 - ✓ Reabilitarea imobilelor de patrimoniu aflate în proprietatea statului sau municipalității
 - ✓ Încurajarea lucrărilor de reabilitare prin acordare de asistență tehnică și de sprijin financiar proprietarilor de imobile istorice
 - ✓ Reabilitarea domeniului public în cartierele istorice

Calitatea spațiilor publice și a cadrului construit este o condiție esențială pentru a asigura vitalitatea culturală a orașului. Patrimoniul construit și natural al Bucureștiului și a arealului de

influență este foarte valoros și important cantitativ. Locuitorii orașului și turiștii sunt consumatori ai culturii construite care recunosc aceste valori.

Structura urbană și clădirile care formează patrimoniul cultural urban al orașului sunt un reper nu numai pentru România, dar și pentru Europa Centrală și de Est.

Cadrul construit, pe lângă faptul că este o înzidire a trecutului și deci reprezintă identitatea și cultura acelui loc, este și infrastructură pentru activitățile culturale și artistice contemporane. Pe lângă spațiul public pentru evenimente culturale în aer liber, este necesară analiza și intervenția pentru a asigura calitatea spațiilor construite și amenajate pentru artă și cultură, dar și potențialul de regenerare urbană prin artă și cultură în zone ale orașului care nu mai au utilizarea din trecut și care își caută acum un viitor.

Spațiul orașului pune împreună trei posibile abordări:

- modul în care patrimoniul construit și natural este protejat și pus în valoare azi în București, ca ofertă culturală de calitate, dar și ca legătură cu trecutul în care s-a constituit acest patrimoniu (reprezentare în plan spațial a culturii locale la diverse momente în timp) și respectiv, pentru viitor, grija ca noile generații să înțeleagă și să își asume ideea de protecție a patrimoniului – la această secțiune intră în discuție și turismul cultural, trasee de vizitare cu monumente istorice etc.
- producția de arhitectură nouă și restaurarea clădirilor existente ca „serviciu cultural” în prezent
- spații pentru arte și manifestări culturale în București – tematica legată de spațiu trebuie să problematizeze raportul între cererea și oferta de spații pentru activitatea culturală.

Analiză SWOT a Patrimoniului Cultural Urban al municipiului București

Puncte forte:

- existența unui ansamblu bogat și divers de bunuri cu valoare de patrimoniu cultural;
- crearea de noi locuri de muncă și diversificarea tipologiei ocupaționale în domeniul cercetării, conservării, restaurării, utilizării și reutilizării monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice sau a altor obiective ale patrimoniului cultural;

- intensificarea consumului și diversificarea piețelor interesate de bunurile și de serviciile din domeniu;

- constituirea de rețele informatice specializate, în vederea facilitării accesului și a structurării ofertei de servicii;

- extinderea și permanentizarea colaborărilor bilaterale, regionale și internaționale în scopul protejării și punerii în valoare a patrimoniului cultural urban al capitalei;

- existența personalului de specialitate

Puncte slabe:

- având în vedere importanța specialiștilor și a meșterilor cu meserii tradiționale în procesul de protejare și punere în valoare a patrimoniului cultural, insuficiența programelor de formare și de specializare a resurselor umane prin învățământul formal și prin cel paraformal reprezintă o slăbiciune importantă;

- lipsa unor preocupări sistematice ale autorităților publice locale privind reinserția monumentelor istorice în spațiul comunitar și valorizarea potențialului lor ca factor de creștere a calității vieții populației;

- lipsa unei abordări intersectoriale privind punerea în valoare a patrimoniului cultural, îndeosebi în relație cu turismul și industria hotelieră, construcțiile civile, transporturile, alte servicii pentru consumator;

- insuficiența personalului de specialitate în domeniul managementului de proiecte sau managementului cultural

- deficiențe strategice și manageriale sub aspectul perceperii și promovării activităților culturale drept produse destinate consumului cultural, relevante în:

- activitate de promovare redusă;

- schimburi culturale reduse, la nivelul orașelor și în special internațional;

- activitate culturală redusă în raport cu potențialul patrimoniului deținut;

- activitate redusă de fund-raising;

- lipsa studiilor și cercetărilor constante asupra publicului;

- implementarea extrem de redusă a normelor și metodologiilor specifice de actualitate la nivel european;

- insuficiența formelor de asociere, în afara cadrului instituțional a specialiștilor în domeniul patrimoniului.

Oportunități:

- fondurile cu finanțare europeană;
- lipsa din programa școlară a unor domenii ce ar putea fi acoperite prin educație culturală (de ex: Cursuri de istoria arhitecturii și protejarea monumentelor istorice), complementaritatea cu sistemul de învățământ, în anumite direcții;
- concurența scăzută în oferta culturală;
- existența programelor de finanțare naționale și internaționale altele decât cele din fondurile europene;
- poziționare favorabilă pentru includerea în circuite turistice.

Amenințări:

- abandonarea monumentelor sau obiectivelor patrimoniului cultural de către autoritățile locale, proprietarii și administratorii acestora (persoane fizice și juridice, clerul);
- birocrăția excesivă;
- vandalismul și furtul;
- lipsa de control asupra noilor construcții ce alterează mediul tradițional și lipsa documentațiilor de urbanism cu reglementări de intervenție în zonele istorice protejate, aflate în sarcina autorităților publice locale;
- pierderea interesului publicului;
- scăderea alocațiilor bugetare și, implicit, a posibilităților de finanțare;
- neincluderea în circuitele culturale europene sau internaționale;
- interesul scăzut al mass-mediei pentru evenimentele culturale;

Plan de acțiune

Planul de acțiune organizează în timp propunerile pentru atingerea obiectivelor strategiei culturale și surprinde astfel condiționările care se impun logic între măsuri.

Axa tematica București – comunitate creativă

Un oraș în care creația contemporană este încurajată și susținută în mod activ, cu interes deosebit pentru zona experimentului și abordarea interdisciplinară, în care publicul are acces la spații inovatoare și în care operatorii culturali sunt stimulați să dezvolte proiecte relevante pe plan local, regional și internațional.

Obiective generale:

1. Dezvoltarea creației contemporane și a unui act cultural competitiv și relevant pentru comunitate
2. Îmbunătățirea promovării ofertei culturale și a comunicării între operatorii culturali
3. Întărirea capacității operatorilor culturali de a dezvolta o ofertă culturală de calitate

Acțiuni	Rezultate scontate
1. Dezvoltarea creației contemporane și a unui act artistic competitiv și relevant pentru comunitate	
1.1. Stimularea ofertei culturale noi	
Acordarea competitivă a finanțărilor nerambursabile pentru proiecte culturale	Proiecte culturale finanțate Valoarea / proiect și valoarea totală
Acordarea de burse de creație și de atelier artiștilor	
Acordarea de burse pentru debut literar	
1.2. Susținerea prezenței artei în spațiul public	
Comisionarea pe bază de competiție a unor lucrări de artă în spații publice	Lucrări de artă în spații publice
Intrarea în legalitate a artiștilor ambulanți	Artiști ambulanți prezenți în spațiul public
Derularea unor proiecte de street art în locații strategice pentru oraș	Intervenții de street art în oraș
2. Îmbunătățirea promovării ofertei culturale și a comunicării între operatorii culturali	
2.1. Sprijinirea promovării ofertei culturale în spațiul public	
Facilitarea accesului operatorilor culturali din	Evenimente culturale promovate

București la afișajul stradal	prin afișaj stradal
Suplimentarea spațiilor de afișaj stradal acolo unde acoperirea nu este suficientă	Evenimente culturale promovate prin afișaj stradal
2.2 Facilitarea comunicării între operatori culturali și a ofertei culturale locale	
Crearea unui portal cultural online, în care fiecare operator poate înregistra informații relevante	Funcționarea portalului cultural online
Dezvoltarea unei prese culturale specializate	Articole despre cultura bucureșteană
3. Întărirea capacității operatorilor culturali de a dezvolta o ofertă culturală de calitate	
3.1. Deschiderea spațiilor de cultură ale instituțiilor publice către operatorii culturali privați pentru realizarea proiectelor culturale de interes public	
Introducerea criteriului cooperării cu sectorul cultural privat în evaluarea managementului cultural al instituțiilor publice	
Comunicarea publică a spațiilor și a echipamentelor de care dispun instituțiile publice pentru cultură	Gradul de utilizare a spațiilor și Echipamentelor de către operatori culturali privați non-profit

Axa tematica București – comunitate implicată

Un oraș în care solidaritatea și diversitatea culturală coexistă, a cărui identitate se definește continuu și se ancorează în profilul multicultural bucureștean și diversitatea lingvistică și confesională prezentă.

Obiective tematice:

1. Creșterea implicării operatorilor economici și a administrației publice ca parteneri pentru realizarea actului cultural bucureștean
2. Creșterea participării culturale în cartierele bucureștene
3. Dezvoltarea de noi categorii de public pentru actul cultural
4. Acces sporit la cultură pentru grupurile de risc
5. Un oraș care contribuie la formularea identității culturale a regiunii, în care diversitatea culturală este protejată și promovată

Acțiuni	Rezultate scontate
1. Creșterea implicării operatorilor economici și a administrației publice locale ca parteneri pentru realizarea actului cultural bucureștean	
1.1. Asigurarea accesului la informație despre cultura bucureșteană prin intermediul actorilor din alte domenii de activitate (transport, educație, sănătate, etc)	
Plasarea de materiale informative în spații cu funcțiuni pentru public	Promovare culturală în spații cu funcțiuni pentru public
Formarea personalului din stațiile și mijloacele de transport public în comun pentru a oferi informații despre cultura bucureșteană	
1.2. Creșterea participării operatorilor economici la realizarea actului cultural de interes public	
Scutiri fiscale pentru operatorii economici bucureșteni care finanțează acțiuni culturale bucureștene de interes public	
Acordarea de reduceri pe impozitul pe proprietate din chirii pentru operatorii economici și pentru persoanele fizice care oferă spații (clădiri și terenuri) pentru operatori culturali	
2. Creșterea participării culturale în cartierele bucureștene	
Organizarea de evenimente și proiecte culturale în cartierele bucureștene	Număr de evenimente și proiecte organizate. Participarea la evenimentele și proiectele organizate în cartiere
Dotarea parcurilor din cartiere cu elemente care să permită organizarea de evenimente	Număr de parcuri cu dotări pentru realizarea de evenimente
Amenajarea de spații în care se pot desfășura activități culturale în cartiere	
3. Dezvoltarea de noi categorii de public pentru actul cultural	

3.1. Încurajarea activităților de dezvoltarea publicului și de educație culturală în instituțiile publice de cultură	
Promovarea exemplelor de bună practică în dezvoltarea publicului și educație culturală	Vizibilitate pozitivă a proiectelor și evenimentelor
Derularea unei campanii de promovare a voluntariatului în cadrul organizațiilor și instituțiilor publice de cultură	Implicare crescută în voluntariat cultural
Prelungirea programului muzeelor și bibliotecilor până la ora 20.00 în cel puțin o zi a săptămânii	Consum cultural crescut în instituțiile publice de cultură
3.2. Susținerea participării copiilor și tinerilor la activități culturale	
Acordarea de sprijin financiar pentru activități dedicate activităților culturale în școli și în perioada vacanțelor școlare	
Constituirea unui cadru de colaborare între școli și operatori culturali pentru desfășurarea orelor de curs în spații culturale	Ore de curs desfășurate în spații culturale
4. Acces sporit la cultură pentru grupurile de risc	
Acordarea de sprijin pentru activități de intervenție socială prin cultură / intervenție culturală	Proiecte de intervenție culturală realizate
Amenajarea și dotarea corespunzătoare a instituțiilor publice de cultură pentru accesul persoanelor cu dizabilități	Dotări corespunzătoare pentru persoanele cu dizabilități
5. Un oraș care contribuie la formularea identității culturale a regiunii, în care diversitatea culturală este protejată și promovată	
5.1. Protejarea și promovarea diversității culturale a orașului	
Introducerea unor criterii de evaluare a punerii în valoare a multi și interculturalității în programul instituțiilor publice de cultură	
Acordarea de sprijin pentru activități culturale cu profil	Proiecte cu profil multietnic și

multietnic sau intercultural	intercultural. Participarea la acest gen de proiecte
------------------------------	--

Axa tematica București – comunitate conectată

Un oraș racordat la mișcările artistice contemporane din țară și străinătate, prezent prin artiști și organizații de cultură la evenimente relevante de profil, implicat în schimburi de experiență și parteneriate regionale, naționale și internaționale și atractiv pentru turiști.

Obiective tematice:

1. O mai bună racordare a Bucureștiului la dinamica culturală națională și internațională
2. Valorificarea patrimoniului și ofertei culturale în cadrul ofertei turistice a orașului

Acțiuni	Rezultate scontate
1. O mai bună racordare a Bucureștiului la dinamica culturală națională și internațională	
1.1. Sprijinirea colaborărilor culturale internaționale	
Acordarea de sprijin pentru operatorii culturali implicați în proiecte strategice de cooperare culturală	
Colaborări cu centrele culturale și consulatele din București pentru sprijinirea colaborărilor culturale internaționale și promovarea ofertei culturale	Proiecte noi de cooperare culturală
Colaborări cu operatori culturali timișoreni în cadrul rețelelor naționale și internaționale din care face parte Primăria municipiului București	Proiecte noi de cooperare culturală
2. Valorificarea patrimoniului și ofertei culturale în cadrul ofertei turistice a orașului	
2.1 Prezentarea ca experiență turistică a resurselor culturale	
Valorificarea și dezvoltarea de noi trasee turistice culturale în București	Trasee turistice valorificate
Includerea Bucureștiului în traseele turistice tematice europene ale Institutul european pentru itinerarii culturale	

Deschiderea unor instituții culturale pentru vizite turistice	
2.2 Îmbunătățirea serviciilor de informare despre obiectivele culturale din oraș	
Amplasarea de indicatoare turistice la apropierea de oraș și la intrarea în oraș care să prezinte principalele atracții turistice	Indicatoare turistice disponibile
Realizarea de aplicații informatice pentru dispozitive portabile despre obiectivele culturale și oferta culturală din oraș	
Amplasarea de plăci informative despre monumentele istorice și în locurile relevante pentru memoria colectivă a orașului	Plăci informative disponibile
2.3 Promovarea Bucureștiului ca destinație turistică culturală	
Realizarea site-ului turistic al orașului cu informații despre obiectivele culturale și viața culturală a orașului în mai multe limbi de circulație internațională	O mai bună informare turistică
Realizarea și distribuția de publicații de prezentare Bucureștiului cultural pentru grupuri țintă specifice, în mai multe limbi	O mai bună informare turistică
Parteneriate cu companiile multinaționale și turistice care activează în București să promoveze București ca destinație turistică culturală	

Axa tematica București – comunitate responsabilă

Un oraș în care patrimoniul construit și natural este protejat și în care spațiul public este de calitate, oferind astfel un cadru favorabil cetățenilor prin oferta culturală și artistică prezentată, atât în centru, cât și în cartiere.

Obiective tematice:

1. Creșterea gradului de conștientizare a valorilor de patrimoniu, reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului construit al orașului
2. Creșterea calității spațiului public amenajat ca un cadru favorabil pentru artă și cultură
3. Creșterea calității spațiilor verzi amenajate ca un cadru favorabil pentru artă și cultură
4. Regenerare urbană prin cultură – refuncționalizarea spațiilor existente pentru cultură

Acțiuni	Rezultate scontate
1. Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului construit al orașului	
1.1. Creșterea gradului de conștientizare privind valorile de patrimoniu pentru reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului construit al orașului	
Organizarea unor campanii de conștientizare a valorilor de patrimoniu de către proprietarii de imobile	Informare crescută și corectă cu privire la valorile de patrimoniu
1.2. Încurajarea unei abordări integrate a patrimoniului construit	
Organizarea unor Universități de Vară pentru restaurarea unor spații aflate în proprietatea municipalității	Studenți și profesioniști implicați în activități de restaurare. Clădiri restaurate
Reabilitarea prudentă și revitalizarea economică a cartierelor istorice	Clădiri restaurate și funcțiuni culturale în cartiere
2. Creșterea calității spațiului public amenajat ca un cadru favorabil pentru artă și cultură	
2.1. Asigurarea unei preocupări permanente pentru o imagine urbană de calitate	
Adoptarea și urmărirea cu consecvență a unei Politici de Arhitectură a municipiului București	
Încurajarea atribuirii competitive pe criterii calitative pentru proiectarea investițiilor publice cu impact asupra imaginii urbane	
2.2. Amenajarea spațiilor publice din preajma instituțiilor de cultură	
Trasee de mobilitate durabilă (pietoni, biciclete) care să	

lege obiective culturale	
3. Creșterea calității spațiilor verzi amenajate ca un cadru favorabil pentru artă și cultură	
Amenajări de spații pentru evenimente culturale și artistice în parcuri	
Amenajări pentru cultură în preajma și în incinta Parcului Izvor și în zona adiacenta Palatului Parlamentului	Noi amenajări pentru cultură
4. Regenerare urbană prin cultură – refuncționalizarea spațiilor existente pentru cultură	
Refuncționalizarea unor spații aflate în patrimoniul Primăriei ca spații culturale	
Refuncționalizarea unor spații din fostele zone industriale ca spații culturale	

"Succesul politicilor urbane, în mod special al celor care se adresează cartierelor și orașelor și care au o component locală foarte puternică, depinde de capacitatea acestora de a fi flexibile. Capacitatea politicilor locale de a răspunde la necesități reale este conectată foarte strâns cu infrastructura existentă pentru formularea acelor politici, de la nivelul administrativ superior și până la nivelul unor birouri sau servicii de cartier."

(L. Mazza, 2004 - Prove Parziali di Riforma Urbanistica, Franco Angeli, Milano)

Exemple de orașe care au implementat strategii în sectorul cultural ne demonstrează că succesul nu poate fi asigurat decât prin cooperare și comunicare între departamentele autorității publice, dar și cu operatori culturali, societatea civilă, mediul de afaceri, mediile profesionale.

Categorii de roluri pentru administrația publică bucureșteană în sectorul cultural:

- Analize de nevoi în sectorul cultural care să fundamenteze decizii, inclusive prin participarea activă a comunităților locale și planificarea acțiunilor;
- Decizii, inclusiv prin participarea activă a comunităților locale, pentru finanțarea din fonduri publice a investițiilor prioritare de dezvoltare pentru acest sector;
- Cooperare între departamentele autorității publice locale pentru executarea hotărârilor Consiliului General al Municipiului București;

- Organizator de evenimente culturale care poartă emblema AP – unic organizator sau în parteneriat cu persoane fizice și juridice;

Cooperare cu operatori culturali pentru implementarea strategiei:

- relația reglementată prin legislație cu instituțiile publice din subordine;
- relația ca finanțator cu beneficiari ai finanțărilor nerambursabile (entități publice sau private) prin Agenda Culturală;
- relație ca finanțator cu prestatori de servicii (entități juridice sau persoane fizice) pentru diverse acțiuni culturale;
- factor de relaționare între actori publici și privați pentru implementarea strategiei – editare de publicație print și online, facilitarea relației cu mass media, organizare de evenimente în care să se poată întâlni actorii din sectorul cultural, sau aceștia cu agenții economici dispuși să sprijine arta și cultura, organizare de formări pentru profesionalizarea operatorilor culturali, etc;

Cooperare cu agenți economici sau proprietari de terenuri și clădiri pentru implementarea strategiei (proceduri de acordare a unor facilități fiscale, proceduri de parteneriat public-privat, proceduri de garantare pentru a încuraja parteneriate în mediul privat);

Monitorizare permanentă și evaluare sistematică a impactului măsurilor implementate și reluarea procesului de analiză, planificare și decizie dacă se dovedește necesar;

Cooperare cu alte administrații publice locale în ce privește sectorul cultural, schimburi de experiență și de bune practici la nivel național și internațional în domeniul politicilor culturale locale.

4.3. Regenerarea patrimoniului cultural urban bucureștean

Patrimoniul cultural urban bucureștean iese în evidență ca fiind poate cea mai importantă resursă culturală ce poate genera dezvoltare economică durabilă și care poate participa activ la lupta împotriva excluziunii sociale, prin prisma valențelor sale coezive.

Regenerarea patrimoniului cultural bucureștean este un mod de a proteja acest ansamblu de valori și mărturii ale culturii și identității orașului.

Interesul, implicarea și cunoașterea de către autoritățile locale bucureștene a valorilor multiple pe care le poartă și le poate genera un monument istoric sau o clădire aparținând patrimoniului național arată că acestea sunt extrem de inegale și depind mai mult de individ decât de o cultură organizațională stabilă și o abordare consacrată.

Proprietatea și folosirea resurselor patrimoniului cultural urban bucureștean trebuie făcută într-o manieră durabilă și aplicând principii ale conservării integrate, prin:

- corelarea activităților culturale (sau privind patrimoniul cultural) între diferiți actori implicați, precum cei locali, reprezentanții sectorului privat și de voluntariat;
- luarea în considerare a factorului social al comunităților existente și a economiei care le poate susține în timp pentru proiectele ce implică inițiative în domeniul patrimoniului cultural;
- promovarea și aducerea la cunoștință a importanței bogăției patrimoniului cultural și responsabilitatea fiecăruia de a participa la protejarea sau utilizarea controlată a bunurilor patrimoniului cultural;
- promovarea unor politici fiscale și financiare în beneficiul patrimoniului cultural.

În ciuda faptului că este un oraș erodat de felurite insuficiențe edilitare, Bucureștiul a fost și este în continuare, eminemamente, o capitală europeană fascinantă. Această latură mirifică a capitalei din inima Munteniei nu se relevă necondiționat. Adevărata înfățișare a Bucureștiului ajunge să fie cunoscută doar de paseiștii agale, dispuși spre a-și deschide mințile și sufletele în fața lui, însetați să-i cunoască profunzimile cu toate neajunsurile și minunățiile care îl definesc, să-i deslușească misterele și să-i „asculte” mărturiile istorice care conturează identitatea locală. Din pacate, multe clădiri sau zone ale patrimoniului cultural al Bucureștiului sunt lăsate să se degradeze, deși ar putea fi, prin implicarea autorităților locale, reintroduse în circuitul cultural al Bucureștiului, care se pregătește să candideze pentru titlul de Capitală culturală europeană în 2021. Iată mai jos câteva exemple.

Grădina Capitol

Grădina Capitol, cândva cinematograf în aer liber, se transformă într-o ruină al cărei amplasament din inima Bucureștilor pare numai bun pentru viitoare proiecte imobiliare. Autoritățile nu-și bat capul cu reabilitarea clădirii de patrimoniu. Și nici nu oferă explicații despre lipsa lor de interes.

Începutul secolului al XX-lea într-un București boem și pasionat de frumos, pe strada Sărindar, actuală Constantin Mille, în chiar inima orașului, se ridică Teatrul Alhambra. O splendidă grădină de vară, construită în stil eclectic. Pe terenul pe care se află acum clădirea era inițial casa unui medic.

„Ulterior s-a extins cu această grădină de vară, în 1916, construită de arhitectul Nicolae Nenciulescu, fiind profund inoculat de eclecticismul francez.

Grădina-cinematograf “CAPITOL” cu intrarea din strada Constantin Mille nr.13, datează din 1916 și are o importantă valoare arhitecturală și ambientală.

Ea este împărțită în trei zone distincte, atât ca funcționalitate cât și ca structură de rezistență: corpul de acces, corpul scenei și grădina propriu-zisă aflată între acestea.

Grădina-cinematograf este o platformă orizontală care era prevăzută cu gradene metalice, azi descompletate și afectate de coroziune.

Scena propriu-zisă este încadrată de elemente decorative bogat ornamentate, figuri feminine în mișcare, o caracteristică a stilului Art Nouveau, care se degradează sub intemperii.

O poziționare excelentă, o acustică impecabilă și un ecran imens atrăgeau publicul ca un magnet. Primul mare eveniment a fost chiar în anul inaugurării. Primul film proiectat vreodată pe ecranul teatrului de vară a fost o peliculă franțuzească, „Voyage dans la lune”, de Georges Melies. Era anul 1916. Anii de glorie au coincis cu cei ai bulevardului Regina Elisabeta, din spatele teatrului. Clădirea, care anul viitor împlinește 100 de ani de la inaugurare, a rămas în picioare după două războaie mondiale, dar a fost aproape să-și găsească sfârșitul în 1977, când cutremurul a rupt-o în două.

Clădirea aparține teoretic Regiei Autonome de Distribuție și Exploatare a Filmelor RomâniaFilm, care ar fi închiriat-o unei firme de la care nu primește mai mult de câteva sute de euro anual. Regia nu are banii necesari restaurării, mai ales că ar fi vorba de o sumă imensă.

Pentru că este clădire de patrimoniu, grădina de vară trebuie reabilitată împreună cu sala de cinema din spatele ei și cu cealaltă clădire aflată pe bulevardul Regina Elisabeta.

Este o dovadă că cel puțin până acum dorința de a face o capitală culturală din București este un nor. Nu știu dacă e de fum sau de praf. Dar cred că trebuie dovedită prin fapte. Putem spune că Bucureștiul ratează în fiecare zi enorm de multe locuri care ar putea să fie transformate în puncte culturale foarte utile.

Acest edificiu de patrimoniu ar putea să funcționeze ca un centru cultural, un hub cultural în care să se întâlnească mulți tineri cu activități conexe și să producă lucruri interesante pentru București. Grădina de vară Capitol este cea mai veche clădire de acest fel din Capitală și unul dintre puținele teatre în aer liber care mai există în București.

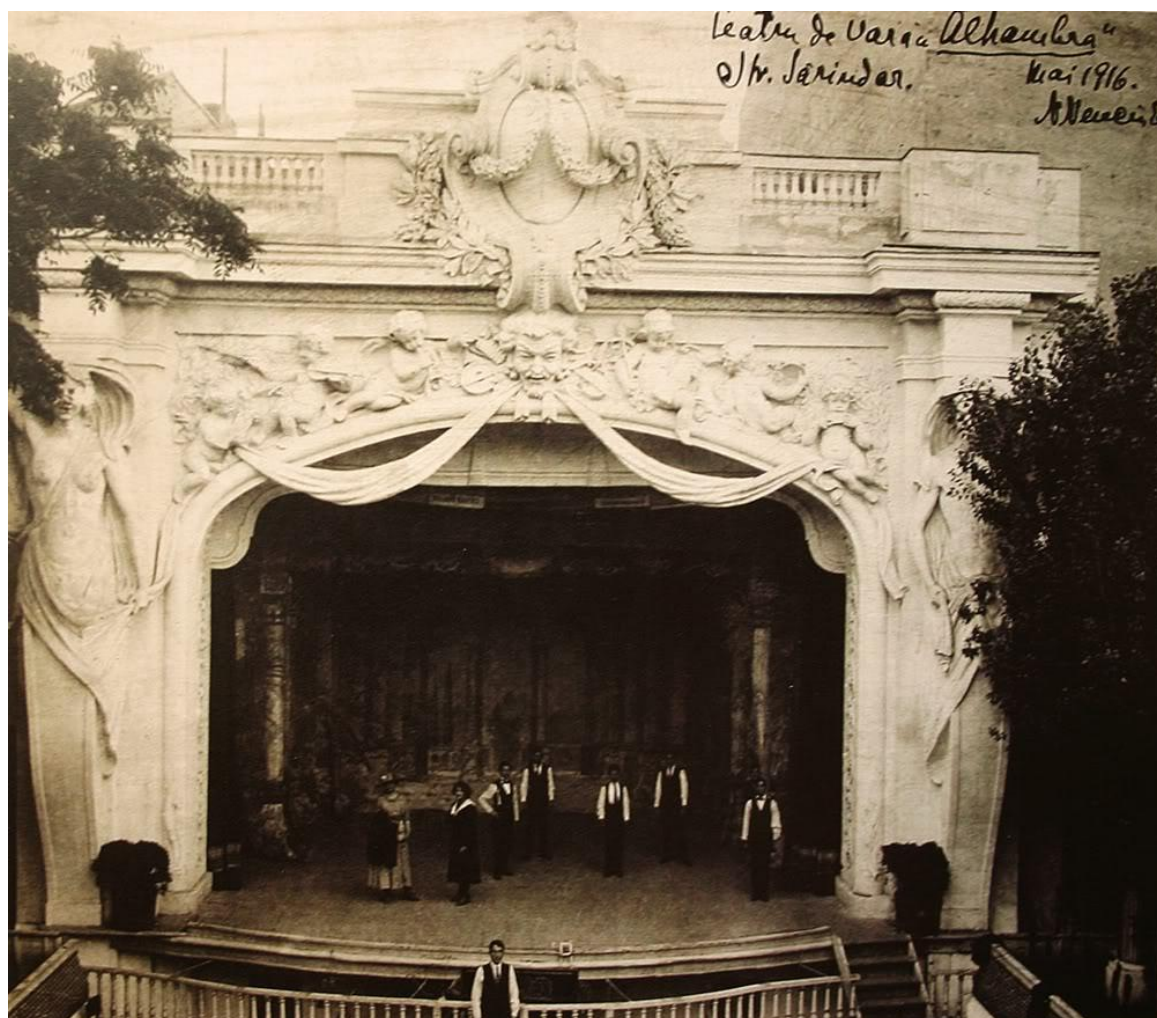

Fig. 4.1. Grădina Capitol în 1916

Fig. 4.2. Grădina Capitol în 2015

Fig. 4.3. Intrarea în Grădina Capitol în 2015

Un proiect de regenerare urbană al acestui edificiu de patrimoniu ar presupune voința autorităților locale de a se implica prin solicitarea către Guvernul României de a transfera acest

imobil în administrarea municipalității și ulterior prin accesarea de fonduri europene să-l reintroducă în circuitul cultural bucureștean.

Moara lui Assan

Moara lui Assan, monument istoric de importanță națională, reprezintă un moment de referință pentru dezvoltarea industriei românești, atât prin calitatea arhitecturală a construcțiilor, cât și prin dotarea tehnică la momentul fondării (1853). Moara este, de asemenea, unul dintre puținii martori supraviețuitori ai evoluției industriale a Bucureștilor, mare parte dintre siturile valoroase fiind demolate în ultimii ani. Nu în ultimul rând, ansamblul are un mare potențial de conversie funcțională.

Istoricul Constantin C. Giurescu, în a sa lucrare monografică dedicată Bucureștilor, amintește faptul că necesitatea cârmuitorilor locali de a achiziționa un ansamblu de morărit modern pentru capitala Valahiei, se conturează începând cu sfârșitul anilor '40 ai secolului al XIX-lea. Doleanța autorităților autohtone rezida în faptul că morile tradiționale dâmbovițene destinate producției de făină nu mai puteau face față noilor realități economice. Cu toate acestea, tensiunile politice din sânul principatului, cât și cele din afara granițelor, au determinat într-o manieră indirectă amânarea cu câțiva ani a proiectului.

În cele din urmă, această voință stringentă s-a concretizat în momentul în care Gheorghe Assan (n. 1821 – d. 1866), un comerciant înstărit, a decis, la debutul anului 1853, înălțarea primei mori cu vapor din capitala Țării Românești. Conștient de faptul că banalul morărit în apa Dâmboviței reprezenta un proces retrograd, industriașul băcăuan cu origini transilvănene a procurat de la Casa Siegel, din capitala Imperiului Habsburgic, o tehnologie de ultimă oră: un motor de mari dimensiuni ce funcționa cu ajutorul vaporilor de apă.

Frédéric Damé, jurnalist și istoric francez stabilit în România, îndrăgostit fiind de farmecul acestor zone, amintește în cartea sa, Bucharest en 1906 (lansată cu prilejul jubileului regal – se celebrau 40 de ani de la urcarea regelui Carol I pe tronul României), faptul că antreprenorul român, până să decidă achiziționarea noului utilaj, deținea deja o instalație mărunță destinată producției de ulei, pusă în funcțiune de forța umană, cât și una pentru măcinarea grânelor, acționată de forța motrice a cailor.

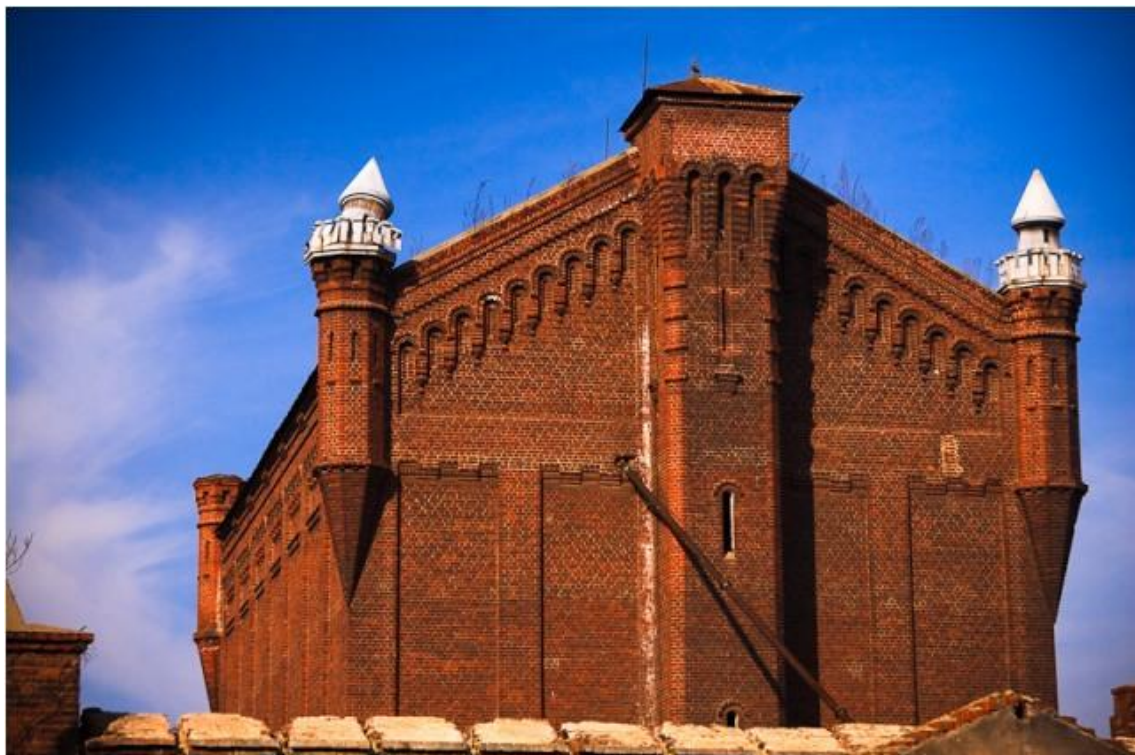

Fig. 4.4. Moara lui Assan înainte de distrugere

Fig. 4.5. Moara lui Assan înainte de distrugere

Același istoric francez preciza faptul că fabricile Assan aveau să fie amplasate la ieșirea de pe Calea Moșilor, nu departe de locul în care se desfășura anual celebrul târg.

Transportul motorului cu aburi, care cântărea aproximativ 8000 de kilograme, din capitala austriacă în cea a Țării Românești s-a dovedit a fi relativ anevoioasă. Noua „perlă” a industriei bucureștene a călătorit timp de șase săptămâni, atât pe Dunăre, cât și pe uscat, pentru a ajunge la destinația finală. Transportul pe Dunăre a durat două săptămâni și s-a sfârșit în portul Giurgiu. De aici, motorul a urmat calea uscatului pentru încă patru săptămâni, iar drumurile și podețele deteriorate, cât și căruța firavă cu boi care îl purta au fost întărite sau reconstruite integral pentru a putea face față colosalei greutate a motorului cu vapor.

Deloc asemănător comediilor americane, destinul Vaporului lui Assan, așa cum mai era cunoscut, tinde (cu regret) să nu fie unul cu happy end, având în vedere faptul că moara a fost intenționat mistuită de flăcări de mai multe ori în ultimii ani, iar hoții de fiare vechi par a nu-i da pace.

În prezent, la mai bine de 160 de ani de la ctitorire, Moara lui Assan, în loc să ofere Bucureștiului una dintre principalele atracții turistice, este lăsată în voia sorții, sau mai precis a autorităților nepăsătoare. Cu cât trece mai mult timp fără a se aplica măsurile corespunzătoare (măsuri se iau, însă nu tocmai în sens favorabil), cu atât mai mult saltă de bucurie inima rechinilor imobiliari, exaltați de perspectiva de a deveni potențialii călăi ai ansamblului industrial, cât și fericiții proprietari ai terenului pe care moara este amplasată.

Una din metodele de a „elibera” de construcții terenurile situate în zone de mare interes imobiliar este aceea de a abandona clădirile, provocând distrugerea lor treptată. Uneori, acțiunea factorilor naturali se poate combina cu prăbușiri sau incendii având cauze „necunoscute”, în realitate provocate în mod intenționat, dar discret.

Fig. 4.6. Moara lui Assan după de distrugere

În septembrie 2002, arh. Cătălin S. Zafiu a prezentat, o comunicare la Atelierul de arheologie industrială, intitulată Recuperarea arhitecturii industriale - Reconversie „Moara lui Assan”.

Arh.Cătălin S. Zafiu:

„(...) Concluziile cercetărilor și ale analizelor împreună cu selecția elementelor valoroase din sit au fost necesare pentru stabilirea funcțiunii posibile, restaurarea, reconversia și extinderea ansamblului. Este ușor de remarcat că spațiul este destructurat și decăzut, deci intervenția ar avea o influență benefică asupra vieții locuitorilor din zonă, prin îmbunătățirea calității mediului. Pe de altă parte, această arie având potențial de dezvoltare al unui centru de grad doi al orașului, intervenția ar trebui să se bazeze și pe studiile, analizele și proiectele (predicțiile) unor specialiști dintr-o echipă interdisciplinară. Soluția optimă ar fi realizarea unui centru cultural și de loisir. Studiile arată clar faptul că pe o arie foarte întinsă și cu densitate a locuirii ridicată nu există un spațiu de asemenea factură și care este deci necesar. E drept însă că această soluție este discutabilă din punctul de vedere al perioadei de recuperare a investiției; însă ar fi la fel de posibil să se facă aici și un parc I.T. sau un centru de afaceri. În acest sit există un potențial care

merită să fie exploatat și astfel să fie redat Bucureștiului un element important al istoriei lui, al arhitecturii industriale de secol 19.

Programul propus se poate realiza în trei etape (fiecare cu subetapele sale - demolări, restaurări și reconversii, construcții noi) și complexul odată realizat ar cuprinde activități informative; educative - cursuri, materiale de prezentare, ateliere de creație; culturale - conferințe, spectacole, expoziții, audiții; sportive și recreative, un muzeu al morăritului și un hotel.

Au existat două variante de amenajare a incintei, prima vizând o proporție moderată de vegetație și spații largi pietonale care să permită perceperea arhitecturii clădirilor, iar cea de-a doua vizând integrarea ansamblului într-un parc cu vegetație relativ densă izolând practic fiecare pavilion. Până la urmă am considerat prima variantă mai potrivită având însă grijă să existe o vegetație de aliniament perimetrală pentru separarea vizuală a ansamblului de blocurile din jur. Imaginea generală a locului este caracteristică clădirilor industriale și ea trebuie păstrată datorită construcțiilor tipice cu zidărie aparentă - și care încă o mențin ca reper, cel puțin pentru locuitorii zonei.

Piesa cea mai importantă a ansamblului și pe care am detaliat-o este silozul, clădire aleasă ca sediu al unei biblioteci publice. Acesta se desfășoară pe 8 nivele, dintre care unul este destinat spațiilor tehnice, altul administrației, parterul este spațiu public de primire (acces, informații, garderobă, librărie, bar-cafeterie, grupuri sanitare) iar celelalte sunt săli de lectură, consultare, împrumut, prezentări de carte. În partea centrală se află un spațiu deschis pe 3 nivele, iar ultimele două nivele beneficiază de un spațiu amplu, luminos desfășurat sub ferma metalică a acoperisului. La nivelul al cincilea, există o legătură cu depozitul de carte, un fost depozit de rapiță. Între bibliotecă și depozit se află accesul principal realizat dintr-o structură metalică și sticlă, spațiu în care se găsesc și lifturile, agățate pe fațada scurtă a bibliotecii.

Un alt punct de mare interes ar fi un muzeu al morăritului, propus în clădirea în care a funcționat prima moară (moara A), un muzeu modern, interactiv, care să pună în valoare bijuteriile tehnice (mori, separatoare, site) fabricate în Germania, la Braunschweig (AMME, GIESECKE & KONEGEN) la 1900.”

Soluția pentru salvarea acestui sit cultural și de identitate al Bucureștiului este exproprierea pentru cauză de utilitate publică a actualilor proprietari privați și refacerea acestuia după planurile inițiale prin accesarea de fonduri europene.

Teatrul de vară Bazilescu (fost Nicolae Bălcescu)

Teatrul de vară Bazilescu a fost realizat în arhitectura clasicistă a anilor '50, în aceeași perioadă și același stil cu amfiteatrul Mihai Eminescu (23 August) din Parcul Național – zona Vatra Luminoasă. A fost inaugurat cu ocazia celui de-al patrulea Festival Mondial al Tineretului și Studenților. Aleea care face legătura între bulevard și clădire a fost construită pe același ax cu cel al Bisericii Bazilescu, aflată vis-a-vis, ctitorită drept capelă a familiei de către Nicolae și Ecaterina Basilescu; începând cu anul 1943, biserica a fost donată Patriarhiei Române și a devenit biserică parohială, după ce a funcționat numai ca paraclis al familiei.

În anii 50, teatrul era cel mai mare cinematograful în aer liber din București. Putea primi până la două mii de oameni în gradene și foișoarele acoperite. Jumătate de secol mai târziu, perla Parcului Bazilescu s-a transformat în ruină. Bucăți mari de țiglă, ciment și cărămizi desprinse din tavan stau să cadă la orice mișcare din jur. Acum câțiva ani, locul a fost marcat cu bulina roșie, semn că se încadra în clasa I de risc seismic.

Situația prezentă a Teatrului de Vară (paragină) este specifică mai multor monumente de patrimoniu din București. Terenul pe care se află Teatrul aparține municipalității, iar clădirea în sine – Ministerului Culturii și Cultelor.

Fațada dinspre aleea principală a parcului a fost ușor “renovată” (văruită) recent, dar structura de rezistență a Teatrului este precară, în preajma lui existând plăcuțe de avertizare asupra pericolului de prăbușire.

Fig.4.7. Teatrul Bazilescu înainte de 1989

Fig.4.8. Teatrul Bazilescu în prezent

În 2007, când au fost realizate lucrările de amenajare a parcului cu același nume, care găzduiește și acest edificiu, Primăria sectorului 1 a solicitat Ministerului Culturii și Cultelor transmiterea în proprietatea municipalității și în administrarea sectorului 1 a teatrului de vară Bazilescu, solicitare rămasă fără finalitate. Acest demers administrativ este singurul care poate să inițieze un proiect de regenerare a acestui edificiu, în urma căruia să fie reintrodus în circuitul cultural al cartierului și al orașului.

Fabrica de trăsuri

Un vestigiu inedit din București este complexul a două clădiri de epocă, Fabrica de trăsuri, care se află într-o zonă patriarhală: Str. Romulus-Popa Soare.

Fabrica de trăsuri, ce cuprinde atribute de castel medieval a fost realizată de neamțul H.I. Rieber începând cu 1899 și transformată în service auto pentru mașini germane în preajma celui de-Al Doilea Război Mondial. Aceasta cuprinde clădirea din stânga cu caracter administrativ-rezidențial și cea din dreapta pentru producție industrială.

Fig. 4.9. Clădirea fostei fabrici de trăsuri

Întregul ansamblu este clasat ca monument de arhitectură industrială, azi cea din dreapta fiind în proprietatea statului, iar cea din stânga, în proces de revendicare de către moștenitori. Și în cea din dreapta și la etajul celei din stânga se află o secție a Arhivelor Naționale ale României.

La 1928 apare în documentele vremii prima fabrică de trăsură din București, cea a lui H.I.Rieber. Pe cât de frumoase erau exemplarele care ieșeau pe poarta uzinei, pe atât de ispititoare era și încă este clădirea unde funcționa defuncta industrie. Imensă, în stil neogotic cu influențe bizantine și maure, ar putea deveni un obiectiv turistic unic în România (în țară, doar la Oradea mai funcționează o fabrică de trăsură), însă astăzi nu este nici măcar semnalizată ca monument istoric (deși este!) și, fără a trece întâmplător pe strada Romulus, la numărul 17, probabil nimeni nu ar ști de existența ei. De fapt, Ministerul de Interne, care folosește această clădire drept depozit de arhivă, ar fi singurul cunoscător al acestei bijuterii.

Fig. 4.10. Poarta de intrare în curtea fostei fabrici de trăsură

Pentru a reintroduce în circuitul cultural această bijuterie arhitectonică ar trebui transferată această clădire din patrimoniul Arhivelor Naționale ale României în proprietatea municipalității. Aici ar putea fi amenajat un frumos și inedit muzeu al trăsurii.

Conacul Dudești

Pe strada Ilioara la nr. 15 se află un complex arhitectonic destul de bine păstrat construit de prin anul 1750 și care este singurul de acest gen în București, având anexele aproape întregi. C. C. Giurescu arăta că așezarea boierească de la Dudești-Cioplea este înconjurată de un zid înalt, lucrat, cum spun localnicii „cu robii”, ea având o pivnița foarte bine pastrată din epoca brâncovenească.

Fig. 4.11. Conacul Dudești

Ansamblul se află pe lista monumentelor istorice din București, dar este aproape complet necunoscut bucureștenilor și ignorat din punct de vedere turistic.

Complexul arhitectonic se întinde pe o suprafață de 20.000 de metri pătrați, accesul în curte efectuându-se în trecut prin două porți aflate pe laturile din nord și din sud, porți flancate de câte două coloane de piatră având capitele ornate cu motive florale. Ulterior, pe lângă cele două porți oficiale au mai apărut încă două. Curtea este înconjurată de un zid de fortificație de doi metri și jumătate înălțime.

Astăzi se mai păstrează, pe o mare întindere, zidul împrejmuitoar cu poarta originală, conacul (destul de transformat) din mijlocul curții, construit pe locul unuia mult mai vechi (pivnița este anterioară conacului) și cuptorul de pâine.

Pe lângă conacul propriu zis, printre anexele conservate foarte bine este biserica, care se află în afara curții și turnul de apă.

Fig. 4.12. Turnul de apă al conacului Dudești

Deși nu există documente care să-i ateste ctitorii, unele persoane spun ca această așezare ar fi fost construită de Alexandru Ipsilanti pe ruinele unei foste clădiri din epoca brâncovenească.

Se pare că în unele documente de dinainte de război când construcția aparținea de primăria comunei era trecută ca „Cetățuia lui Ipsilanti”. Oricum, printre cei care au mai deținut clădirea se numără Nicolae Dudescu și fiul său Constantin care a vândut-o ulterior bancherului Ioan Hagi Mosco. Familia Hagi Mosco va vinde complexul unui grec Viena Simon Sina. Ultimul proprietar a fost arendașul Ivanciu Gruiev. După naționalizare clădirea a fost transferată către I.R.E.B. apoi la Gostatul care își avea sediul chiar în clădirea conacului. După 1989 a fost alocată Fabricii de Tutun Regie – ca atelier anexă pentru service mașini sub denumirea de “ferma”. Odată cu privatizarea fabricii, conacul a fost preluat de noul proprietar, depozitând arhiva Fabricii de Tutun și fiind în stare semi-părăsită. Datorită valorii istorico-arhitectonice deosebite au existat proiecte de restaurare, astăzi fiind însă doar o altă...”casă care plânge”!

Palatul Luigi Cazzavillan

În apropierea Parcului Luigi Cazzavillan pe strada Temisana la nr. 2-4 există o casă interesantă ca arhitectură, construită în 1901 și extinsă în 1911. Așa cum prea bine ne-am obișnuit, se află într-o stare de degradare avansată. Acoperișul inițial și alte detalii arhitecturale au fost distruse în urma cutremurului din '77. Probabil acesta a fost începutul căderii ei în ruină. Deși este trecută în lista monumentelor istorice din 2004, palatul din Temișana nr. 2-4 și-a primit sentința la prăbușire.

Fig. 4.13. Palatul Luigi Cazzavillan

Fig. 4.14. Palatul Luigi Cazzavillan (aripa laterală)

Datorită decorațiunilor fațadei, profesorul Andrei Pippidi a numit casa de pe strada Temișana nr. 2-4 „un palat venețian eșuat în București”. Aici ar fi locuit, așa cum tot Andrei Pippidi menționează în articolul din Dilema Veche, Luigi Cazzavillan, ziarist român de origine italiană, care, în anul 1884, a fondat ziarul Universul.

Municipalitatea sau statul ar putea iniția o procedură de expropriere a actualui proprietar pentru salvarea acestui ansamblu și reintroducerea lui în circuitul cultural bucureștean. Aici ar putea fi creat un centru cultural și de creație artistică.

Casa Monteoru

Imobilul a fost construit în ultimul sfert al secolului al XIX-lea, fiind, conform istoricului Ion Bulei, una dintre casele celor înstăriți care începeau să marcheze imaginea orașului București, alte exemple fiind Casa Lahovary și Casa Vernescu.

După ce a fost cumpărată de Grigore Constantinescu-Monteoru (n. 1831 - d. 1898), casa a suferit o renovare radicală între anii 1887-1889 realizată de arhitecții Ion Mincu și Nicolae Cuțarida. Nicolae Cuțarida a refăcut interioarele în stil eclectic francez, cu plafoane în stuc pictat, cu lambriuri și a fost amenajată scara monumentală.

Elena Lascăr Catargi, fiica lui Grigore Constantinescu-Monteoru, sub presiune sovietică, a donat casa, decizie care a fost anulată după anul 2000 de justiție, întrucât această donație s-ar fi făcut sub amenințarea armei.

Din 1952, casa a slujit drept sediu Uniunii Scriitorilor din România. În 1997, Primăria Municipiului București dădea casa în folosință Uniunii Scriitorilor, pentru o perioadă de 49 de ani.

Fig. 4.15 Casa Monteoru

În aprilie 2010, Tribunalul București a decis ca imobilul să fie restituit în natură de Uniunea Scriitorilor moștenitoarelor familiei Monteoru.

La 11 aprilie 2013, a fost inițiat un apel pentru ca „statul român, cel care a fost proprietarul ei până acum câțiva ani, [...] să redevină, legal, proprietar și să o redea circuitului

cultural, așa cum a făcut în alte situații similar”, inițiatorii argumentând că „statul român, prin organismele sale alese și numite, are datoria de a cumpăra această casă, a o restaura, pentru că este vorba de un monument istoric și de arhitectură, ca unul în care se mai poate regăsi stilul lui Ion Mincu, pentru a o transforma într-un centru cultural, unde să aibă loc evenimente literare și artistice de importanță națională”

Fig. 4.16. Holul principal al casei Monteoru

Casa Cesianu

Casa Cesianu - fosta Legație germană, cunoscută și sub numele de Casino Victoria sau Teatrul de Revistă Constantin Tănase este o clădire aflată pe Calea Victoriei nr. 174, sector 1, la intersecția dintre Calea Victoriei și Bulevardul Dacia, în apropierea casei Monteoru prezentată mai sus. A fost construită la sfârșitul secolului XIX de către deputatul Nicolae Cesianu

Fig. 4.17. Casa Cesianu

Fig. 4.18. Casa Cesianu - interior

Interiorul Casei Cesianu vorbește despre o casă cu mult potențial. Chiar și după atâția ani de nefolosire unele finisaje încă impresionează – holurile largi mărginite de coloane vopsite pe alocuri într-un roșu aprins, scara imensă de la intrare tapițată într-un covor roșu care a văzut și zile mai bune sau pur și simplu calitatea detaliilor care parcă nu vor să se predea în fața trecerii timpului.

Deși clădirea este inclusă în lista monumentelor istorice a Capitalei, totuși nu se bucură de atenția cuvenită unei clădiri de patrimoniu, cu atât mai mult cu cât este aproape în centrul

Bucureștiului. Nu mai miră pe nimeni acest lucru, dar este păcat că o bucațică de istorie a orașului lui Bucur se stinge încet-încet sub privirile noastre.

Fiecare dintre aceste exemple trebuie să devină un loc al experiențelor și/sau evenimentelor, un prilej pentru interacțiune socială. Ele trebuie revitalizate și aduse în viața culturală a orașului, asigurând astfel o varietate culturală a activităților oferite. Așa cum aproape în orice domeniu componenta vizuală este cea care face ca produsul să se vândă, tot așa aspectul atractiv al unei clădiri duce la „consumarea” conținutului ei. Imaginea simbolică reprezentativă a fiecărei astfel de clădiri sau zone ajută la crearea unei identități și are scopul de a atrage vizitatori prin unicitatea sa.

Regenerarea urbană a acestor clădiri și zone, dar și a altora, va conduce la sporirea importanței acestora în viața Bucureștiului, astfel încât să devină importante „motoare” de dezvoltare cultural urbană, aducând noi investiții și turism în municipiul București.

Crearea unui renume și ridicarea standardului unei zone prin intermediul culturii trebuie să fie unul din obiectivele autorităților locale bucureștene.

Prin regenerarea urbană a unor clădiri monumentale sau de patrimoniu, orașul își recapătă ținuta demnă de mărturie inegalabilă a istoriei și culturii celor care au trăit și creat pe teritoriul acestuia.

5. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI PRIVIND CULTURA URBANĂ ȘI REGENERAREA URBANĂ ÎN MUNICIPIUL BUCUREȘTI

Municipiul București trebuie să integreze într-o strategie culturală pe termen lung politici culturale prin care să asigure un impact sustenabil pe plan economic, social și cultural la nivelul orașului. Acest lucru reprezintă o provocare în raport cu sfera culturală a orașului, iar politicile culturale trebuie să pătrundă în agenda de priorități a autorităților publice locale.

Autoritățile locale bucureștene trebuie să asigure, în primul rând, o finanțare corespunzătoare și planificări pentru regenerarea patrimoniului cultural urban al orașului pe termen lung, care să conducă la acces la spațiile culturale existente.

Patrimoniul cultural urban al municipiului București reprezintă o resursă deosebit de importantă care aparține întregii comunități. Tocmai de aceea, investițiile în preservarea și valorificarea patrimoniului cultural urban bucureștean prezintă o importanță deosebită. Aceste investiții nu ar trebui să cadă exclusiv în sarcina autorităților publice. Dimpotrivă, ținând cont că patrimoniul cultural generează o serie de efecte de natură economică, ar trebui avută în vedere o finanțare mixtă, publică și privată, care poate îmbrăca forma parteneriatului public-privat.

Patrimoniul construit al Bucureștiului este victima unei administrații locale fără strategie de dezvoltare, a lipsei de comunicare între instituții și experți și a lipsei de dialog între comunitate și autorități. Nu există o înțelegere a valorii economice și a instrumentelor financiare necesare pentru ca patrimoniul să devină motor de dezvoltare durabilă. Lipsește o înțelegere a relației dintre arhitectură și calitatea vieții. Autoritățile locale ale municipiului București nu au date referitoare la situația zonelor istorice și la clădirile de patrimoniu pe baza cărora să poată lua decizii pertinente.

Pentru a defini direcțiile finale pe care strategia culturală a Bucureștiului ar trebui să le propună, trebuie parcurse câteva etape importante: consultarea constantă a principalilor actori culturali instituționali și independenți, lansarea unor studii și a unui demers de cercetare riguroasă pentru a avea date solide în luarea deciziilor strategice.

Formularea strategiei culturale pe termen lung a municipiului București necesită o foarte solidă și echilibrată fundamentare. Bucureștiul este un oraș complex și complicat. Lipsa oricărei optici și documentări de politici culturale în București face ca întreg acest proces să pornească de la o bază extrem de modestă. Bucureștiul nu dispune de date solide, cantitative și calitative deopotrivă, pentru a contura un efort de politici culturale pe termen lung.

Strategia culturală pe termen lung la nivelul municipiului București trebuie să fie un document conjugat cu toate celelalte viziuni strategice prezente la nivelul capitalei (Conceptul strategic 2035 și PIDU – Planul Integrat de Dezvoltare Urbană).

Strategia culturală pe termen lung a municipiului București trebuie să fie orientată spre beneficiile pe termen lung ale orașului: crearea unui mediu care să rețină și să atragă talente, îmbunătățirea condițiilor de viață ale locuitorilor, stimularea economiei cu ajutorul acestui instrument puternic și delicat numit cultură, întărirea actului democratic, identificarea și stimularea potențialului de dezvoltare a orașului, rezolvarea problemelor astfel încât, la o decadă distanță, orașul să cunoască evoluția dorită și anticipate de toți cei care îl locuiesc.

Autoritățile locale ale municipiului București trebuie să aibă în vedere următoarele:

- prevederea unor fonduri pentru investiții în mărirea patrimoniului construit prin cumpărarea unor clădiri existente cu valoare patrimonială ;
- construirea unor localuri adecvate pentru activitățile culturale;
- construirea unor săli polivalente de dimensiuni medii (pentru spectacole și sport).

Este momentul ca autoritățile locale ale municipiului București să se canalizeze spre corecta înțelegere a dinamicilor creative, spre potențialul de dezvoltare a orașului, spre rezolvarea cât mai multor probleme care complică viața celor care îl populează, iar interesul real și investiția de resurse la o asemenea amploare nu poate genera, în timp, decât impact pozitiv.

Bibliografie:

1. Albert, M.-T., Richon, M., Viñals, M.J. and Witcomb, A. (eds). 2012. Community development through World Heritage. Paris, UNESCO World Heritage Centre. (World Heritage Papers 31.)
2. Ashworth, Gregory J. and Peter J. Larkham. 1994. A heritage for Europe: The need, the task, the contribution. În Building a new heritage: Tourism, culture and identity, G. J. Ashworth and P. J. Larkham,eds. London: Routledge.
3. Balibrea, M. P. (2001) Urbanism, culture and the post-industrial city: challenging the 'Barcelona model', Journal of Spanish Cultural Studies 2(2), pp. 187-210.
4. Bayliss, D., „The Rise of the Creative City: Culture and Creativity în Copenhagen”, 2007, European Planning Studies, vol. 15, nr. 7, pp. 879-903
5. Bâtlan, I. (1995), Introducere în istoria și filosofia culturii, Editura didactică și pedagogică, București
6. Beatley, Timothy, and Kristy Manning. 1997. The ecology of place:Planning for environment, economy and community.Washington, DC: Island Press
7. Besnier, J., M.,(coord.), (1996), Conceptele umanității, Editura Lider, București.
8. Bianchini, F. (1990) Urban Renaissance? The Arts and the Urban Regeneration Process, în: S. Macgregor & B. Pimlott (Eds) Tackling the Inner Cities: The 1980s Reviewed, Prospects for the 1990s, pp. 215-250 (Oxford: Clarendon Press).
9. Bianchini, F. (1993) Remaking European cities: the role of cultural policies, în: F. Bianchini & M. Parkinson (Eds) Cultural Policy and Urban Regeneration: the West European Experience, pp. 1-19 (Manchester: Manchester University Press).
10. Bianchini, F. (1999) Cultural planning for urban sustainability, în: L. Nystrom & C. Fudge (Eds) Culture and Cities. Cultural Processes and Urban Sustainability, pp. 34-51 (Stockholm: The Swedish Urban Development Council).
11. Bianchini, F. & Parkinson, M. (Eds) (1993) Cultural Policy and Urban Regeneration: the West European Experience (Manchester: Manchester University Press).
12. Biriș, I., (2000), Sociologia civilizațiilor, Editura Dacia, Cluj-Napoca

13. Boccardi, G., (2012), Introduction to Heritage and Sustainable Development. Paper presented at Special Module on Sustainable Development during the ICCROM's course on Conservation Built Heritage, Rome
14. Călinescu, G., (2002), *Cultura și națiune*, Editura Albatros, București
15. Chastel A., (1986), *La notion de patrimoine*, Editura P. Nora, Les Lieux de mémoires, vol.2, Paris: Gallimard
16. Clement, J., (2005), *Ce este cultura?*, Editura Nemira, București.
17. Cobianu-Băcanu, Maria (1994), *Cultură și valori în perioada de tranziție*, Editura Economică, București
18. Coccossis, H. and P. Nijkamp (1994), *Evaluation of Cultural Heritage*, Ashgate, Aldershot, UK
19. Colette, A. (ed). 2007. *Climate Change and World Heritage. Report on predicting and managing the impacts of climate change on World Heritage and Strategy to assist States Parties to implement appropriate management responses*. Paris, UNESCO World Heritage Centre. (World Heritage Reports 22.)
20. Colomb, C., „Culture în the City, Culture for the City? The Political Construction of the Trickle-Down în Cultural Regeneration Strategies în Roubaix, France”, 2010, *Town Planning Review*, vol. 82, nr. 1, pp. 77-98.
21. Costin, C. (1996), *Politicile culturale și calitatea vieții*, Editura de Vest, Timisoara
22. Couch, C. (1990), *Urban renewal: Theory and practice*. Basingstoke:Macmillan Education.
23. Duncan,T., Ley, D.,(1997), *Place,Culture, Representation*, Editura Routledge, London - NewYork.
24. Dunphy, K. (Ed.). (2005). *The fourth pillar of sustainability – Conference report*. Melbourne: Cultural Development Network. Conference held at Melbourne Town Hall, 29-30November
2004.
http://culturaldevelopment.net.au/downloads/FPS_ConferenceRpt.pdf
25. Duxbury, N. & Gillette, E. (2007, February). *Culture as a key dimension of sustainability: Exploring concepts, themes, and models*. Working paper no. 1. Vancouver: Centre of Expertise on Culture and Communities, Creative City Network of Canada/Simon Fraser University. www.cultureandcommunities.ca/downloads/WP1-Culture-Sustainability.pdf

26. Furze, Brian, Terry de Lacy, and Jim Birckhead. 1996. Culture, conservation, and biodiversity. Chichester, UK: Wiley.
27. Georgiu, G., (1997) Națiune, cultură, identitate, Editura Diogene, București
28. Giurescu, C. C., (1966), Istoria Bucureștilor din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre, Editura pentru Literatură, București
29. Graham, B., Ashworth G.J. and J.E. Tunbridge (2000), A geography of Heritage: Power, Culture and Economy, Arnold Publisher London and Oxford University Press, New York.
30. Greffe, X. (1999), La gestion du patrimoine culturel, Paris: Anthropos.
31. Greffe, X., „Is heritage an asset or a liability?”, Journal of Cultural Heritage, Volume 5, Issue 3, July-September 2004, pp. 301-309
32. Hawkes, J. (2001). The fourth pillar of sustainability: Culture's essential role în public planning. Commissioned by the Cultural Development Network, Victoria. Melbourne: Common Ground Publishing.
<http://culturaldevelopment.net.au/downloads/FourthPillarcomplete.pdf> [21 December 2010]
33. Ianoș, I., (2010), Globalizare culturală și cultură globală. Global și local în geografia culturală, Editura Universitară, București
34. Ionescu, G., (1963), Istoria arhitecturii în România, vol.I-II, București.
35. Jacobs, Michael. 1991. The green economy: Environment, sustainable development, and the politics of the future. Concord, MA: Pluto.
36. Jokilehto, Jukka. 1999. A history of architectural conservation. Oxford, UK: Butterworth-Heinemann. 478 Journal of Planning Literature
37. Larkham, Peter J. 1996. Conservation and the city. London: Routledge
38. Mehedinți, S. (1999), Civilizație și cultură, Editura Trei, București
39. Mercer, C. (2002). Towards cultural citizenship: Tools for cultural policy and development. Stockholm: The Bank of Sweden Tercentenary Foundation & Gidlunds Forlag.
40. Mitchell, N., Rössler, M. and Tricaud, P-M. (Authors/eds). 2009. World Heritage Cultural Landscapes: A Handbook for Conservation and Management. Paris, UNESCO World Heritage Centre. (World Heritage Papers 26.)

41. Nadarajah, M. & Yamamoto, A.T. (Eds.). (2007). Urban crisis: Culture and the sustainability of cities. Tokyo: United Nations University Press.
42. Navrud S. and R. Ready (2002), Valuing Cultural Heritage, Edward Elgar Publishing, UK.
43. Neculau, A. (1991), Cultură și personalitate, Editura Militară, București
44. Nurse, K. (2006, June). Culture as the fourth pillar of sustainable development. Paper prepared for Commonwealth Secretariat, London, UK
45. Nasser, N (2003) The planning for urban heritage places: reconciling conservation, tourism and sustainable development. Journal of Planning Literature 17(4), 467–479.
46. Orbasli, Aylin. 2000. Tourists în historic towns: Urban conservation and heritage management. London and New York: E & FN Spon
47. Pontier, J.M., Ricci, J.C., Bourdon, J. (1996), Droit de la culture, Dalloz
48. Pressouyre, L.: The World Heritage Convention, twenty years later. Paris, UNESCO Publishing 1996.
49. Rössler, M. and L. Folin Calabri: The Cultural Landscape and the Historic Urban Landscape Approach as a Tool to Protect Important Views în Historic Cities. Paper presented to the Round Table Le Patrimoine Mondial / World Heritage: Définir et protéger les « perspectives visuelles importantes » Defining and protecting « Important Views »Montreal 18-20 March 2008
50. SALAR (Swedish Association of Local Authorities and Regions). (2008). Culture în the sustainable society. Stockholm: SALAR
51. Shipley, R. and Kovacs, J.F. 2008. 'Good governance principles for the cultural heritage sector: lessons from international experience', în: Corporate Governance, Vol. 8 Iss: 2, 2008, pp. 214–228. Emerald Group Publishing Limited
52. Schouten, Frans J. 1995. Heritage as historical reality. În Heritage, tourism and society, D. T. Herbert, ed. London: Mansell.
53. Scott, A. J. (2000) The Cultural Economy of Cities. Essays on the Geography of Image-Producing Industries (London: Sage).
54. Stevenson, D. (1998) Agendas în Place: Urban and Cultural Planning for Cities and Regions (Rockhampton: Rural Social and Economic Research Centre, Central Queensland University Press).

55. Tibbot, R. (2002) Culture club. Can culture lead urban regeneration? Locum Destination Review, No.9, Autumn, pp. 71-73
56. Thiesse, A.M. (2000), Crearea identităților naționale în Europa sec XVIII-XX, Editura Polirom, Iași
57. Throsby, D. (2001), Economics and Culture, Cambridge: Cambridge University Press
58. Vecco, M., „A definition of cultural heritage: From the tangible to the intangible”, Journal of Cultural Heritage, Volume 11, Issue 3, July 2010, pp. 321-324
59. Worskett, Roy. 1969. The character of towns—An approach to conservation. London: Architectural Press.
60. Zukin, S. (1982) Loft Living: Culture and Capital în Urban Change (Baltimore: John Hopkins University Press).
61. Zukin, S. (1995) The Cultures of Cities (Oxford: Blackwell)
62. A sustainable Europe for a better world: A Europe Union strategy for sustainable development, Communication from the Commission (COM(2001)264 final)
63. Cultural Landscapes: the Challenges of Conservation. Proceedings of the conference: World Heritage 2002, Shared Legacy, Common Responsibility, 11 - 12 November 2002 Ferrara, Italy. World Heritage Papers 7, 2002 (F)
64. Declarația de la Johannesburg privind Dezvoltarea Durabilă (2002)
65. EC (2004) European Capitals of Culture, Culture - European Commission [online] http://europa.eu.int/comm/culture/eac/other_actions/cap_eu_rop/cap_eu_en.html
66. European Commission DG XI (1997) Agenda 21 – the first five years. Implementation of Agenda 21 în the European Community
67. European Commission DG XI (1996) The European Sustainable Cities Report
68. European Commission DG XI (1996) The European Sustainable Cities Report Agenda 21 for culture. (2004). Developed by United Cities and Local Governments Working Group on Culture. www.agenda21culture.net
69. European Commission DG XI (1997) Agenda 21 – the first five years. Implementation of Agenda 21 în the European Community
70. European Parliament, Directorate – General for Research – Cultural Policies în the EU Member States, 2002

71. European Spatial Development Perspective. Towards Balanced and Territory of the European Union–Potsdam, may 1999
72. European Sustainable Cities & Towns Campaign (1994) Aalborg Charter
73. European Sustainable Cities & Towns Campaign (1996) Lisboa Action Plan
74. LGMB, UK (1994) – Local Agenda 21 Principles and Process, A Step by Step Guide
75. LGMB, UK (1997) – Local Agenda 21: The First Five Years
76. METREX – Barcelona – biennial Conference – Future Trends in Spatial Planning and Development. New methodologies and planning tools 29 October 200 The Revised METREX PRACTICE BENCHMARK of effective METROPOLITAN SPATIAL PLANNING PRACTICE (Version 3, 2005)
77. The European Urban Charter, (1993), European Council, Strasbourg
78. UNESCO World Heritage Centre. 2005. Vienna Memorandum on World Heritage and Contemporary Architecture – Managing the Historic Urban Landscape.
79. UNESCO World Heritage Centre. 2010. World Heritage Convention and Sustainable Development. Paris, UNESCO World Heritage Centre. (Doc WHC-10/34.COM/5D)
80. UNESCO World Heritage Centre. 2011. World Heritage Convention and Sustainable Development. Paris, UNESCO World Heritage Centre. (Doc WHC-11/35.COM/5E)
81. UNESCO World Heritage Centre. 2011. Recommendation on the Historic Urban Landscape.
82. UNESCO World Heritage Centre. 2004. Linking Universal and Local Values: Managing a Sustainable Future for World Heritage. Paris, UNESCO World Heritage Centre.
83. UNESCO World Heritage Centre. 2010. Reflection on the Trends of the State of Conservation. Paris, UNESCO World Heritage Centre. (Doc WHC-10/34.COM/7C)
84. UNESCO World Heritage Centre. 2011. Recommendation on the Historic Urban Landscape.
85. World Commission on Environment and Development. 1987. Our common future: The report of the World Commission on Environment and Development. Oxford, UK: Oxford University Press.